

25 lat

samorządowego POWIATU SUSKIEGO

POWIAT SUSKI

Budzów

Bystra-Sidzina

Jordanów (gmina)

Jordanów (miasto)

Maków Podhalański

Stryszawa

Sucha Beskidzka

Zawoja

Zembrzyce

Fot. Michał Sośnicki

25 lat

**samorządowego
POWIATU SUSKIEGO**

**Dla poświadczenia, iż Rzeczpospolita Polska
przekazała, począwszy od dnia 1 stycznia 1999 r.,
wspólnocie samorządowej i władzom**

POWIATU SUSKIEGO

utworzonego na podstawie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. Nr 91, poz. 578)
i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. (Dz.U. Nr 103, poz. 652) w sprawie utworzenia powiatów

**odpowiedzialność za sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym
w zakresie należącym dotąd do administracji rządowej**

Akt niniejszy

w dniu 23 listopada 1998 r. na Zamku Królewskim w Warszawie

wręczono

pierwotnemu Staroście Powiatu

Andrzejowi Pająkowi

*Dr Aleksander Pełko
Szef Urzędu Powiatowego*

W składzie Rady Adm. (z wyjątkiem samorządu) powiatowej Rzeczypospolitej Polskiej

*Głównym Przewodniczącym Rady Adm. jest Jerzy Buzek,
Wiceprzewodniczącym i Ministrem Spr. Wewnętrznych i Administracji Janusz Tomaszewski,
Wiceprzewodniczącym i Ministrem Finansów Leszek Bokrosiewicz,
Przewodniczącym Rady Adm. (z wyjątkiem samorządu) powiatowej Rzeczypospolitej Polskiej
Przewodniczącym RP Aleksander Kwasniowski,
Ministrem Spraw Zagranicznych Marek Płażyński,
Ministrem Kultury i Sztuki Alicja Grześkowiak.*

Szanowni Państwo,

1 stycznia 2024 roku minęło dokładnie 25 lat od wprowadzenia w życie nowego podziału administracyjnego naszego państwa. Od tego dnia funkcjonować zaczęła trójszczeblowa struktura samorządu terytorialnego oparta o samorządowe gminy, powiaty i województwa. Wśród 314 powiatów ziemskich i 66 miast na prawach powiatu, które pojawiły się wówczas na mapie Polski, był też powiat suski.

W jego skład weszło 9 gmin, które przed wprowadzeniem reformy należały do dwóch likwidowanych tą reformą województw. W województwie bielskim leżały gminy: Budzów, Zembrzyce, Stryszawa, Zawoja, miasto i gmina Maków Podhalański oraz miasto Sucha Beskidzka, a w województwie nowosądeckim gminy: Jordanów, Bystra-Sidzina oraz miasto Jordanów. Siedzibą nowego powiatu została Sucha Beskidzka.

Warto zauważyć w tym miejscu, że w latach 1956–1975 funkcjonował już, wtedy po raz pierwszy, powiat suski. Pamiętać trzeba jednak o tym, że z samorządnością i podmiotowością prawną ówczesne powiaty nie miały wówczas nic wspólnego, pełniły natomiast rolę terenowych organów jednolitej władzy państwowej. Powiaty samorządowe tylko nazwą nawiązują do socjalistycznych struktur powiatowych sprzed roku 1975.

Formalne funkcjonowanie „nowych” powiatów, rozpoczęte z dniem 1 stycznia 1999 roku, poprzedziły wybory do rad powiatowych, przeprowadzone w całej Polsce 11 października 1998 roku. I sesja, na której ukonstytuowała się Rada Powiatu Suskiego, i na której dokonano wyborów władz powiatu, odbyła się 10 listopada 1998 roku, a 23 listopada tego roku na Zamku Królewskim w Warszawie miało miejsce uroczyste przekazanie Aktu Erekcyjnego Powiatu Suskiego pierwszemu Staroście Suskiemu Andrzejowi Pająkowi.

Celem reformy wprowadzającej trójstopniowy podział terytorialny kraju było zwiększenie efektywności zarządzania oraz wzmocnienie samorządności. Powiaty uzyskały możliwość realnego wpływu na rozwój lokalny i regionalny, na poprawę infrastruktury i jakości życia mieszkańców. Jerzy Buzek, były pre-

mier, za którego rządów wprowadzono tę reformę, wyjaśnił jej cel krótko ale celnie – „Chcieliśmy oddać władzę ludziom, mieszkańcom, tak by mieli wpływ na zarządzanie swoimi „małymi ojczyznami”.

Patrząc z perspektywy dwudziestu pięciu lat funkcjonowania powiatu suskiego, którego jestem radnym od samego jego początku, czyli już szóstą kadencję, reforma administracyjna, w mojej ocenie, a mam tu na uwadze głównie obraz przemian, jakie zaszły w infrastrukturze, instytucjach i re-

lacjach społecznych, spełniła swoje założenia i była ze wszech miar potrzebna.

Trudno jednak dziś wyobrazić sobie to pomyślnie, jak je oceniam, 25-lecie naszego powiatu bez sprawnej i efektywnej pracy kolejnych władz i rad powiatu, pracowników starostwa, dyrekcji i kierownictw jednostek organizacyjnych, powiatowych służb, inspekcji i straży, szeregu instytucji, firm i podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, a także, co bardzo ważne, dobrej współpracy z samorządami gminnymi.

W niniejszym opracowaniu prezentujemy Państwu 25 lat działalności powiatu w bardzo syntetycznym ujęciu obejmującym informacje z zakresu pracy starostwa, polityki społecznej i polityki inwestycyjnej. Przedstawimy niektóre historyczne dane oraz informacje o działaniach poprawiających jakość życia i podnoszących poczucie bezpieczeństwa mieszkańców naszego powiatu. Wspominamy też o pewnych dokonaniach i osiągnięciach.

Na koniec chcę podziękować wszystkim, dzięki którym nasza podbabiogórska społeczność zmieniała się przez ostatnie 25 lat we wspólnotę lokalną, dumną ze swojej „małej ojczyzny”, jaką jest powiat suski.

J. Bałos
Starosta Suski
Józef Bałos

Starostwo powiatowe i jego siedziba

Po przeprowadzonych 11 października 1998 roku wyborach do rad powiatowych, ukonstytuowaniu się Rady Powiatu Suskiego, podczas I sesji tej rady, a następnie wyborze zarządu powiatu w dniu 10 listopada 1998 roku, sprawą najważniejszą była organizacja i przygotowanie do pracy starostwa powiatowego. Musiało ono bowiem, jako urząd będący aparatem pomocniczym zarządu powiatu, zacząć funkcjonować z chwilą wejścia w życie ustawy wprowadzającej trójstopniowy podział administracyjny (terytorialny) Polski, czyli z dniem 1 stycznia 1999 roku.

Czasu było niewiele a zadanie trudne. Tworzący się powiat suski, w porównaniu ze zdecydowaną większością powstających wówczas w Polsce powiatów, był na starcie w dużo gorszej sytuacji. Wynikało to głównie z tego, że zgodnie z zapisami ustawy reformującej administrację publiczną starostwami powiatowymi w miastach będących siedzibami władz powiatów stawały się terenowe organy administracji rządowej – urzędy rejonowe (było ich w Polsce 268) oraz zamiejscowe jednostki urzędów rejonowych. W Suchoj Beskidzkiej w latach 90. XX wieku funkcjonowała „tylko” Zamiejscowa Jednostka Urzędu Rejonowego w Wadowicach i jako taka miała ograniczone zadania oraz nieliczną kadrę urzędniczą (około 20 osób) i skromne zaplecze biurowe. Organizowanie starostwa zaczynało się od podstaw – pracownicy, pomieszczenia, sprzęty. Ówczesne realia to także pewien spór między powiatem i suską gminą dotyczący podziału własnościowego

budynków zajmowanych przed 1 stycznia 1999 roku przez urząd miasta i zamiejscową jednostkę urzędu rejonowego.

Zmiany następowały stopniowo. Pod koniec 1999 roku starostwo zajmowało II piętro w budynku A i I piętro w budynku B przy ul. Mickiewicza 19. W roku następnym rozpoczął się proces przenoszenia biur i zagospodarowywania kolejnych pomieszczeń w budynku B oraz w budynku bursy szkolnej na ul. Kościelnej, której powiat był współwłaścicielem (od 2000), a następnie właścicielem (2001). Do roku 2005 udało się ostatecznie gruntownie zmodernizować i zaadaptować do potrzeb starostwa cały budynek B. Od tego czasu starostwo funkcjonowało w dwóch obiektach. Nie było to jednak rozwiązanie optymalne i w 2015 roku zarząd powiatu, dążąc do usprawnienia funkcjonowania starostwa zarówno pod względem organizacyjnym, jak i ekonomicznym, a także chcąc poprawić jakość i czas obsługi stron, podjął decyzję o ulokowaniu całego urzędu w budynku przy ul. Kościelnej 5b, który ostatecznie, po dyslokacji działających w nim wcześniej podmiotów i przeprowadzeniu wielu prac remontowo-adaptacyjnych, stał się od roku 2017 siedzibą starostwa.

Z kolei w należącym do powiatu od 2001 roku tzw. budynku B przy ul. Mickiewicza 19 ulokowane zostały: Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego. Powstałe w ten sposób lokalne

centrum obsługi sektora rolniczego stawiane jest w Małopolsce za wzór, jako rozwiązanie modelowe. Umieszczenie najważniejszych instytucji i placówek służących obsłudze i wspieraniu rolników z powiatu suskiego w jednym, zmodernizowanym obiekcie umożliwia im kompleksowe, sprawniejsze załatwianie spraw i przyczynia się do poprawy jakości świadczonych na ich rzecz usług. Nie bez znaczenia jest fakt, że dzięki temu rozwiązaniu budżet powiatu zasilany jest dodatkowymi dochodami z najmu.

W ostatnich latach podjętych zostało wiele działań oraz wykonano szereg prac, aby siedzibę starostwa, ale też mieszczących się w tym samym budynku: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Centrum Usług Wspólnych i Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, uczynić bardziej dostępnymi i przyjaznymi dla mieszkańców powiatu. W tym celu m.in. rozbudowano i zmodernizowano istniejącą wcześniej infrastrukturę parkingową. Udostępniono dla samochodów interesantów 59 nowych, dodatkowych miejsc postojowych. Bezpłatny parking wokół budynku starostwa ma wydzielone miejsca dla osób niepełnosprawnych.

Z myślą o osobach niepełnosprawnych i potrzebujących szczególnej troski w budynku dokonano szeregu usprawnień. Do użytku oddana została winda osobowa. Na klatkach schodowych zamontowano odpowiednią automatykę umożliwiającą bezdotykowe otwieranie i zamykanie drzwi. Wykonano podjazd do głównego wejścia, odpowiednio dostosowano pomieszczenia higieniczno-sanitarne, a także urządzono pokój dla matek chcących przewinąć lub nakarmić swoje dzieci.

Realizując różne prace remontowe w budynku dużą wagę przykładano do jak najszerzego zastosowania rozwiązań proekologicznych. W ciągu ubiegłych lat m.in. wymieniono system grzewczy, wykonano termomodernizację obiektu, a najnowszą inwestycją z tego zakresu jest oddana do użytku w 2023 roku instalacja fotowoltaiczna o mocy 45 kWp zamontowana na dachu starostwa.

Jedne z ostatnich prac remontowo-modernizacyjnych przeprowadzonych w siedzibie starostwa umożliwiły (ponownie, po latach) uruchomienie od 16 stycznia 2023 roku, we współpracy z Urzędem Wojewódzkim, Terenowego Punktu Paszportowego. Dzięki temu znacznie ułatwione i przyspieszone zostały czynności związane ze składaniem wniosków oraz odbiorem paszportów. O tym, jak ważna była ta wychodząca naprzeciw potrzebom mieszkańców inicjatywa zarządu powiatu świadczy statystyka. Do końca ubiegłego roku przyjęto 5983 wnioski paszportowe i wydano 5463 paszporty.

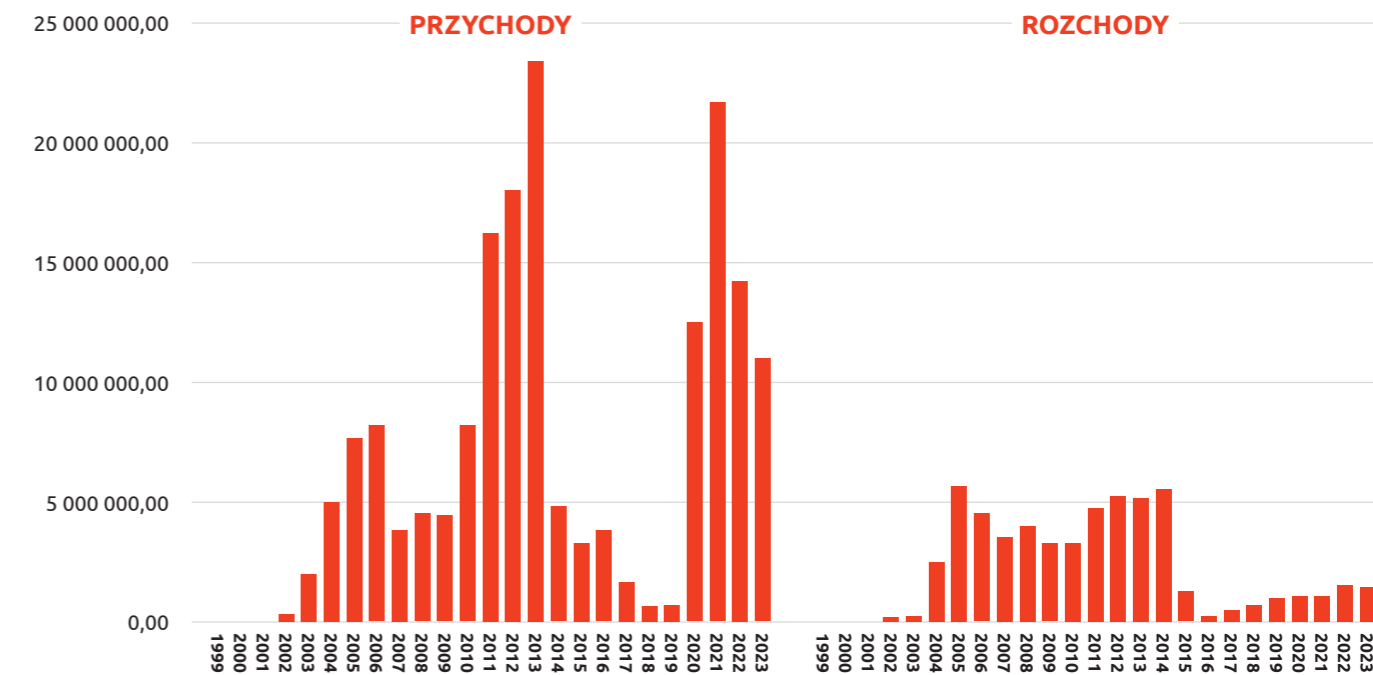
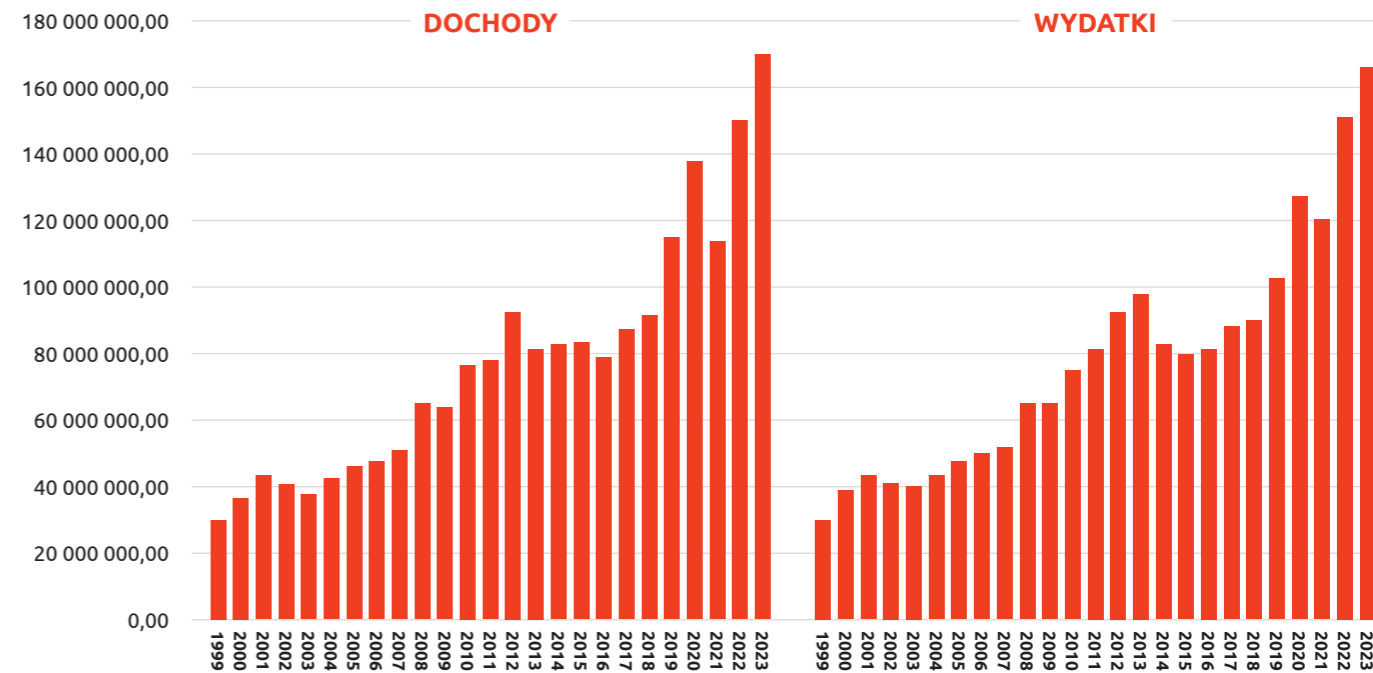
Finanse powiatu

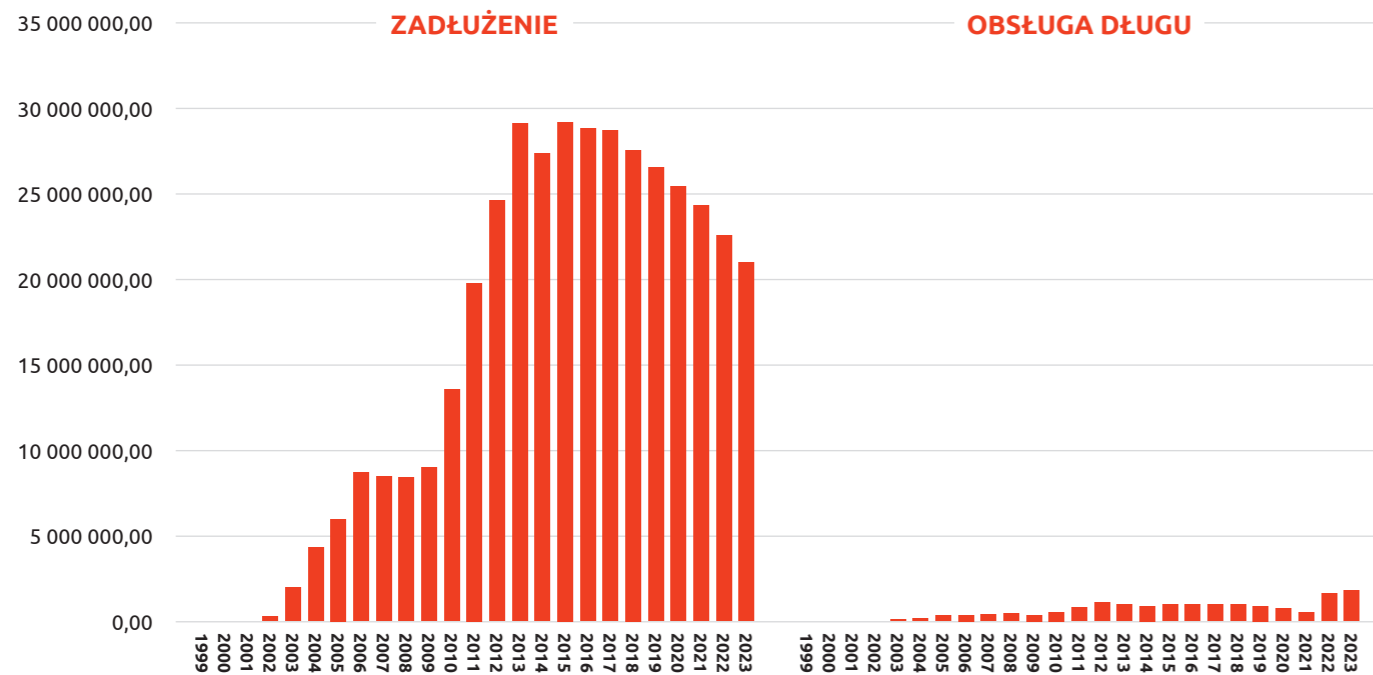
Jednym z podstawowych elementów przy formowaniu się nowych struktur powiatu były sprawy związane z gospodarką finansową. Na budżet powiatu składały się środki otrzymywane w formie państwowych dotacji i subwencji oraz z dochodów własnych. W przypadku powiatu suskiego te ostatnie były znikome, co wynikało głównie z niezwykle skromnego majątku, jakim na starcie dysponował powiat. Ogólnie można podsumować, że całość środków finansowych była dalece niewystarczająca do wykonywania nałożonych na powiat zadań.

Pierwsza uchwała budżetowa, przyjęta 23 marca 1999 roku, określała budżet powiatu suskiego na poziomie 27 286 207,00 zł (po

stronie dochodów i wydatków). Ostatecznie na koniec 1999 roku budżet ten wyniósł 30 066 321,00 zł. Na przestrzeni 25 lat kwoty dochodów i wydatków systematycznie wzrastały, by ostatecznie w 2023 roku osiągnąć pokaźny poziom 169 615 234,36 zł po stronie dochodów powiatu oraz 166 094 298,56 zł po stronie wydatkowej, co daje kwotę ponad 6-krotnie większą niż pierwotny budżet z 1999 roku. W ciągu minionych lat pojawiły się również dodatkowe kategorie budżetowe w postaci przychodów, przeważnie w formie środków zewnętrznych na realizację projektów wieloletnich, i rozchodów stanowiących w przeważającej części spłatę rat kapitałowych zaciągniętych kredytów i pożyczek.

Rok	Dochody	Wydatki	Przychody	Rozchody	Zadłużenie	Obsługa długu
1999	30 066 321,00	30 066 321,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2000	37 480 344,00	38 154 344,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2001	43 873 773,00	43 460 497,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2002	40 732 388,00	41 011 740,00	387 702,00	108 350,00	150 000,00	0,00
2003	38 886 311,00	40 764 612,00	2 176 048,00	191 674,00	1 958 326,00	14 479,00
2004	42 317 417,00	44 396 316,00	5 076 693,00	2 558 318,00	4 349 628,00	62 513,00
2005	46 123 368,00	47 654 949,00	7 787 476,00	5 614 168,00	5 915 460,00	295 486,00
2006	47 963 644,29	50 738 118,36	8 136 586,31	4 527 156,00	8 883 162,63	325 732,80
2007	51 324 549,31	51 045 080,82	3 904 561,61	3 465 778,00	8 486 990,00	473 195,90
2008	65 260 430,85	65 320 592,39	4 785 646,10	4 120 618,00	8 388 626,00	561 860,77
2009	64 350 672,66	65 340 433,18	4 539 561,58	3 330 295,96	9 009 738,00	398 970,75
2010	76 143 669,41	75 750 265,00	8 219 505,10	3 293 648,00	13 716 090,00	668 620,15
2011	77 719 312,91	80 956 203,07	16 319 261,51	4 885 420,38	19 811 988,00	840 359,87
2012	92 874 489,82	92 285 259,93	18 196 950,97	5 204 404,00	24 607 584,00	1 143 377,08
2013	81 763 113,78	98 897 274,37	23 298 928,11	5 163 594,00	29 161 141,25	1 023 435,08
2014	82 540 492,24	82 223 753,68	4 901 173,52	5 670 440,00	27 390 701,25	983 009,16
2015	83 251 312,86	80 710 094,30	3 220 000,00	1 385 852,13	29 224 849,12	1 057 200,77
2016	79 523 865,42	81 367 259,31	3 922 838,51	250 000,00	28 974 849,12	1 063 195,78
2017	87 475 164,55	88 036 940,74	1 829 444,62	500 000,00	28 474 849,12	1 063 449,94
2018	90 992 473,50	90 103 007,69	767 668,43	800 000,00	27 674 849,12	1 039 864,43
2019	114 911 307,26	102 163 831,79	857 134,24	1 070 000,00	26 604 849,12	997 917,51
2020	137 604 715,93	127 091 859,44	12 534 609,71	1 170 000,00	25 434 849,12	734 137,56
2021	113 811 600,90	120 410 497,94	21 877 466,20	1 170 000,00	24 264 849,12	550 392,56
2022	149 881 694,49	151 384 159,75	14 108 569,16	1 650 000,00	22 614 849,12	1 706 971,71
2023	169 615 234,36	166 094 298,56	10 956 103,90	1 587 983,12	21 026 866,00	1 883 784,41

W 2002 roku pojawiło się pierwsze zadłużenie powiatu w postaci kredytu w wysokości 150 000,00 zł. Od tego czasu zadłużenie systematycznie rosło, co świadczy o konieczności poszukiwania się finansowaniem zewnętrznym dla pełnej realizacji zadań nałożonych na powiat. Najwyższy wzrost poziomu zadłużenia do kwoty ponad 29 mln zł nastąpił w 2013 roku. Na uwagę zasługuje fakt, iż systematycznie od 2016 roku zadłużenie powiatu spada, co świadczy o dokonywaniu spłat wcześniej powstałych zobowiązań w postaci kredytów i pożyczek, bez konieczności zaciągania nowych zobowiązań w w/w formie. Oprócz zadłużenia, dużym obciążeniem dla budżetu powiatu na przestrzeni lat była również obsługa długu w postaci odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, których wysokość uzależniona jest od wielkości stóp procentowych ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, a więc wskaźników, których powiat nie jest w stanie przewidzieć i zaplanować. W 2023 roku wysokość zapłaconych odsetek była najwyższa w ciągu 25 lat i wyniosła 1 883 784,41 zł.

Przez ostatnie 25 lat powiat suski realizował szereg zadań przy wsparciu środków zewnętrznych, z których największą część stanowiły środki z budżetu Unii Europejskiej z różnych progra-

mów i projektów, takich jak m.in.: „Erasmus+”, „Wzmocnienie konkurencyjności na rynku pracy”, „Kreatywny uczeń, profesjonalista w zawodzie” itp. przeprowadzonych przez placówki oświatowe, a także programy geodezyjne, jak „E-usługi w informacji przestrzennej” oraz projekty scalenieowe na obszarach gminy Jordanów. Duże projekty wykonane zostały z zakresu ochrony środowiska, w ich ramach mieszkańcy powiatu suskiego otrzymali dofinansowanie do montażu odnawialnych źródeł energii. Łącznie z budżetu Unii Europejskiej do końca 2023 roku pozyskano środki w niebagatelnej kwocie ponad 108 mln zł.

Oprócz środków z Unii Europejskiej powiat pozyskiwał środki również z innych źródeł, m.in. funduszy krajowych, takich jak Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg czy Rządowy Fundusz Polski Ład. Środki te pozwoliły na znaczną poprawę jakości infrastruktury drogowej na terenie powiatu, a także utrzymanie w należytym stanie majątku trwałego powiatu (inwestycje kubaturowe). Ponadto z budżetu państwa napływały dodatkowe środki na szereg inwestycji takich jak m.in. stabilizacja osuwisk w Osielcu czy remonty mostów na drogach powiatowych.

Pozyskane środki zewnętrzne

Rok	Środki UE	Rządowy Fundusz Polski Ład	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	Fundusz Dróg Samorządowych (później Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg)	Program mostowy	Krajowy Plan Odbudowy – BCU	Stabilizacja osuwisk w Osielcu
2006	564 896,36						
2007	541 254,47						
2008	5 452 195,27						
2009	2 056 924,76						
2010	5 112 306,64						
2011	8 076 939,71						
2012	6 272 919,58						
2013	11 133 826,20						
2014	7 661 215,68						
2015	4 385 677,89						
2016	3 354 549,01						
2017	7 486 217,45						
2018	6 543 850,56				1 164 800,00		2 654 553,00
2019	8 437 062,19			6 081 029,00	482 874,00		4 739 000,00
2020	19 645 095,75		9 206 693,00	2 903 195,00	945 140,00		6 255 974,44
2021	3 519 836,54			1 188 918,00	856 991,00		
2022	6 067 482,54	13 362 197,05		437 712,00	1 250 500,00		
2023	2 347 728,27	14 278 102,85		2 711 486,00	1 500 000,00		
2024 i kolejne	16 117 020,62	14 103 029,00		3 900 483,61		11 999 405,17	
Razem	124 776 999,49	41 743 328,90	9 206 693,00	17 222 823,61	6 200 305,00	11 999 405,17	13 649 527,44

Kwota środków pozyskanych przez ostatnie 25 lat ze źródeł zewnętrznych (biorąc pod uwagę jedynie kwoty o znacznej wysokości) osiągnęła imponujący poziom ponad 175 mln zł. Jeśli dodamy do tego kwoty pozyskanych już środków do realizacji na rok 2024 i lata kolejne, kwota ta sięgnie poziomu 225 mln zł.

Dla usprawnienia obsługi rachunkowo-księgowej wszystkich jednostek organizacyjnych powiatu i racjonalizacji wydatków ponoszonych w tym zakresie, zarząd powiatu podjął decyzję o utworzeniu Powiatowego Centrum Usług Wspólnych. Ta nowa, wyodrębniona jednostka organizacyjna powiatu zaczęła działać od 1 września 2017 roku i ma swoją siedzibę w budynku starostwa powiatowego.

Utworzenie Centrum pozwoliło na oszczędności finansowe, uzyskane m.in. poprzez standaryzację i ujednoczenie narzędzi księgowych oraz informatycznych, a także efektywniejsze wykorzystanie zasobów ludzkich. W PCUW zatrudniono osoby

pracujące do tej pory w jednostkach organizacyjnych, które zostały objęte obsługą Centrum.

Powiatowe Centrum Usług Wspólnych zapewnia obecnie obsługę finansowo-księgową suskiego starostwa oraz następujących jednostek organizacyjnych powiatu: Liceum Ogólnokształcącego nr I im. M. Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej, Zespołu Szkół im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej, ZS im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej, ZS im. H. Kołłątaja w Jordanowie, ZS im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Makowie Podhalańskim, Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Sidzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Makowie Podhalańskim, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Domu Pomocy Społecznej w Łętowni, Domu Pomocy Społecznej w Makowie Podhalańskim i Krytej Pływalni w Suchej Beskidzkiej.

Powiatowe inwestycje

Wraz z wprowadzoną w 1999 roku reformą ustrojową państwa obowiązywać zaczął nowy podział dróg publicznych ze względu na ich funkcje i kategorie. Sieć dróg w Polsce tworzą od tego czasu drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Z chwilą powstania powiat przejął pod swój zarządek ponad 200 km dróg. Podkreślić trzeba, że znaczna ich część była w złym stanie technicznym. Środki, które można było przeznaczyć na ich naprawę, pochodziły z subwencji drogowej, a jej wysokość dla powiatu suskiego była mocno niedoszacowana.

Zarządzaniem powiatową siecią drogową w latach 1999–2007 zajmowała się jednostka organizacyjna powiatu, jaką był Powiatowy Zarząd Dróg. Od roku 2007 sprawy drogownictwa leżą w kompetencjach właściwego wydziału starostwa. Od roku 2015 jest to Wydział Zamówień Publicznych, Rozwoju i Dróg. Wydział ten nadzoruje też i prowadzi inwestycje powiatowe.

INWESTYCJE DROGOWE

Obecnie łączna długość dróg powiatowych wynosi 225,3 km, w tym zasobie znajduje się 95 obiektów mostowych.

W latach 1999–2024 zmodernizowano powyżej 160 km dróg powiatowych za ponad 100 mln zł, na co pozyskano 86 mln zł środków zewnętrznych (w tym 13,5 mln zł pochodziło z budżetów gmin). Ponadto wyremontowano powyżej 144 km nawierzchni dróg za ponad 50 mln zł, przy udziale środków pochodzących z gmin w wysokości blisko 11 mln zł.

Dzięki współpracy z gminami wybudowano 42 km nowych chodników, których wartość wyniosła 34,8 mln zł (24,7 mln zł ze środków zewnętrznych na ten cel).

W ciągu 25 lat powstało 19 nowych obiektów mostowych o łącznej wartości ponad 18 mln zł, ponadto w ramach działań związanych z modernizacją dróg lub likwidacją skutków powodzi wyremontowano 21 mostów.

Od 1999 r. uregulowano stan prawny ponad 64 ha gruntów zajętych pod drogi powiatowe.

Największe inwestycje drogowe w latach 1999–2023:

- 1. „Poprawa dostępności transportowej dla rozwoju gospodarczego powiatu suskiego poprzez przebudowę dróg K1702 i K1704”.** W ramach projektu zmodernizowano ponad 12 km dróg wraz z 41 obiektami inżynieryjnymi (mosty, przepusty). Rok zakończenia inwestycji: 2011. Wartość robót: 11 638 480,80 zł, w tym dofinansowanie unijne udzielone w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 4 763 630,19 zł oraz udział środków: powiatu suskiego – 4 374 375,70 zł, gminy Stryszawa – 1 500 000 zł, gminy Zembrzyce – 500 000 zł, powiatu wadowickiego – 500 474,91 zł, w tym gminy Mucharz – 248 424,19 zł.
- 2. „Poprawa dostępności transportowej dla rozwoju gospodarczego i wzmocnienia regionalnej sieci drogowej poprzez przebudowę drogi K1677 Zubrzyca – Łętownia”.** Wykonano ponad 24 km nowej nawierzchni z lokalnymi poszerzeniami jezdni oraz odwodnieniem liniowym, umocnieniem skarp i wykonaniem poboczy, przebudowano 45 obiektów inżynieryjnych, w tym 6 mostów i 39 przepustów, wybudowano 7 nowych obiektów inżynieryjnych, w tym 2 nowe mosty i 5 przepustów. Rok zakończenia inwe-

stycji: 2012. Wartość robót: 19 128 451,55 zł, w tym dotacja ze środków Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 11 311 306,41 zł i wkład własny powiatu w kwocie 7 817 145,14 zł (w tym gminy Bystra-Sidzina 1 500 000 zł).

- 3. Remont drogi powiatowej nr 1695K Zawoja – Przystop – Stryszawa na odcinku od km 0+000 do km 4+949 w Zawoi i Stryszawie.** Rok zakończenia robót: 2017. Wartość robót: 3 776 065,52 zł w tym dofinansowanie z „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016–2019” – 1 801 672 zł oraz udział powiatu: 1 010 393,52 zł, a także gmin Zawoja i Stryszawa: 964 000 zł.
- 4. Wykonanie właściwych prac w ramach zadania: Stabilizacja osuwisk nr 81231 i nr 6791 wraz z odbudową drogi powiatowej nr K1677 w miejscowości Osielec w km 23+980 – 24+080 oraz w km 24+080 – 24+140** Etapy I i II. Rok zakończenia: 2020. Całkowita wartość robót: 12 274 131,20 zł w tym:
  - łączne dofinansowanie ze środków budżetu państwa etapu I i etapu II: 9 797 271 zł,
  - udział powiatu (łącznie ze środkami z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych): 1 279 156,76 zł,
  - udział gminy Jordanów: 1 197 703,44 zł.
- 5. Modernizacja dróg powiatowych Nr 1688K w Żarnówce i Wieprzu, 1697K w Lachowicach, 1691K w Juszczyńcu, 1705K w Marcówce, 1690K w Zawoi.** Zadanie polegające na remoncie dróg o łącznej długości 5,456 km. Rok zakończenia: 2022. Wartość całkowita: 6 836 989,18 zł, w tym dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: 6 080 000,00 zł oraz udział powiatu: 378 494,59 zł i gmin: Zawoja, Zembrzyce, Maków Podhalański i Stryszawa o łącznej wartości 378 494,59 zł.
- 6. Modernizacja dróg powiatowych Nr 1686K w Łętowni, 1668K w Naprawie, 1683K w Jordanowie i Toporzysku.** Prace obejmujące przebudowę i remont dróg o łącznej długości 4,875 km, w tym remont trzech obiektów mostowych. Rok zakończenia: 2022. Wartość całkowita: 7 703 924,56 zł, w tym dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: 7 282 197,05 zł oraz udział powiatu: 230 090,73 zł i gminy Jordanów wraz z miastem Jordanów: 191 636,78 zł.

7. Modernizacja dróg powiatowych: nr 1685K w Łętowni oraz nr 1695K w Strykszawie. Prace polegające na remoncie i przebudowie dwóch odcinków dróg powiatowych w Strykszawie i w Łętowni o łącznej długości 5,415 km obejmujące także remont dwóch obiektów mostowych w Łętowni. Rok zakończenia: 2023. Wartość całkowita: 12 320 042,71 zł, w tym dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: 11 400 000,00 zł oraz udział powiatu 460 021,37 zł i gmin Jordanów i Stryszawa: 460 021,34 zł.

INWESTYCJE KUBATUROWE

Przedsięwzięcia z tego zakresu to inwestycje związane z infrastrukturą powiatu, jego jednostek organizacyjnych, a także pozostałych, zabudowanych nieruchomości będących własnością powiatu suskiego, zarządzanych przez powiat lub władanych przez niego na podstawie innych tytułów prawnych.

Największe inwestycje kubaturowe w latach 1999–2023:

1. Baza edukacyjna, w tym związana z rozwojem kultury fizycznej i sportu

Inwestycje z tego obszaru zostały opisane na stronie 20, w rozdziale poświęconym edukacji.

2. Baza infrastrukturalna związana z realizowaniem zadań pomocy społecznej

- **Dom Pomocy Społecznej w Makowie Podhalańskim.** W okresie 2000–2014 przeprowadzano niemalże co-rocennie roboty związane z koniecznością osiągnięcia wymaganego standardu budynków i zaplecza. Wykonano gruntowną modernizację pawilonów, przewiązki pomiędzy nimi, zaopatrzone budynki w szyby windowe, ogrodzono teren. Wszystkie roboty były prowadzone z zachowaniem wymogów dostępności dla osób niepełnosprawnych. Z uwagi na trudną lokalizację obiektu wykonano mur oporowy i szereg prac zabezpieczających przed ruchami osuwiskowymi, w tym odwodnienie skarpy. Łączna kwota wydatkowana na te cele przekroczyła 2,5 mln zł. W dalszych latach trwały roboty związane z bieżącymi remontami i tak jest do chwili obecnej.

Dom Pomocy Społecznej w Makowie Podhalańskim

Dom Pomocy Społecznej w Łętowni

- **Dom Pomocy Społecznej w Łętowni.** Jednostka ta ze względu na swoją lokalizację ma większy potencjał do ewentualnej rozbudowy, co wykorzystano realizując w latach 2007–2022 szereg inwestycji. W okresie 2007–2013 wykonano roboty związane z budową przewiązki komunikacyjnej i pochylni zewnętrznej w ramach likwidacji barier architektonicznych, nadbudowano części budynku oraz wykonano szyby windowe wraz z maszynownią. Wydatkowano w tym okresie ok. 1 200 000 zł. W 2022 roku zakończono dalszy etap rozbudowy infrastruktury jednostki poprzez zrealizowanie za kwotę 2 079 319,07 zł robót polegających na budowie budynku administracyjno-socjalnego z pomieszczeniami pracowni terapeutycznych wraz z instalacjami wewnętrznymi, utwardzeniu terenu i miejsc parkingowych oraz przebudowie kolidującego odcinka wodociągu wraz z przebudową kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Kryta Pływalnia w Suchej Beskidzkiej

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Juszczyźnie

- **Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Juszczyźnie.** W latach 2005-2010 dokonano, w dwóch etapach, przebudowy budynku starego przedszkola w Juszczyźnie z przeznaczeniem na ośrodek całodziennego pobytu dla osób z głębokim upośledzeniem umysłowym (koszt inwestycji to prawie 1 300 000 zł). Następnie w latach 2014-2015 powiększono kompleks o budowę Warsztatów Terapii Zajęciowej za kwotę blisko 1 mln złotych. Obecnie w tym miejscu na ukończeniu jest kolejna inwestycja polegająca na rozbudowie, przebudowie i nadbudowie części OREW o pomieszczenia rehabilitacyjne o łącznej wartości robót budowlanych w wysokości prawie 1 300 000 zł.

3. Budowa Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Suchej Beskidzkiej

Inwestycja realizowana w latach 1999–2002 o wartości ponad 5 mln zł była prowadzona przez służby powiatu suskiego, a uroczyste otwarcie budynku odbyło się 24 maja 2003 roku.

4. Budowa krytej pływalni w Suchej Beskidzkiej

W latach 2001–2004 zrealizowano w powiecie suskim inwestycję związaną z budową krytej pływalni. Był to pionierski w skali kraju przykład budowy basenu, gdzie inwestorem był powiat ziemski. Poprzez zlecenie w drodze konkursu wykonania dokumentacji projektowej, a później przeprowadzenie postępowania przetargowego, udało się w pierwszym kwartale 2003 roku doprowadzić do podpisania umowy z wykonawcą. Same prace trwały do końca roku 2004, a koszty realizacji zamknęły się olbrzymią - jak na tamte czasy – kwotą ponad 8 500 000 zł. Należy w tym miejscu podkreślić, iż budowa krytej pływalni była przykładem dobrej współpracy pomiędzy powiatem suskim a gminą Sucha Beskidzka, która była podmiotem współfinansującym, a obecnie jest strategicznym partnerem, jeśli chodzi o utrzymanie obiektu.

Należy zwrócić uwagę, że powiat suski praktycznie od początku funkcjonowania swoich struktur inwestował w termomodernizację obiektów użyteczności publicznej. W latach 2000-2010 ocieplano budynki, wymieniano stolarkę okienną, inwestowano w wycofywanie starych kotłów węglowych, a także rozpoczęto proces montażu kolektorów słonecznych w jednostkach organizacyjnych powiatu. Ogólna kwota inwestycji wydatkowanych na termomodernizację w tamtym okresie to 3 800 000 zł.

Podsumowując należy wskazać, iż wymienione przedsięwzięcia były możliwe do realizacji przy udziale środków zewnętrznych, obok których powiat suski - w każdym praktycznie przypadku – musiał wygenerować wkład własny w odpowiedniej proporcji procentowej, najczęściej na poziomie 50 procent. Podmioty dotujące to m.in.: Ministerstwo Edukacji i Sportu, PFRON, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, budżet państwa. Nie można pominąć funduszy, które pojawiły się w ostatnich latach, a zakładały bardzo korzystne dofinansowanie inwestycji ze środków rządowych, takich jak Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz Polski Ład.

Edukacja i polityka oświatowa powiatu

Edukacja na szczeblu powiatowym, będąca kluczowym elementem w strukturze oświatowej państwa, ma podstawowe znaczenie dla rozwoju naszej społeczności lokalnej. Edukacja była, jest i pozostanie najważniejszą inwestycją w przyszłość. Taka misja, od czasu powstania powiatu, jest priorytetem dla jego władz. Działania w zakresie powiatowej oświaty, podjęte w ciągu minionych 25 lat, można pogrupować w kilka bloków tematycznych, przedstawionych poniżej. Zadania oświatowe realizowane przez powiat wchodzą w zakres kompetencji Wydziału Edukacji.

TWORZENIE SIECI PUBLICZNYCH SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH I SPECJALNYCH

W roku 1999 powiat suski, zgodnie z ustawą o systemie oświaty, przejął zadania z zakresu prowadzenia publicznych szkół ponadpodstawowych/ponadgimnazjalnych, specjalnych oraz wskazanych w przepisach prawa placówek oświatowych. W związku z powyższym w roku szkolnym 1999/2000 powiat był organem prowadzącym dla jedenastu placówek oświatowych, w tym trzech szkół i czterech zespołów szkół zawodowych i ogólnokształcących. Ogólna liczba uczniów wynosiła wtedy 5 274, w tym 112 osób uczęszczających do szkół dla dorosłych.

Zgodnie z przepisami wprowadzającymi reformę ustroju szkolnego będącą pokłosiem utworzenia w 1999 roku nowego typu szkoły – gimnazjum, Rada Powiatu Suskiego w 2001 roku podjęła uchwałę w sprawie ustalenia planu sieci szkół ponadgimnazjalnych w powiecie suskim funkcjonującej od 1 września 2002 roku. W wyniku przekształceń powstały następujące zespoły szkół: Zespół Szkół Ogólnokształcących w Suchej Beskidzkiej, Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Suchej Beskidzkiej, Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchej Beskidzkiej, Zespół Szkół im. św. Jana Kantego w Makowie Podhalańskim, Zespół Szkół im. Hugona Kołłątaja w Jordanowie oraz Zespół Szkół im. bł. ks. Piotra Dańkowskiego w Jordanowie. Powiat był również organem prowadzącym następujących placówek oświatowych: Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Makowie Podhalańskim, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Su-

chej Beskidzkiej, Domu Wczasów Dziecięcych nr 2 w Sidzinie oraz Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Zawoi.

W roku 2006 do planu sieci publicznych szkół dodano także szkoły specjalne funkcjonujące w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Makowie Podhalańskim.

Oprócz szkół prowadzonych przez powiat w jego ewidencji znajdowały się też szkoły i placówki niepubliczne otrzymujące dotację z budżetu powiatu. Obecnie funkcjonują cztery niepubliczne szkoły dla dorosłych, jedna dla młodzieży, a także trzy placówki oświatowe: dwa ośrodki rewalidacyjno-edukacyjno-wychowawcze oraz jedna niepubliczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Ogółem w szkołach niepublicznych uczy się aktualnie 297 osób, a w ośrodkach przebywa 69 wychowanków. Roczna kwota przekazywanej dotacji wynosi ok. 7 500 000 zł.

PRZEKSZTAŁCENIA SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Podhalańskim

W 2000 roku, w związku z reformą administracyjną, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Suchej Beskidzkiej poszerzyła swoją działalność tworząc oddział zamiejscowy w Jordanowie. Z kolei 1 września 2016 roku, po wcześniejszej decyzji Rady Powiatu Suskiego, siedziba poradni została przeniesiona do Makowa Podhalańskiego i dzięki tej zmianie znacząco poprawiły się warunki jej funkcjonowania. Obecnie poradnia dysponuje większą ilością gabinetów do diagnozy i terapii, dużą salą do zajęć grupowych, specjalistycznie wyposażonym gabinetem rehabilitacyjno-logopedycznym oraz windą, dzięki której placówka jest dostępna dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

Od listopada 2017 roku poradnia, w ramach rządowego programu wsparcia rodzin „Za Życiem”, pełni funkcję wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w powiecie suskim. Ośrodek udziela kompleksowej pomocy dzieciom niepełnosprawnym, zagrożonym niepełnosprawnością, z różnorodnymi zaburzeniami rozwojowymi, które nie rozpoczęły jeszcze nauki w szkole oraz ich rodzinom. W latach 2017–2022 powiat wydatkował dotację w wysokości 957 800 zł otrzymaną na

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Podhalańskim

Liceum Ogólnokształcące nr I im. Marii Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Makowie Podhalańskim

ten cel z Ministerstwa Edukacji i Nauki. Wsparciem objęto ogółem 500 dzieci. Obecnie realizowane jest porozumienie zawarte z MEN na lata 2022–2026 opiewające na kwotę 1 306 140 zł.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe (SSM)

W grudniu 2003 roku Rada Powiatu Suskiego podjęła uchwałę w sprawie zmian organizacyjnych w SSM w Zawoi, poprzez utworzenie jego filii w Suchej Beskidzkiej. W tej strukturze placówka funkcjonowała do roku 2012, w którym to, na podstawie kolejnej uchwały rady, uległa likwidacji. W jej miejsce powstało samodzielne Schronisko Młodzieżowe w Suchej Beskidzkiej, które działało do 31 sierpnia 2016 roku.

Obecnie Szkolne Schronisko Młodzieżowe funkcjonują jako składowe dwóch Zespołów Szkół: ZS im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie (schronisko sezonowe) oraz ZS im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej (schronisko całoroczne).

Od 1 września 2022 roku SSM funkcjonuje również w Sidzinie. Powstało ono w efekcie zmian w prawie oświatowym, skutkujących przekształceniem Domu Wczasów Dziecięcych nr 2 w Sidzinie, który działał jako placówka zapewniająca opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Liceum Ogólnokształcące nr I im. Marii Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej

W wyniku zaleceń Małopolskiego Kuratorium Oświaty z dniem 31 sierpnia 2016 roku został rozwiązany Zespół Szkół Ogólnokształcących w Suchej Beskidzkiej, a placówka od 1 września 2016 roku funkcjonuje jako samodzielne Liceum Ogólnokształcące nr I im. Marii Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej.

Zespół Szkół im. św. Jana Kantego w Makowie Podhalańskim

Malejący z roku na rok nabór do szkół ponadgimnazjalnych w ZS w Makowie Podhalańskim stał się główną przyczyną rozwiązania tego zespołu z dniem 31 sierpnia 2019 roku.

Równolegle prowadzone były działania zmierzające do rozszerzenia działalności edukacyjnej szkół wchodzących w skład ZS im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej i włączenia w jego strukturę siedziby rozwiązanego ZS im. św. Jana Kantego. Od tego czasu makowska placówka stała się częścią Zespołu Szkół im. W. Goetla, który działa obecnie w dwóch lokalizacjach, w Suchej Beskidzkiej oraz w Makowie Podhalańskim.

Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Suchej Beskidzkiej

Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchej Beskidzkiej

Zespół Szkół im. Hugona Kołłątaja w Jordanowie

Zespół Szkół im. bł. ks. Piotra Dańkowskiego w Jordanowie

W siedzibie szkoły w Makowie Podhalańskim uczy się aktualnie około 300 uczniów, głównie na kierunkach informatycznych. Ogółem uczęszcza do zespołu ponad 1300 uczniów. Wprowadzone przez Radę Powiatu Suskiego zmiany pozwoliły na efektywne wykorzystanie budynków w Makowie Podhalańskim, utrzymanie w nich działalności edukacyjnej i jednocześnie dały możliwość poszerzenia bazy edukacyjnej dla ZS im. W. Goetla.

***

W roku szkolnym 2023/2024 powiat suski jest organem prowadzącym ośmiu jednostek oświatowych, w tym czterech zespołów szkół ponadpodstawowych, jednej samodzielnej szkoły oraz trzech placówek oświatowych. Ogólna liczba uczniów wynosi 4 032.

Wykaz szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez powiat w roku szkolnym 2023/2024:

- Liceum Ogólnokształcące nr I im. Marii Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej
- Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Suchej Beskidzkiej
- Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchej Beskidzkiej
- Zespół Szkół im. Hugona Kołłątaja w Jordanowie
- Zespół Szkół im. bł. ks. Piotra Dańkowskiego w Jordanowie
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Makowie Podhalańskim
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Podhalańskim
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Sidzinie

REALIZACJA PROJEKTÓW EDUKACYJNYCH WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Projekty stypendialne

W latach 2004–2007, w ramach realizowanego przez powiat suski programu pn. „Wspieranie rozwoju edukacyjnego młodzieży wiejskiej” – Działanie 2.2 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) „Wyrównanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne”, objęto wsparciem w postaci stypendium ponad 1300 uczniów szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych. Wysokość stypendium wynosiła od 1000 do 1500 zł. Wartość projektu zamknięta się kwotą 1 503 900 zł.

W tym okresie powiat realizował także program pn. „Małopolski program stypendialny dla studentów”, w ramach którego prowadził działania związane z promocją, naborem oraz weryfikacją wniosków. Wysokość stypendium dla studentów kształtowała się na poziomie od 2500 do 3500 zł. Wsparciem objęto około 100 osób na łączną kwotę 293 000 zł.

W latach 2008–2009, w ramach projektu „Stypendia dla najzdolniejszych”, wsparciem objęto 310 uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy otrzymali stypendia w wysokości 2000 zł. Wartość projektu wyniosła 620 000 zł.

„Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce”

W 2010 roku powiat rozpoczął realizację największego wówczas, jeśli chodzi o budżet, zakres i czas, projektu pn. „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, w którym uczestniczyły wszystkie prowadzone przez powiat zespoły szkół organizujące kształcenie zawodowe. Projekt przebiegał w ramach działania pn. „Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego”. Jego wartość to 3 271 966,82 zł, w tym wkład własny powiatu stanowiła kwota 417 175,78 zł. Projekt przewidywał następujące formy wsparcia: wyposażenie pracowni do kształcenia zawodowego w szkołach, kwalifikacyjne i doskonalące kursy zawodowe dla uczniów, staże – wizyty zawodoznawcze, zajęcia rozwijające kompetencje i programy z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Centra Kompetencji Zawodowych

W 2017 roku rozpoczęła się realizacja kolejnych dwóch, dużych projektów edukacyjnych adresowanych do uczniów kształcących się zawodowo w zespołach szkół prowadzonych przez powiat. Projekty te pn. „Kreatywny uczeń – profesjonalista w zawodzie” oraz „Wzmocnienie konkurencyjności uczniów na rynku pracy” współfinansowane były ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (UE EFS) na łączną kwotę 6 383 228,33 zł, przy wkładzie własnym powiatu w wysokości 638 322,84 zł. Celem projektów było zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, poprzez poprawę jakości i efektywności kształcenia zawodowego oraz podniesienie ich zdolności do właściwych wyborów dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej. W ramach tych działań utworzono dwa branżowe Centra Kompetencji Zawodowych na bazie: ZS im. Wincentego Witosa w Suchej Beskidzkiej oraz ZS im. Walerego

Goetla w Suchej Beskidzkiej (w skład zespołów szkół włączone zostały nowe jednostki oświatowe Centra Kształcenia Zawodowego). W ramach przedsięwzięcia kontynuowano rozpoczęte w 2010 roku formy wsparcia dla uczniów, takie jak: kursy zawodowe kwalifikacyjne i doskonalące, staże/praktyki zawodowe organizowane u przedsiębiorców, stypendia stażowe oraz zajęcia z doradztwa zawodowego. Centra, jak i pozostałe szkoły uczestniczące w projektach, wyposażono w nowoczesny sprzęt dydaktyczny, a także wykonano prace adaptacyjno-remontowe wskazanych w projektach pracowni zawodowych.

W 2020 r. rozpoczęto realizację kolejnych, współfinansowanych z UE EFS, projektów edukacyjnych w perspektywie 2020–2023, o łącznej, najwyższej dotychczas, wartości 9 848 102,99 zł. Stanowiły one rozwinięcie projektów, w ramach których powołano w powiecie suskim Centra Kompetencji Zawodowych. Wkład własny powiatu wyniósł 943 462,37 zł.

Celem tych projektów była kontynuacja wdrażanej od kilku lat, w szkołach prowadzonych przez powiat, modernizacji kształcenia zawodowego. Projekty, mimo iż skupione były na tym celu, objęły również wsparciem uczniów liceów ogólnokształcących. Nową formą wsparcia były też stypendia przyznawane uczniom za wyniki w kształceniu zawodowym.

Małopolska Chmura Edukacyjna

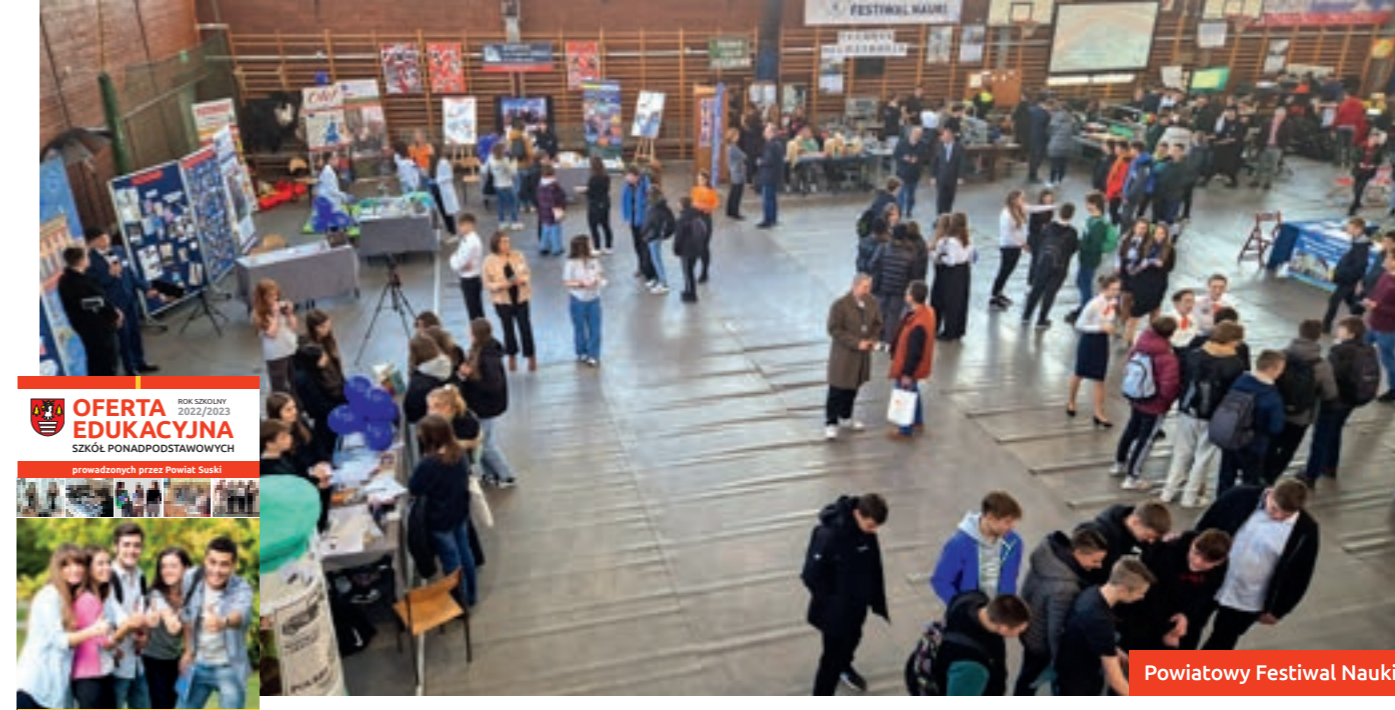
Powiat, w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, był od 2017 roku wykonawcą przedsięwzięcia pn. „Małopolska Chmura Edukacyjna”, które składało się z trzech powiązanych ze sobą komplementarnie projektów

realizowanych w szkołach prowadzonych przez powiat suski (część infrastrukturalna, zawodowa i ogólna).

Partnerami w projekcie były wyższe uczelnie (m.in. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie). W ramach przedsięwzięcia utworzono cztery pracownie multimedialne, a zakupiony sprzęt umożliwił realizację zajęć on-line (kół naukowych zawodowych i ogólnych) w czasie rzeczywistym pomiędzy szkołami i uczelniami. Wartość pozyskanych środków na realizację w/w projektów wyniosła 1 053 163,67 zł, a udział własny powiatu stanowił kwotę 103 195,47 zł.

Branżowe Centrum Umiejętności

Obecnie powiat jest jednym z kilkudziesięciu w Polsce organów prowadzących szkoły ponadpodstawowe, które tworzą nowy rodzaj placówek oświatowych, jakimi są Branżowe Centra Umiejętności (BCU). Zespół Szkół im. Walerego Goetla w Suchej Beskidzkiej znalazł się w wybranym gronie 86 szkół, które uzyskały w drodze konkursu przywilej organizacji nowej placówki w kształceniu zawodowym. W suskim „Mechaniku” utworzone zostanie BCU dla dziedziny spedycji. Powiat uzyskał na ten cel dotację w wysokości 11 999 405,17 zł netto. Wartość całego projektu pn. „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania Branżowych Centrów Umiejętności dla dziedziny spedycji w Suchej Beskidzkiej”, wraz z wkładem własnym powiatu w kwocie 2 506 552,80 zł, wynosi 14 505 957,97 zł. Dzięki pozyskanym funduszom szkoła zyska nowoczesny i proekologiczny ośrodek do prowadzenia zajęć teoretycznych i praktycznych.

Głównym atutem BCU będzie jednak flota spedycyjna, w której znajdzie się m.in. najcenniejsza pomoc dydaktyczna, wart około 3,5 mln złotych, mobilny symulator jazdy samochodem ciężarowym i autobusem, wykorzystywany do nauki jazdy w warunkach specjalnych. Bogate wyposażenie BCU umożliwi realizację szerokiej gamy kursów i szkoleń zawodowych oraz uzyskiwanie dodatkowych kwalifikacji przez osoby zainteresowane rozwojem zawodowym.

SZKOLNE PROJEKTY WYMIANY MIĘDZYNARODOWEJ ERASMUS+ ORAZ POWER

Na realizację projektów związanych z mobilnością zagraniczną uczniów oraz kadry szkół ponadpodstawowych w latach 2014–2023 pozyskano kwotę w wysokości 4 427 225 zł. Uczestnicy projektów mieli możliwość rozwijania zdolności artystycznych, komunikacyjnych, doskonalenia umiejętności językowych, wykorzystywania nowoczesnych narzędzi multimedialnych, a także uczestnictwa w praktykach i stażach u zagranicznych pracodawców. Udział uczniów w wymianie międzynarodowej niewątpliwie wpłynął na wzrost ich kompetencji ogólnych i zawodowych, co z kolei przełożyło się na lepsze wyniki osiągnięte przez nich w nauce i na egzaminach zewnętrznych. Natomiast

bezpośrednim efektem mobilności kadry pedagogicznej było doskonalenie przez nią metod nauczania, wykorzystania nowoczesnych metod technologii informatycznej i nabywania umiejętności językowych.

OFERTA EDUKACYJNA

W celu lepszej organizacji zadań i ułatwienia procesu rekrutacji uczniów do szkół ponadpodstawowych powiat korzysta z wdrożonego od 2007 roku systemu elektronicznego naboru do klas pierwszych.

Corocznie przygotowana jest oferta kształcenia szkół ponadpodstawowych, która promowana jest m.in. na stronach internetowych oraz w wydawanych specjalnych biuletynach informacyjnych, adresowanych zarówno do samych uczniów, jak i ich rodziców. Dużym zainteresowaniem cieszą się organizowane od roku 2018 Powiatowe Festiwale Nauki będące wydarzeniami, podczas których uczniowie mają okazję zapoznać się z ofertą edukacyjną szkół prowadzonych przez powiat oraz uczestniczyć w różnotematycznych pokazach naukowych i konsultacjach prowadzonych m.in. przez doradców zawodowych. W festiwalu, każdego roku, bierze udział ok. 1000 uczniów klas VIII, również spoza terenu powiatu.

WYBRANE INWESTYCJE OŚWIATOWE W LATACH 1999–2023

- 1999** – oddanie do użytku pełnowymiarowej hali sportowej w ZS im. W. Goetla (budowa trwała w latach 1993–1999),
- 2005–2006** – budowa sali gimnastycznej w ZS im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie (wartość inwestycji: 1 150 000 zł),
- 2006–2008** – przebudowa sali gimnastycznej w ZS im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej (wartość inwestycji: 890 000 zł),
- 2008–2009** – budowa sali gimnastycznej przy ZSO w Suchej Beskidzkiej (wartość inwestycji: 1 823 000 zł),
- 2009–2010** – budowa sali gimnastycznej przy ZS im. św. Jana Kantego w Makowie Podhalańskim (wartość inwestycji: 1 300 000 zł),
- 2016** – adaptacja skrzydła budynku ZS im. św. Jana Kantego w Makowie Podhalańskim na potrzeby Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (wartość inwestycji: 517 615 zł),
- 2017** – kompleksowy remont wraz z termomodernizacją hali sportowej w ZS im. H. Kołłątaja w Jordanowie (wartość inwestycji: 700 000 zł),
- 2019** – modernizacja kotłowni w ZS im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie (wartość inwestycji: 802 964 zł),
- 2021** – wymiana posadzki i dachu w sali sportowej oraz budowa drenażu wokół części budynku ZS im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej (wartość inwestycji: 474 995 zł),
- 2021** – budowa przewiązki w ZS im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie (wartość inwestycji: 319 265 zł),
- 2022** – budowa kompleksu boisk sportowych przy ZS im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej: boiska do koszykówki, piłki nożnej, kortu tenisowego, bieżni 2-torowej okrężnej, skoczni w dal, rzutni do pchnięcia kulą, piłkochwytywów, oraz budowa kanalizacji deszczowej wraz z oświetleniem i utwardzenie terenu z kostki brukowej (wartość inwestycji: 959 420,90 zł),
- 2022** – termomodernizacja wraz z wymianą okien w części budynku LO nr I im. M. Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej (wartość inwestycji: 527 089 zł).

Ochrona środowiska

Zadania związane z ochroną środowiska, postawione przed powiatami wraz z wejściem w życie reformy samorządowej, miały od samego początku szeroki zakres, który jednak w ciągu minionych lat ulegał zmianom. Powiatom raz przybywało, raz ubywało kompetencji w tym obszarze. Główne zadania wynikające z obowiązujących ustaw, rozporządzeń pozostają jednak bez zmian, a dotyczą prowadzenia postępowań administracyjnych związanych z ochroną środowiska, tj. z gospodarką odpadami, ochroną powietrza, ochroną środowiska przed hałasem, ochroną gruntów rolnych, ochroną przyrody, rybactwem śródlądowym, geologią, ochroną lasów oraz wód. Sprawami tymi administruje w suskim starostwie Wydział Środowiska.

Najważniejsze zadania, które powiatowi udało się zrealizować w minionym dwudziestopięcioletniu w zakresie ochrony środowiska, w dużym skrócie przedstawić można następująco:

- zamontowano 5314 instalacji odnawialnych źródeł energii (w tym 5302 w obrębie budynków mieszkalnych, z tej energii korzysta 23 861 osób),
- poddano termomodernizacji 11 obiektów użyteczności publicznej,
- przekazano do unieszkodliwienia 10 516 ton wyrobów zawierających azbest (z 4463 budynków mieszkalnych),
- zmodernizowano 211 kotłowni (w tym dofinansowano modernizację 208 w budynkach mieszkalnych),
- przeprowadzono edukację ekologiczną dla 43 069 osób (w tym, w latach 2021–2023, w ramach działania LIFE, objęto taką edukacją 39 028 mieszkańców),
- wykonano plany urządzenia lasu na 100% lasu nadzorowanego przez powiat,
- o 14 643 tony ograniczana jest co roku emisja zanieczyszczeń.

Realizując 14 projektów inwestycyjnych, usługowych na łączną kwotę 80 052 514 zł, pozyskano na ten cel dotacje w wysokości 57 378 295 zł, z czego bezpośrednio do mieszkańców powiatu w formie dotacji trafiło 48 835 898 zł, przy własnych nakładach na ochronę środowiska wynoszących około 130 000 zł na rok.

Bardziej szczegółowo działania powiatu w opisywanym obszarze przedstawiono w dalszej części tekstu.

Od roku 1999 do czasu utworzenia Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, tj. do końca roku 2017, powiat posiadał kompetencje w zakresie Prawa wodnego i wydawał pozwolenia wodnoprawne, głównie odnośnie szczególnego korzystania z wód oraz wykonania urządzeń wodnych. W tym okresie zostało sporządzonych ponad 1100 decyzji administracyjnych – pozwoleń wodnoprawnych. Wydawano również decyzje ustalające linie brzegowe wód płynących oraz zatwierdzające statuty spółek wodnych. W kompetencjach powiatu pozostaje obecnie wydawanie kart wędkarskich i rejestracja sprzętu pływającego. Do roku 2024 tych pierwszych wydano 2270, a dowodów rejestracyjnych sprzętu pływającego 201.

Inną kategorię stanowią zadania z zakresu geologii. W katalogu spraw prowadzonych przez powiat znajdują się m.in.: wydawanie decyzji zatwierdzających projekty robót geologicznych oraz dokumentację geologiczną. Rocznie wydawanych jest ok. 40 takich decyzji. Ponadto powiat zajmuje się monitoringiem ruchów masowych ziemi na swoim terenie, a znajduje się na nim ponad 2000 udokumentowanych osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem mas ziemi.

Do zadań powiatu należą również sprawy dotyczące gospodarki odpadami oraz ochrony powietrza. Corocznie wydawanych jest ok. 30 decyzji administracyjnych tym zakresie.

Od końca 2017 roku powiat realizuje także zadania wynikające z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W latach 2018–2023 wydano ponad 200 decyzji dotyczących wyłączenia ponad 5 ha gruntów rolnych klasy III z produkcji rolniczej.

Gospodarka leśna to kolejny obszar, w którym powiatowi wraz z chwilą jego powstania przekazano określone kompetencje, sprawuje on mianowicie nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa. Z tego tytułu wydaje się w ciągu roku ok. 1000 świadectw legalności pozyskania drewna (asygnat), co przekłada się na ponad 10 tys. m³ ściętego drewna. Powiat wydaje również decyzje na wycinkę drzew na terenach gminnych i terenach, na których drzewa mogą zagrażać bezpieczeństwu ruchu kolejowego. Rocznie wydaje się ok. 60 takich decyzji. Ponadto wydawanych jest ok. 400 zaświadczeń dotyczących objęcia działek uproszczonym planem urządzania lasu.

W okresie 1999–2017, na podstawie porozumień zawartych ze starostą suskim, nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, na powierzchni ogółem 19 000 ha, był prowadzony przez Nadleśniczego Nadleśnictwa Sucha (gminy: Sucha Beskidzka, Budzów, Maków Podhalański, Zawoja, Zembrzyce, Stryszawa) i Nadleśniczego Nadleśnictwa Myślenice (miasto i gmina Jordanów, gmina Bystra-Sidzina). Od 2018 roku nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa (z wyłączeniem Babiogórskiego Parku Narodowego w Zawoi) prowadzony jest przez pracowników starostwa. Przejęcie nadzoru, wprowadzenie systemu informatycznego oraz opracowanie planów urządzenia lasów spowodowało m.in. zmianę systemu wydawania świadectw, skrócenie czasu oczekiwania na ich wydanie, a także zmniejszenie kosztów.

W 1999 roku lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa nie posiadały uproszczonych planów urządzenia. Obecnie na terenie powiatu suskiego 100% lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa posiada aktualne uproszczone plany urządzenia, będące podstawowym dokumentem prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Priorytetowe znaczenie dla powiatu miały w minionych latach działania proekologiczne. Najwyższą wagę przykładaną była i jest do inwestycji związanych ze zwiększeniem udziału źródeł odnawialnych w pozyskiwaniu energii. W sferze działań strategicznych znalazły się również termomodernizacje i modernizacje kotłowni w obiektach użyteczności publicznej.

INWESTYCJE ZWIĄZANE ZE ZWIĘKSZENIEM UDZIAŁU ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH W POZYSKIWANIU ENERGII

Realizacja przedsięwzięć z tego zakresu rozpoczęła się w 2008 roku, a ich efekty, w postaci obniżenia ilości zanieczyszczeń z procesu spalania wprowadzanych do powietrza, odczuwane są także dzisiaj. W tabeli 1 przedstawiono zadania zrealizowane w latach 2008–2023, koordynowane przez Wydział Środowiska. Łącznie zamontowano 5314 instalacji odnawialnych źródeł energii o łącznej powierzchni 34 870,20 m².

Przedsięwzięcie zakładające modernizację instalacji przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynkach DPS w Mako-

wie Podhalańskim, DPS w Łętowni, ZS im. W. Witosa oraz Krytej Pływalni w Suchej Beskidzkiej, w oparciu o odnawialne źródła energii, obejmowało montaż 206 kolektorów słonecznych o powierzchni absorpcji 373 m², zbiorniki ciepłej wody użytkowej 3 x 800 l, 6 x 1000 l, 2 x 1500 l wraz z wymiennikami ciepła, regulatorami oraz ciepłomierzami, naczyniami przeponowymi, automatyką sterującą, instalacją rurową wraz z konstrukcją wsporczą służące do ogrzania ciepłej wody użytkowej oraz ogrzania wody basenowej w Krytej Pływalni.

Satysfakcjonujące efekty zamontowania instalacji solarnych na obiektach użyteczności publicznej oraz zainteresowanie mieszkańców tymi systemami zachęciło władze powiatu i Wydział Środowiska do rozpoczęcia w roku 2008 prac nad nietypowym, jak na tamte lata, projektem związanym z wykonaniem dokumentacji projektowej instalacji solarnych przeznaczonych do przygotowania ciepłej wody użytkowej, początkowo w 2100, a ostatecznie w 3007 gospodarstwach domowych. Instalacje wykonywane były przede wszystkim w budynkach, w których do przygotowania ciepłej wody używano węgla. Powiat suski był jednym z pierwszych samorządów, które otrzymały dotację na realizację takiego zadania w budynkach mieszkalnych i jedynym powiatem, który otrzymał na tego typu zadanie dofinansowanie ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Łączna powierzchnia kolektorów słonecznych zamontowanych w ramach wdrożonego projektu wyniosła 31 457,16 m², a łączna pojemność zamontowanych zbiorników ciepłej wody użytkowej to 1 204 200 litrów. Dzięki instalacjom ich użytkownicy praktycznie nie ponoszą, w okresie od marca do września, kosztów przygotowania ciepłej wody użytkowej.

W roku 2012 wykonana została instalacja solarna do przygotowania ciepłej wody użytkowej dla szpitala w Suchej Beskidzkiej. Zakres robót obejmował montaż 123 kolektorów słonecznych o pow. 300 m², trzech zbiorników o łącznej pojemności 12 000 litrów, zbiornika podgrzewu wstępnego o poj. 1500 litrów i wymianę rur na preizolowane, pomiędzy budynkiem kotłowni a szpitalem, na odcinku ok. 491 m.

W latach 2016–2018 przygotowano kolejną dokumentację przetargową obejmującą następane instalacje odnawialnych źródeł energii, które miały być zamontowane w obrębie budynków mieszkalnych. Tym razem zaplanowano wykonanie 1365 instalacji solarnych o łącznej powierzchni 11 224 m² oraz 89 pomp ciepła o łącznej mocy 178 kWp, a także 564 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 1986,88 kWp. Blisko 29% uczest-

Tabela 1. Zadania w zakresie odnawialnych źródeł energii zrealizowane w latach 2008–2023.

Lp.	Zadanie	Ilość	Lata	Koszty (zł)			Redukcja CO ₂ ton/rok	
				Ogółem zł	Dotacja			
				zł	zł	%		
1	Instalacje solarne dla Domu Pomocy Społecznej w Łętowni, Zespołu Szkół im. W. Witosa, Krytej Pływalni, Domu Pomocy Społecznej w Makowie Podhalańskim	4	2008	1 082 126	973 024	90	87	
2	Instalacja solarna dla Szpitala Rejonowego w Suchej Beskidzkiej	1	2012	981 436	981 436	100	69	
3	Instalacje solarne dla mieszkańców	2349	2013	27 715 693	23 737 977	85	4238	
4	Instalacje solarne dla mieszkańców	658	2016	7 099 739	6 041 876	85	2397	
5	Instalacje odnawialnych źródeł energii (solary, fotowoltaika, pompy ciepła) dla mieszkańców	2000	2018–2021	22 746 401	12 510 520	55	3812	
6	Instalacje fotowoltaiczne dla mieszkańców	295	2020–2021	4 861 352	2 574 744	55	1214	
7	Instalacje fotowoltaiczne dla Zespołu Szkół im. W. Goetla w Suchej B., Liceum Ogólnokształcącego nr I im. M. Skłodowskiej-Curie w Suchej B., Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej B., Starostwa Powiatowego, Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Sidzinie	5	2023	629 623	523 159	85	64	
8	Instalacja fotowoltaiczna i solarna dla Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Juszczyźnie	2	2023	127 400	108 290	85	11	
Razem		5314	-	65 243 770	47 451 026	-	11 892	

ników programu zdecydowało się na rozbudowę instalacji fotowoltaicznych, co pozwoliło osiągnąć łącznie moc 2561,72 kWp. Zadanie to oprócz dotacji pozyskanych z funduszy celowych dofinansowane było w ramach porozumień zawartych przez gminę powiatu suskiego. W wyniku osiągniętych oszczędności przetargowych wykonanych zostało kolejnych 295 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 1475,60 kWp. Finalnie zainstalowano 841 instalacje fotowoltaiczne o zsumowanej mocy 4036,60 kWp.

Instalacje solarne wykonane w latach 2012–2016 objęte były następującymi okresami gwarancji: kolektory słoneczne – 10 lat, zbiorniki – 7 lat, pozostałe elementy – 5 lat. W takich zakresach czasowych, w ramach ceny przetargowej, firmy wykonawcze zaoferowały serwisowanie instalacji, pozostawiając ustawową wielkość zabezpieczenia finansowego na ten cel. Dwie z tych firm ogłosiły jednak upadłość, a środki pozostawione na serwisowanie okazały się niewystarczające. W związku z tym, mając na uwadze zobowiązania zawarte w umowach z darczyńcami i mieszkańcami, powiat zmuszony był do stworzenia i finansowania serwisu zastępczego instalacji. W okresie od 2014 do 2023 roku przyjęto 5500 zgłoszeń serwisowych i przeznaczono na to blisko 2,5 mln zł.

W tabeli 2 przedstawiono ilość wykonanych instalacji odnawialnych źródeł energii w obrębie budynków mieszkalnych, w podziale na ich rodzaje i gminy.

Tabela 2. Liczba instalacji OZE zamontowana w budynkach mieszkalnych w latach 2012–2021.

Gmina	Fotowoltaika	Pompy ciepła	Solary	Ogółem
Budzów	90	12	540	642
Bystra-Sidzina	29	1	201	231
gmina Jordanów	109	1	506	616
miasto Jordanów	76	0	274	350
Maków Podhalański	141	15	733	889
Sucha Beskidzka	102	18	500	620
Stryżawa	113	30	832	975
Zembrzyce	80	1	266	347
Zawoja	101	11	520	632
Suma	841	89	4372	5302

W 2023 roku wykonano 5 instalacji fotowoltaicznych na obiektach powiatowych. Powstały one w: Liceum Ogólnokształcącym nr I im. Marii Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej – instalacja o mocy 33,11 kWp, Zespole Szkół im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej – instalacja o mocy 31,185 kWp, Powiatowym Urzędzie Pracy w Suchej Beskidzkiej – instalacja o mocy 18,48 kWp, Starostwie Powiatowym w Suchej Beskidzkiej – instalacja o mocy 45,045 kWp i Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Sidzinie – instalacja o mocy 40,04 kWp. Instalacje te są monitorowane zdalnie.

TERMOMODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ, MODERNIZACJA KOTŁOWNI

Podnoszenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i związane z tym ograniczanie strat ciepła oraz zwiększanie efektywności, automatyzacji źródeł ciepła, było i jest ważnym celem w działaniach powiatu. W tabeli 3 przedstawiono zakres prac termomodernizacyjnych wykonanych w latach 2008–2023 koordynowanych przez Wydział Środowiska.

Wśród zadań wykonanych przez powiat w opisywanym obszarze na uwagę zasługuje projekt kompleksowej termomodernizacji 10 obiektów użyteczności publicznej, który realizowany był w latach 2011–2013. Zakres prac objętych projektem został przyjęty na podstawie audytów energetycznych i przed-

stawiony jest w tabeli 4. Prace wykonano w budynkach: Zespołu Szkół im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej, Zespołu Szkół im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej, Liceum Ogólnokształcącego nr I im. M. Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej, Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej Beskidzkiej, Starostwa Powiatowego w Suchej Beskidzkiej, Zespołu Szkół im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie, internatu Zespołu Szkół im. H. Kottątaja w Jordanowie, Zespołu Szkół im. św. Jana Kantego w Makowie Podhalańskim, internatu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Makowie Podhalańskim i Domu Pomocy Społecznej w Łętowni.

Tabela 3. Zakres prac termomodernizacyjnych i modernizacji kotłowni w latach 2008–2023.

Lp.	Zadanie	Ilość	Lata	Koszty kwalifikowane (zł)			Redukcja CO ₂ ton/rok
				Ogółem zł	Dotacja zł	%	
1	Termomodernizacja obiektów powiatowych	10	2012–2013	5 266 348	2 689 570	51	770
2	Wymiana kotłów na pellet i gaz w budynkach mieszkalnych	208	2018–2021	1 995 584	1 995 584	100	4238
3	Modernizacja kotłowni w ZS im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie	1	2019	789 845	77 335	9,8	42
4	Termomodernizacja Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Sidzinie	1	2023	3 183 941	2 354 943	76	50
5	Modernizacja kotłowni Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Juszczyńcu	1	2023–2024	448 925	381 586	85	48
Razem		221	-	11 684 643	7 499 018	-	5148

Tabela 4. Zakres prac termomodernizacyjnych w ramach kompleksowej termomodernizacji 10 obiektów użyteczności publicznej.

Zakres wykonanych prac	wielkość
docieplenie ścian	13 417 m ²
docieplenie stropów	8 369 m ²
wymiana stolarki okiennej	159 szt.
wymiana stolarki drzwiowej	19 szt.
wymiana grzejników	1032 szt.
założenie termostatów	1162 szt.
wymiana instalacji CO	10 425 m
wymiana kotła węglowego CO na kocioł gazowy	80 kW
montaż instalacji solarnej	14 m ²

W latach 2018–2021 wydział koordynował wymiany niskoefektywnych kotłów węglowych, wielopaliwowych w budynkach mieszkalnych. Wykonano audyty energetyczne dla każdego z budynków celem określenia zapotrzebowania na ciepło i określenia mocy nowego kotła. Kotle wymieniano jedynie w domach spełniających standardy energetyczne 150 kWh/m²/rok, w innym przypadku konieczne było wykonanie prac termo-

modernizacyjnych. Łącznie dofinansowano wymianę 208 kotłów (w jednej z lokalizacji zamontowano jeden kocioł w miejsce dwóch likwidowanych). Wszystkie kotły spełniały wymogi EKO-PROJEKTU i posiadały zautomatyzowany sposób podawania paliwa. Zestawienie kotłów wymienionych w budynkach mieszkalnych przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Zestawienie kotłów wymienionych w budynkach mieszkalnych w latach 2018–2021.

Gmina	Ilość wymienionych kotłów na:		Dotacja		Suma dotacji (zł)
	pellet	gaz	Dotacja UE pozyskana przez powiat suski	Dotacja powiat suski	
Budzów	17	0	136 260	30 930	167 190
Bystra-Sidzina	8	0	65 200	14 800	80 000
gmina Jordanów	15	5	151 727	34 441	186 168
miasto Jordanów	2	0	16 300	3 700	20 000
Maków Podhalański	38	1	302 367	68 635	371 002
Stryszawa	43	0	340 476	77 286	417 763
Sucha Beskidzka	11	1	91 782	20 834	112 616
Zawoja	59	0	466 707	105 940	572 646
Zembrzyce	3	4	55 583	12 617	68 200
SUMA	196	11	1 626 401	369 183	1 995 584

Następną inwestycją, wpływającą na podniesienie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, była modernizacja kotłowni w Zespole Szkół im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie, gdzie wymieniono starą, wyeksploatowaną kotłownię na paliwo stałe, składającą się z 5 kotłów na węgiel, na nową, olejową o mocy ok. 490 kW. Zamontowano też dwa zbiorniki ciepłej wody użytkowej o pojemności 750 litrów każdy, a całą kotłownię wyremontowano.

W 2023 roku ukończono prace związane z termomodernizacją Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Sidzinie (dawnego Domu Wczasów Dziecięcych w Sidzinie). Prace te zostały wykonane w ramach projektu, którego celem było podniesienie efektywności energetycznej budynku, przy zachowaniu dotychczasowego drewniano-murowanego charakteru obiektu. Szeroki zakres prac obejmował m.in.: docieplenie ścian zewnętrznych i stropu, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wzmocnienie więźby dachowej, wymianę pokrycia dachu z dostosowaniem do montażu instalacji fotowoltaicznej, wymianę wewnętrznej instalacji c.o., c.w.u. i zimnej wody, wymianę kotłowni węglowej na kotłownię olejową wraz z budową instalacji solarnej, oświetlenie LED. Wartość robót wyniosła 2 478 888 zł, z czego 95% pokryte zostało z funduszu Polski Ład. Ponadto z budżetu powiatu przeznaczono dodatkowe około 600 000 zł na dostosowanie obiektu do przepisów przeciwpożarowych, dzięki czemu zyskał on m.in.: system automatycznego powiadamiania straży o zdarzeniach pożarowych. Na koniec realizacji

inwestycji przeprowadzono audyt energetyczny, na podstawie którego stwierdzono, że w wyniku wykonanych prac termomodernizacyjnych zapotrzebowanie obiektu na ciepło spadło ponad czterokrotnie, co wprost przekłada się na zmniejszenie zużycia paliwa do ogrzewania budynku.

Ostatnim z zadań związanych z podniesieniem efektywności energetycznej, realizowanych w opisywanym okresie, jest modernizacja kotłowni w Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Juszczyńcu. W miejsce starych kotłów olejowych zamontowano tam nowy kocioł kondensacyjny na pellet, o mocy 110 kW, z automatyką pogodową i zdalnym sterowaniem. Zmodernizowano także system przygotowania ciepłej wody użytkowej, a pomieszczenie kotłowni zostało gruntownie wyremontowane.

UNIESZKODLIWIANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

W 2004 roku rozpoczęto realizowanie programu wspierającego mieszkańców w działaniach zmierzających do likwidacji wyrobów zawierających azbest, znajdujących się w ich gospodarstwach domowych. W początkowym okresie powiat prowadził takie wsparcie samodzielnie, a od 2010 roku rozpoczęto w tym zakresie trwającą do dziś współpracę z gminami. Powiat wyłania wykonawcę robót związanych z transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest, mieszkańcy podpisują umowy z powiatem, a zadanie finansowane jest w następujących proporcjach: gminy – 40% wartości zadania, powiat – 30%, mieszkańcy – 30%.

W okresie 2018-2021 powiat pozyskał na realizację tego zadania dodatkowe środki europejskie w wysokości 805 858 zł i w tym czasie nie angażowano funduszy gmin.

W zakresie ilościowym w 2008 roku przekazano do unieszkodliwienia 25 ton odpadów zebranych z 9 domów, a w 2023 roku 650 ton z 213 domów. Rekordowym był natomiast rok 2021, podczas którego dofinansowano unieszkodliwienie 1005 ton wyrobów zawierających azbest, pochodzących z 345 budynków.

W tabeli 6 przedstawiono zestawienie ilości zebranych odpadów zawierających azbest, wraz z kosztami.

Tabela 6. Zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest przekazanych do utylizacji.

Gmina	Ilość wniosków	Ilość ton	Koszty zadania	Dotacja	
				Powiat + UE	Gminy
Budzów	466	1 098	337 030	153 803	52 351
Bystra-Sidzina	511	1 204	369 677	168 701	57 422
gmina Jordanów	755	1 779	546 354	249 327	84 865
miasto Jordanów	137	322	98 901	45 133	15 362
Maków Podhalański	395	932	286 140	130 579	44 446
Stryszawa	1 032	2 433	747 036	340 907	116 037
Sucha Beskidzka	291	685	210 284	95 962	32 663
Zawoja	685	1 614	495 463	226 103	76 960
Zembrzyce	191	450	138 269	63 099	21 477
Razem	4 463	10 516	3 229 154	1 473 614	501 583

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Wszystkie opisane wcześniej inwestycje służące ochronie środowiska wspierane były w ciągu ostatnich lat przez działania z zakresu edukacji ekologicznej prowadzone siłami wydziału. W ramach tych działań zorganizowano m.in. 16 konkursów plastycznych połączonych ze zbiórką zużytych baterii (zebrano 13 596 kg). Przeprowadzono także 18 edycji konkursu na najpiękniejszy ogród przydomowy i obejście w gospodarstwie rolnym.

Podczas realizacji projektów, związanych z montażem odnawialnych źródeł energii dla mieszkańców, przeprowadzono 28 spotkań, w których udział wzięło 4 076 osób. W trakcie spotkań poruszano sprawy związane z funkcjonowaniem i korzyściami płynącymi z eksploatacji odnawialnych źródeł energii.

W okresie od 2006 do 2021 roku prowadzono w trzech aptekach zbiórkę przeterminowanych leków. Łącznie zebrano ich i przekazano do utylizacji 7059 kg.

W latach 2021–2023, w ramach projektu LIFE-IP *EKOMALOPOLSKA* dofinansowanego ze środków UE oraz z NFOŚiGW, zorganizowano szereg wydarzeń/kampanii informacyjno-edukacyjnych, mających szeroki zasięg i proekologiczne oddziaływanie, które objęły łącznie 39 028 mieszkańców. W ramach tego projektu założono pasiekę i utworzono zielony zakątek na dachu budynku Starostwa Powiatowego w Suchej Beskidzkiej (miód zebrany z pasieki został przekazany pensjonariuszom Domu Pomocy Społecznej w Łętowni) oraz zasadzono przy ścianach szkół i budynku starostwa bluszcz oczyszczające powietrze.

NAGRODY, WYRÓŻNIENIA, RANKINGI

Działania powiatu, realizowane przez zarząd i Wydział Środowiska, spotkały się z dużym uznaniem na krajowej arenie i zostały wielokrotnie nagrodzone, wyróżnione i wysoko ocenione. Na uwagę zasługują m.in.:

2022 Ranking wydatków na ochronę powietrza 2018–2021. Pismo Samorządu Terytorialnego „Wspólnota” po raz pierwszy zajęło się wydatkami na walkę ze smogiem, przygotowując ogólnopolski ranking wydatków na ochronę powietrza. Pod uwagę wzięto wydatki poniesione w latach 2018–2021, podzielone przez liczbę mieszkańców danej jednostki samorządowej.

Kategoria – powiaty:

- **1. miejsce – powiat suski** – 357 zł na mieszkańca,
- 2. miejsce – powiat międzyrzecki – 155,58 zł na mieszkańca,
- 73. miejsce – powiat pilski – 0,024 zł na mieszkańca,
- 242 powiaty nie odnotowały żadnych wydatków na wymieniony cel.

2022 Wyróżnienie Marszałka Województwa Małopolskiego za najlepszy projekt (Program zwiększenia wykorzystania energii i poprawy jakości powietrza w obrębie obszarów Natura 2000, powiatu suskiego – solary, fotowoltaika, pompy ciepła) zrealizowany z RPO Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020.

2018 „EKOJANOSIK” tytuł przyznany powiatowi przez Narodową Radę Ekologiczną w kategorii: Samorząd. Edycja 2018 Krajowej Nagrody Ekologicznej.

2018 II miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Energii Odnawialnej – kategoria „energia słoneczna” (kryterium oceny jest powierzchnia zamontowanych kolektorów słonecznych).

2015 II miejsce w ogólnopolskim konkursie „Aktywni dla czystego powietrza” organizowanym przez Ministerstwo Środowiska.

2014 I miejsce w ogólnopolskim Rankingu Energii Odnawialnej organizowanym przez Związek Powiatów Polskich pod patronatem czasopism „Newsweek Polska”, „Forbes” i „Fakty Magazyn Gospodarczy” (za inwestycję związaną z montażem instalacji solarnych przeznaczonych dla 2349 budynków mieszkalnych i szpitala).

2014 Wyróżnienie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie za osiągnięcia w dziedzinie ochrony środowiska i aktywne uczestnictwo w konkursie „ekoLiderzy 2014 województwa małopolskiego”.

2013 I miejsce w ogólnopolskim Rankingu Energii Odnawialnej, w kategorii powiaty, organizowanym przez Związek Powiatów Polskich.

2009 Wyróżnienie w podkategorii „Polska wolna od azbestu” w X edycji Narodowego Konkursu Ekologicznego „Przyjaźni Środowisku” pod honorowym patronatem Prezydenta RP.

Architektura i budownictwo

Powiat, poprzez swój urząd jakim jest starostwo, sprawuje nadzór urbanistyczno-budowlany w zakresie zgodności zamierzeń inwestycyjnych z przepisami aktów prawa miejscowego uchwalonych przez rady gmin wchodzących w skład powiatu suskiego oraz z przepisami ustaw, w szczególności ustawy Prawo budowlane i rozporządzeń, które stanowią przepisy techniczno-budowlane. Realizację zadań i obowiązków wynikających z tego tytułu zapewnia Wydział Architektury, Budownictwa i Gospodarki Przestrzennej.

Zadania administracji architektoniczno-budowlanej obejmują m.in.: wydawanie pozwoleń na budowę lub rozbiórkę, przyjmowanie zgłoszeń budowlanych, wydawanie decyzji o przeniesieniu pozwolenia na budowę na rzecz nowego podmiotu, wydawanie zaświadczeń, w tym o samodzielności lokali, jak również decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych.

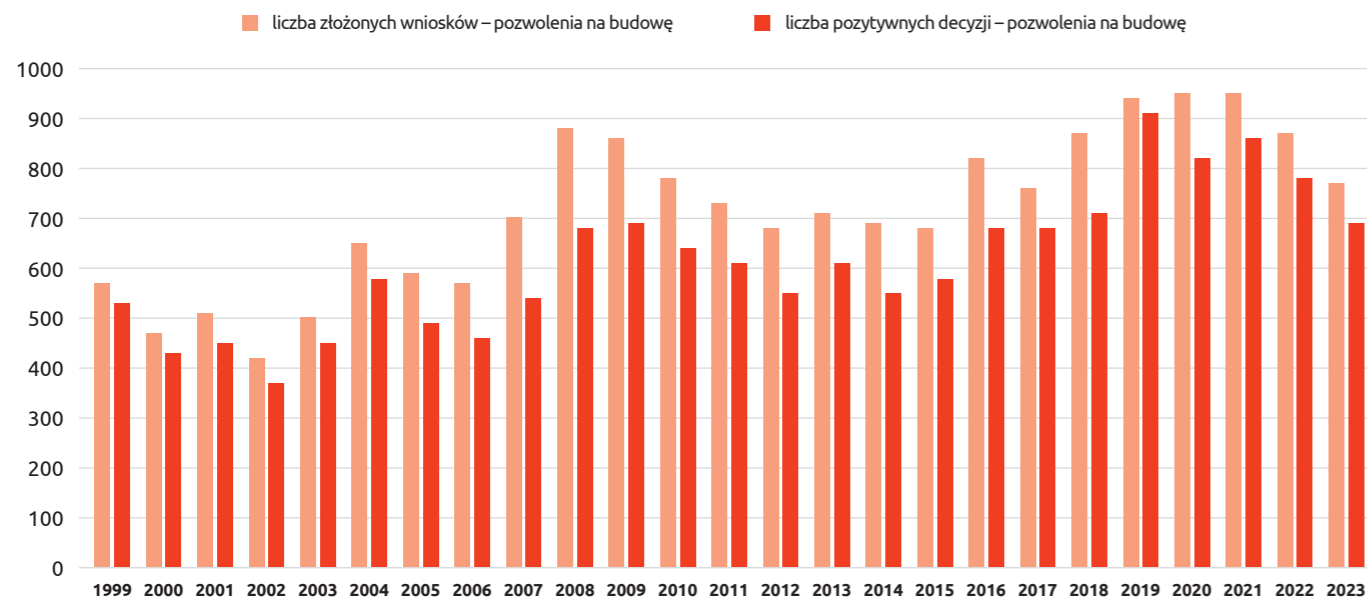
W okresie od 1999 do 2023 roku do starostwa wpłynęło około 17 850 samych wniosków o pozwolenie na budowę, z cze-

go 15 300 spraw zakończonych zostało pozytywnie, czyli zgodnie z wolą inwestorów.

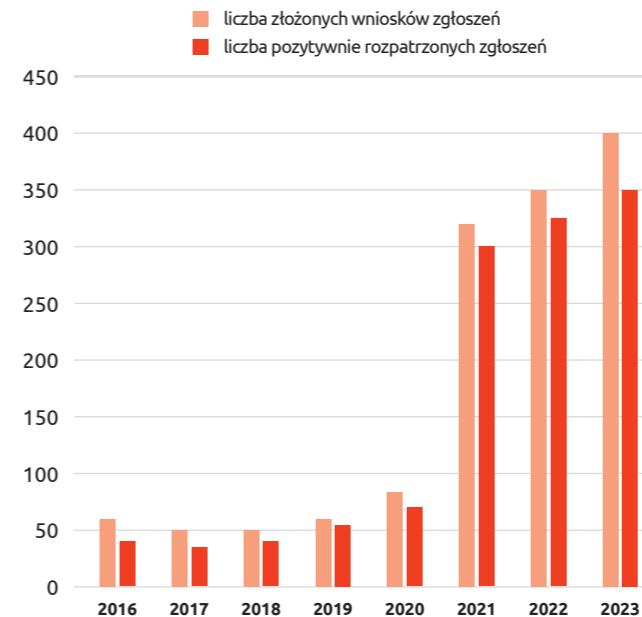
Składane wnioski dotyczyły najczęściej takich obiektów, spośród skategoryzowanych w ustawie Prawo budowlane, jak: budynki mieszkalne jednorodzinne, budynki gospodarcze, budynki służące gospodarce rolnej, budynki letniskowe, obiekty handlowe, biurowe, produkcyjne i gastronomiczne. Inwestorzy, którymi są zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne oraz jednostki publiczne, wnoszą również o budowę dróg publicznych, hal i boisk sportowych, centrów kultury, żłobków i przedszkoli, a także sieci: energetycznych, gazowych, wodociągowych, kanalizacyjnych. Tylko w oparciu o przepisy specustawy drogowej udzielono od 2010 roku 17 zezwoleń na realizację inwestycji drogowych (drogi publiczne powiatowe i gminne).

Wśród największych inwestycji na terenie powiatu suskiego, na które udzielono pozwolenia na budowę w latach 1999–2023, wymienić można: zakłady produkcyjne: „Fideltronik”,

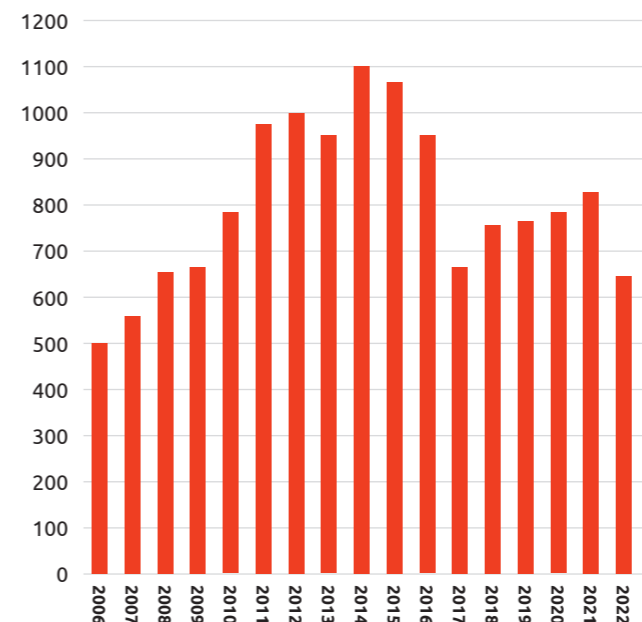
Pozwolenia na budowę

Zgłoszenia z projektem

Zgłoszenia robót budowlanych

„Pacyga Meble” i „Tartak Gałka”, pawilony handlowe: „Intermarche”, „Bricomarche” w Suchej Beskidzkiej, „Biedronka” w Suchej Beskidzkiej, Zembrzycach, Białce, Makowie Podhalańskim i Jordanowie, galerie handlowe: „Galeria Jordanowska” oraz „Atut” w Suchej Beskidzkiej, Centrum Kultury i Filmu w Suchej Beskidzkiej, obiekty hotelowe: „Beskidzki Raj” w Stryszawie i „Górnik” w Zawoi, kryte pływalnie w Suchej Beskidzkiej i Naprawie, a także wyciąg narciarski „Mosorny Groń” w Zawoi.

W ciągu minionych 25 lat prawo budowlane wielokrotnie ulegało nowelizacjom mającym na celu usprawnienie procesu inwestycyjnego i poszerzenie możliwości budowy w tak zwanej uproszczonej procedurze. Na przykład skutek nowelizacji, która weszła w życie w 2016 roku i dała możliwość realizacji pewnych inwestycji, jak m.in. budowa wewnętrznych instalacji gazowych, sieci, budynków mieszkalnych jednorodzinnych, zmniejszyła się ilość wniosków o pozwolenie na budowę wpływających do starostwa, a znacznie zwiększyła, jak pokazuje diagram, liczba składanych zgłoszeń z projektem. Aktualnie prawo budowlane umożliwia inwestorom realizację budowy obiektów mieszkalnych do 70 m² bez potrzeby uzyskania pozwolenia na budowę, ustanawiania kierownika budowy czy prowadzenia dziennika budowy. Od roku 2016 wpłynęły 1354 różne zgłoszenia z projektem, z czego załatwionych pozytywnie zostało 1210.

Obecnie proces inwestycyjno-budowlany ulega cyfryzacji. Oznacza to stopniowe przechodzenie z papierowej formy składania wniosków i sporządzania dokumentacji projektowej na elektroniczną. Wydział realizuje zadania w sposób hybrydowy. Coraz częściej inwestorzy korzystają z możliwości złożenia wniosku i projektu w formie elektronicznej za pomocą portalu e-Budownictwo prowadzonego przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego. Istnieje też możliwość prowadzenia elektronicznego dziennika budowy.

Zestawienie statystyczne obejmujące minione 25 lat pokazuje, że dynamika procesu budowlanego w powiecie suskim utrzymuje się na wysokim poziomie. Liczba składanych wniosków pozwoleń oraz zgłoszeń z projektem oscyluje rokrocznie w granicach 1300. Liczba zgłoszeń tzw. zwykłych, bez projektu, które bardzo często dotyczą budynków letniskowych, wynosi co roku około 700. Takie dane wskazują na dużą atrakcyjność Podbabiogórza i dogodne warunki, które przyciągają tu inwestorów. To z kolei pozytywnie wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy całego powiatu.

Komunikacja i transport

Realizacja zadań z zakresu komunikacji, przypisanych powiatom, była początkowo o tyle łatwiejsza, że sprawy z nimi związane mogły być prowadzone w oparciu o zespół działający wcześniej w ramach Zamiejscowej Jednostki Urzędu Rejonowego w Wadowicach, który to zespół, z dniem 1 stycznia 1999 roku, został włączony w struktury organizacyjne starostwa powiatowego, dając początek Wydziałowi Komunikacji i Transportu.

Do głównych zadań tego wydziału należy realizacja spraw z zakresu rejestracji i ewidencji pojazdów, ewidencji kierowców, wydawania, zatrzymywania i cofania dokumentów uprawniających do kierowania pojazdami, ewidencji i nadzoru nad ośrodkami szkolenia kierowców, instruktorów nauki jazdy i wykładowców, ewidencji i nadzoru nad stacjami kontroli pojazdów, wydawania i cofania uprawnień diagnosty, usuwania pojazdów z drogi, krajowego transportu drogowego rzeczy i osób, organizowania publicznego transportu zbiorowego.

Rosnąca w szybkim tempie, w ciągu minionych 25 lat, liczba kierowców oraz pojazdów będących w posiadaniu mieszkańców powiatu suskiego i wprowadzane w tym czasie zmiany ustawowe miały naturalne przełożenie na ilość spraw jakimi zajmował się wydział. Dużym wyzwaniem były też wprowadzane odgórnie innowacje informatyczne w zarządzaniu procesami rejestracyjnymi.

Przyjęcie z dniem 1 lipca 1999 roku nowego wzoru prawa jazdy wiązało się z obowiązkową wymianą tego dokumentu, która trwała od 1 lipca 2000 roku do 30 czerwca 2006 roku. We wrześniu 2001 roku nastąpiło wdrożenie ogólnopolskiego systemu przesyłania danych do produkcji praw jazdy, co skutkowało likwidacją oddziału zamiejscowego Wydziału Komunikacji w Jordanowie. W 2005 roku uruchomiono ogólnopolski system teleinformatyczny „Kierowca”, w oparciu o który odbywa się obecnie realizacja spraw związanych z uprawnieniami do kierowania pojazdami.

Z kolei najważniejszą zmianą w realizacji spraw związanych z pojazdami było wprowadzenie we wrześniu 2004 roku ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego „Pojazd”, zintegrowanego z Centralną Ewidencją Pojazdów i Kierowców (CEPiK). Rozbudowa ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego spowodowała, że w 2017 roku nastąpiło przekazanie lokalnych baz

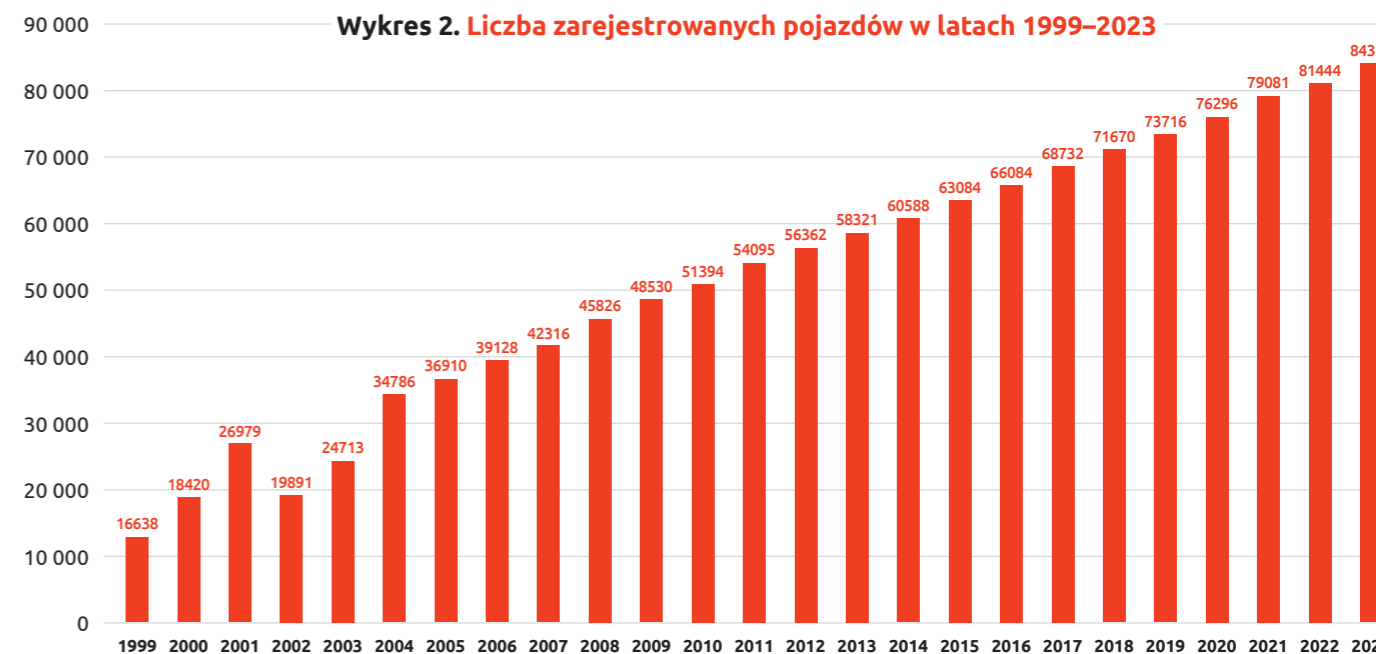
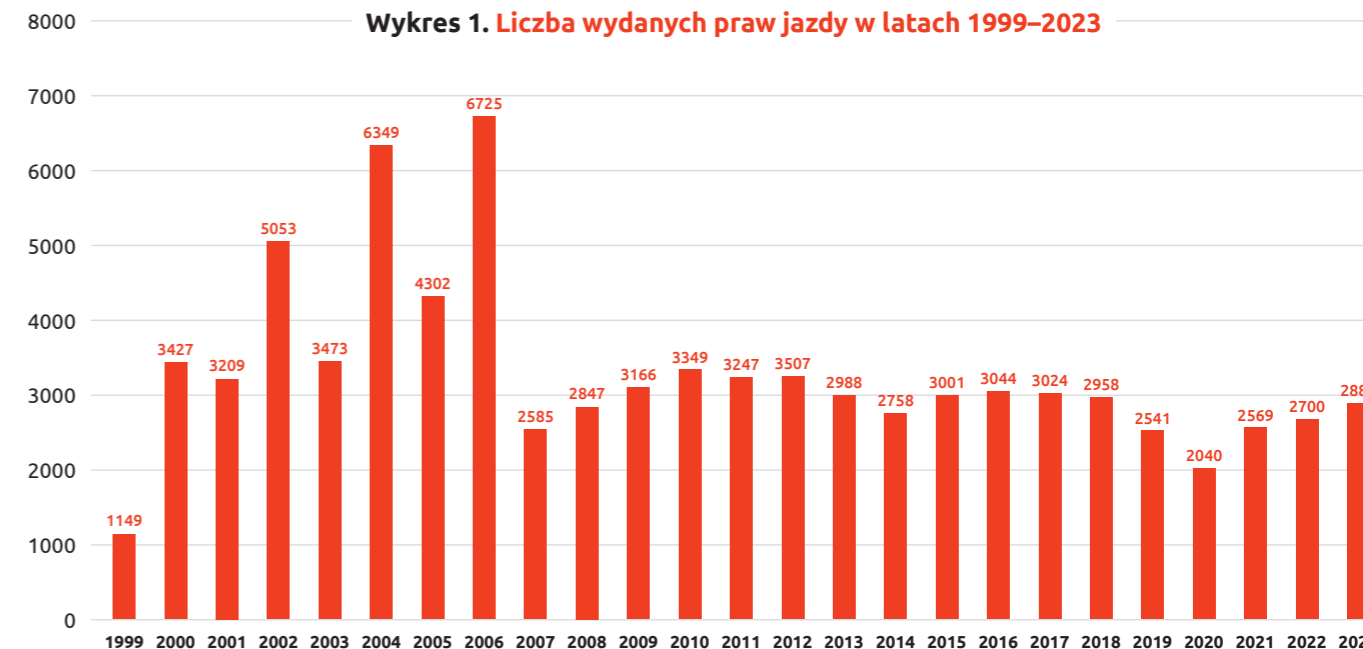
danych Centralnej Ewidencji Pojazdów do systemu centralnego, i od 13 listopada 2017 roku, w całej Polsce, obsługa rejestracji pojazdów odbywa się w oparciu o wdrożony system teleinformatyczny Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców w wersji 2.0.

Wszystkie te innowacje oraz rosnąca liczba obsługiwanych mieszkańców powiatu wymagały nie tylko odpowiedniego, merytorycznego przygotowania pracowników, ale też dostosowania do nowych potrzeb biurowego zaplecza obsługi interesantów.

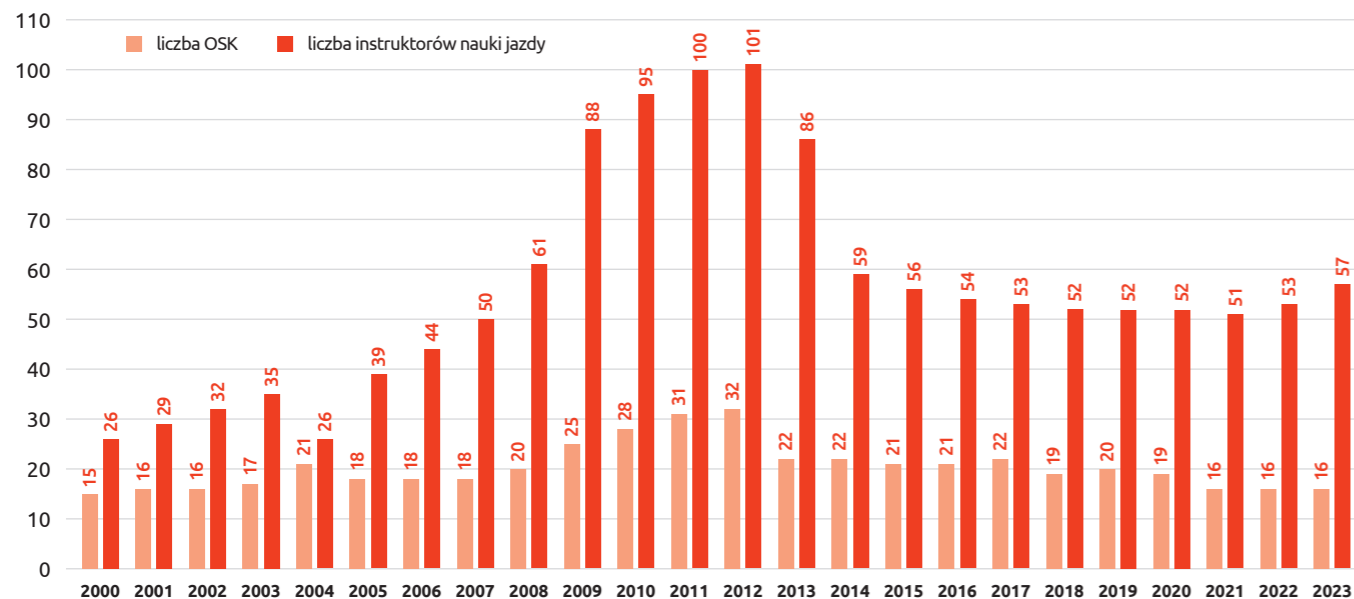
Na wykresie 1 zaprezentowano dane obrazujące liczbę praw jazdy wydawanych w latach 1999–2023, przygotowane na podstawie informacji z CEPiK. Wykres odzwierciedla wyraźny wzrost liczby praw jazdy wydanych w latach 2000–2006, co spowodowane było obowiązkową wymianą dokumentów.

Od 31 marca 2000 roku obowiązują nowe wzory tablic rejestracyjnych. Czarne tablice z białymi znakami zastąpiły tablice białe, z czarnymi wyróżnikami literowo-cyfrowymi. Właścicielom pojazdów umożliwiono zamawianie tablic indywidualnych, a dla oznaczenia pojazdów zabytkowych wprowadzono tablice żółte. Od 2020 roku dla oznaczenia pojazdów silnikowych elektrycznych lub napędzanych wodorem używa się tablic rejestracyjnych z jasnozielonym tłem. Każdorazowa wymiana tablic, odbiór nowych lub ich zdanie po wyrejestrowaniu pojazdu, odbywa się w siedzibie starostwa. O skali dokonywanych w ubiegłych latach procedur rejestracyjnych mogą świadczyć liczby. W roku 1999 w powiecie suskim zarejestrowanych było 16 638 pojazdów, a na koniec 2023 – 84 348. Pewnym ułatwieniem dla właścicieli pojazdów może okazać się umożliwienie od 31 stycznia 2022 roku przerejestrowania pojazdu z zachowaniem dotychczasowego numeru rejestracyjnego. Z kolei od 4 września 2022 roku nie wydaje się kart pojazdów i nalepek kontrolnych na szybę.

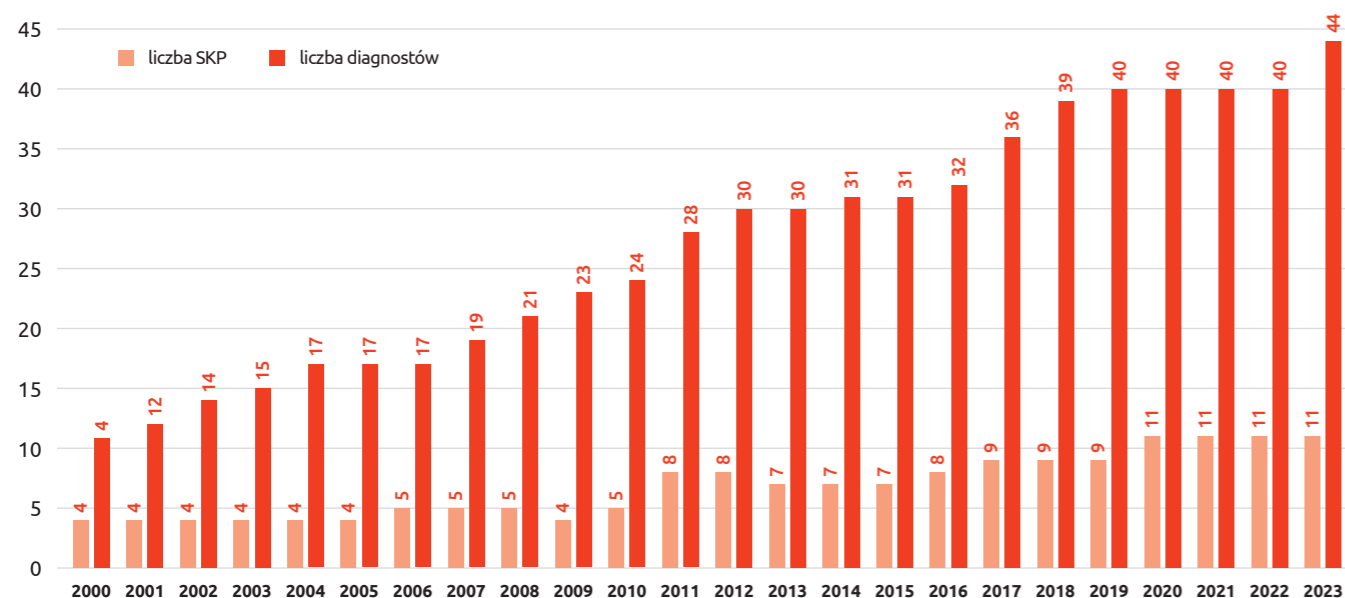
Dynamikę tempa wzrostu rejestracji pojazdów w latach 1999–2023 prezentuje wykres 2, opracowany na podstawie danych zgromadzonych w Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców. Dane zgromadzone w CEPiK zawierają nie tylko tzw. aktywne pojazdy, ale też pojazdy zarejestrowane przed 14 marca 2005 roku, nieposiadające ważnego okresowego badania technicznego oraz w stosunku do których posiadacze nie dopełnili obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przez okres 10 lat.

Wykres 3. Liczba ośrodków szkolenia kierowców i instruktorów nauki jazdy w latach 2000–2023

Wykres 4. Liczba stacji kontroli pojazdów i diagnostów w latach 2000–2023

Od 2000 roku zadania związane z wydawaniem zezwoleń na prowadzenie ośrodków szkolenia kierowców i upoważnień do wykonywania badań technicznych oraz sprawowania nadzoru nad ośrodkami szkolenia kierowców i stacjami kontroli pojazdów zostały przekazane starostom.

W ich kompetencjach leży też wydawanie i cofanie uprawnień diagnostom do wykonywania badań technicznych pojazdów. Również od roku 2000 powiat prowadzi ewidencję instruktorów nauki jazdy, a po zmianie prawnej w 2013 roku także ewidencję wykładowców.

Na wykresie 3 zestawiono liczbę ośrodków szkolenia kierowców i instruktorów nauki jazdy w latach 2000–2023.

Na dzień 31 grudnia 2000 roku wydanych było 15 zezwoleń na prowadzenie ośrodków szkolenia kierowców w powiecie suskim, natomiast po zmianie stanu prawnego w 2004 roku dokonano 21 wpisów do rejestru przedsiębiorców prowadzących takie ośrodki. Najwyższą ich liczbę, w okresie 2000–2023, a mianowicie 32 ośrodki, zanotowano w roku 2012.

Przepisy ustawy o kierujących pojazdami, wprowadzone w 2013 roku, zobowiązały przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców między innymi do dostosowania ich infrastruktury do nowych wymagań, a także wprowadziły nowe obowiązki, co spowodowało w 2013 roku spadek liczby takich ośrodków, w porównaniu z latami 2009–2012, do 22. W kolejnych latach liczba ośrodków wahała się w przedziale od 16 do 22. Na koniec roku 2023 w rejestrze przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców figurowało 16 przedsiębiorców.

W ewidencji instruktorów nauki jazdy w 2000 roku wpisanych było 26 osób. Najwięcej instruktorów posiadających uprawnienia do szkolenia kandydatów na kierowców – 101 – figurowało w ewidencji w 2012 roku. Zmiany podyktowane wprowadzeniem w 2013 roku zapisów ustawy o kierujących pojazdami i zobowiązania z nich wynikające przyczyniły się do znacznego spadku liczby czynnych instruktorów do 86 w 2013 roku, a w roku kolejnym do 59. W następnych latach liczba wpisów do ewidencji instruktorów nauki jazdy oscylowała w przedziale od 51 do 57. Tyle właśnie (57) wynosiła na dzień 31 grudnia 2023 roku.

Liczbę stacji kontroli pojazdów i uprawnionych diagnostów w latach 2000–2023 prezentuje wykres 4.

W latach 2000–2005 cztery stacje kontroli pojazdów na terenie powiatu suskiego posiadały upoważnienia do wykonywania badań technicznych pojazdów. W latach 2006–2008 ich liczba wzrosła do 5, a w latach 2010–2023 wahała się w przedziale od 5 do 11. Taki stan (11) odnotowany został na dzień 31 grudnia 2023 roku. Pięć z nich to okręgowe stacje kontroli pojazdów, a pozostałe sześć to stacje podstawowe.

W 2000 roku wydano 4 uprawnienia diagnosty do wykonywania badań technicznych pojazdów, a w 2001 roku 12. W kolejnych latach diagnostów uprawnionych do wykonywania badań technicznych pojazdów przybywało, i na koniec roku 2023 było ich zaewidencjonowanych w powiecie suskim 44.

Warto odnotować jeszcze liczby obrazujące rozwój sektora transportowego. O ile w roku 2002 licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób uzyskało 11 przedsiębiorców, a na przewóz rzeczy 5, to w roku 2017 uprawnienia na transport osób posiadało 45 podmiotów, a w roku 2010, na przewóz rzeczy, 234. W obu przypadkach były to maksima z lat 2002–2023. Na dzień 31 grudnia 2023 roku licencji uprawniających do wykonywania transportu drogowego osób oraz zezwoleń na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego osób było 31, a rzeczy 212.

Z kolei w zakresie wykonywania przewozów regularnych i przewozów regularnych specjalnych, od roku 2001, w którym wprowadzono obowiązujące do dzisiaj regulacje prawne, liczby wydanych zezwoleń przedstawiają się następująco: w 2003 – 3, w 2009 – 86, a w roku 2023 – 28.

W ostatnich latach, mając na uwadze podniesienie komfortu obsługi mieszkańców, oddano na potrzeby Wydziału Komunikacji, po wcześniejszym przeprowadzeniu koniecznych prac remontowo-adaptacyjnych, nowe powierzchnie biurowe, tworzące wielostanowiskowy punkt zajmujący się sprawami związanymi z rejestracją pojazdów. Wprowadzony został też system ustalania godzin wizyt stron, dzięki czemu możliwe jest maksymalne skrócenie czasu obsługi interesantów.

Geodezja i mienie powiatu

GEODEZJA

Wraz z utworzeniem powiatu suskiego, na bazie funkcjonującej w Suchoj Beskidzkiej Zamiejscowej Jednostki Urzędu Rejonowego w Wadowicach oraz delegatury WODGiK w Bielsku-Białej, powstał Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Mieniem. Podobnie, jak całe starostwo, wydział borykał się w pierwszych latach swojego funkcjonowania z problemami lokalowymi dotyczącymi zwłaszcza pomieszczeń magazynowych na materiały geodezyjne, których w szybkim tempie przybywało, bo zaczęto m.in. przejmować ewidencje gruntów oraz mapy i inne materiały z gminy Jordanów, miasta Jordanów, gminy Bystra-Sidzina oraz z ośrodka dokumentacji geodezyjnej w Nowym Targu. Warto pamiętać, że cały zasób ewidencyjny, mapowy i opisowy, prowadzony był wówczas w wersji papierowej, a mapy ewidencyjne oparte były na mapach katastralnych w skalach 2:880 pochodzących jeszcze z czasów zaboru austriackiego, natomiast wszelkie zmiany prowadzone były ręcznie w książkowych rejestrach. Sprawę komplikował dodatkowo fakt, że na kształt i obszerność założonej w latach 70. XX wieku ewidencji gruntów bezpośredni wpływ miały, charakterystyczne dla tych terenów: rozdrobnienie własnościowe, różne zaszczości historyczne spowodowane głównie sposobem prowadzenia katastru w dawnej Galicji, oraz specyfika górskich obszarów. Przy takim stanie rzeczy

zadania związane z modernizacją zasobu geodezyjnego były dla starostwa priorytetem i prowadzi się je już od szeregu lat.

MODERNIZACJA OPERATU EWIDENCJI GRUNTÓW I BUDYNKÓW

Prace modernizujące dokumentacyjny zasób geodezji nabrały w ostatnich latach znacznego przyspieszenia, głównie za sprawą nowych technik teleinformatycznych. Sukcesywnie prowadzona była i jest cyfryzacja materiałów zasobu powiatowego, a przede wszystkim modernizacja istniejącej bazy ewidencji gruntów i budynków (EGiB). Pozwala to na aktualizację danych, dotyczących terenów zabudowanych, zgodnie z faktycznym stanem w terenie oraz stanem prawnym, a także zastąpienie analogowych (papierowych) map katastralnych w skali 1:2880 i 1:2000 cyfrowymi mapami obiektowymi. Dzięki temu osiąga się poprawę jakości i wiarygodności informacji o nieruchomościach gromadzonych w rejestrach publicznych oraz usprawnia dostęp do informacji szerszej grupie odbiorców poprzez e-usługi.

Dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków, które mogą być udostępniane w technologii informatycznej, stanowią podstawę dla planowania przestrzennego, wymiaru podatków i świadczeń, oznaczania nieruchomości w księgach wieczystych, statystyki publicznej, gospodarki nieruchomościami oraz ewidencji gospodarstw rolnych.

Do roku 2010 modernizacją ewidencji objętych było w pełnym zakresie niespełna 11% ogólnego obszaru powiatu suskiego. Dotyczyło to miast: Sucha Beskidzka, Maków Podhalański i Jordanów oraz wsi: Zachełmna i Marcówka. Koszt realizacji związanych z tym prac wyniósł 685 238,31 zł (środki własne powiatu). W latach 2011–2023 prace zintensyfikowano i obecnie jest to już 83% całego obszaru powiatu. Kluczowa dla osiągnięcia takiego wyniku była skala środków zewnętrznych zdobytych na prace.

Do roku 2016 ukończone zostały modernizacje operatów EGiB dla obrębów: Baczyn, Budzów, Jachówka, Palcza, Naprawa, Hucisko, Targoszów, Białka, Kojszówka, Wieprzec oraz Zawoja, o łącznym obszarze 20 238 ha. Nakład kosztów poniesionych na te prace wyniósł 5 532 180 zł (w tym środki zewnętrzne: 4 020 900 zł, środki własne: 1 511 280 zł).

Z zamiarem zdobycia dodatkowych funduszy na kolejne etapy modernizacji powiat w 2016 roku przystąpił do projektu unijnego pn. „E-usługi w informacji przestrzennej w Powiecie Suskim”. Projekt ten realizowano w ramach RPO Województwa Małopolskiego, a jego celem była m.in. kompleksowa modernizacja ewidencji gruntów i budynków, digitalizacja operatów geodezyjnych, digitalizacja map, wektoryzacja map, zakup sprzętu komputerowego, serwerów oraz uruchomienie szeregu e-usług dla jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i ludności, a także uruchomienie ogólnodostępnego geoportalu suskiego. Projekt w 90% finansowany był ze środków unijnych, pozostałe 10% stanowiło wkład własny powiatu i samorządów gminnych biorących udział w projekcie. Realiza-

cja projektu, o ostatecznej wartości 10 138 886 zł, przebiegała w latach 2016–2022. W jego ramach wykonano m.in.: kompleksowe modernizacje EGiB dla obrębów: Skawica, Sidzina, Juszczyń, Grzechynia, Bieńkówka, Krzeszów oraz Kurów za łączną kwotą 5 714 847,20 zł.

Jednocześnie, jako zadania uzupełniające, z pozyskanych dotacji celowych Wojewody Małopolskiego, przy wsparciu gminy oraz środków powiatu, w latach 2016–2023 wykonano modernizację i aktualizację EGiB obrębów: Śleszowice, Tarnawa Dolna, Tarnawa Górna, Zembrzyce, Osielec, Żarnówka, część wsi Toporzysko oraz pomiar budynków w części wsi Łętownia za łączną kwotą 3 543 391 zł (w tym środki zewnętrzne: 3 300 212 zł, środki własne: 243 179 zł).

Ponadto powiat w latach 2011–2023 pozyskiwał dodatkowe środki na zadania geodezyjne związane m.in. z aktualizacją i skanowaniem zasobu Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, klasyfikacją gruntów, pomiarami terenowymi, modernizacjami osnów geodezyjnych oraz modernizacjami baz BDOT500 (baza danych obiektów topograficznych) i GESUT (geodezyjna sieć uzbrojenia terenu) na łączną kwotę: 1 886 949,20 zł.

Obecnie trwa nabór wniosków do programu pn. „Cyfrowe rozwiązania dla geodezji” (Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027). Powiat aplikuje o środki w wysokości ok. 10 700 000,00 zł. Ich pozyskanie umożliwiłoby zakończenie (100%) cyfryzacji suskiego powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Dla terenu powiatu suskiego projekt obejmowałby obręby prowadzone na mapach w skalach 1:2880 i 1:2000, tj.: Toporzysko, Bystra Podhalańska, Stryszawa, Kuków, Lachowice i Pewelka oraz cyfryzację ewidencji budynków i użytków na terenie poscaleniowym obrębu: Wysoka i Łętownia – etap III.

Mając na uwadze powyższe działania, zrealizowane przez starostwo do roku 2023, wykazać można, że pozyskano w sumie 21 784 645,19 zł, co pozwoliło osiągnąć stan cyfryzacji zasobów geodezyjnych całego powiatu suskiego na poziomie 83%.

SCALANIE GRUNTÓW WSI ŁĘTOWNIA

Celem procesu scaleniegowego jest uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości i przekształcenie gruntów rozdrobnionych w obszary odpowiadające wymogom prawidłowego gospodarowania poprzez komasację, wymianę działek między

właścicielami, budowę i modernizację dróg gminnych i dojazdowych do gruntów rolnych oraz rekultywację gruntów.

Scalenia gruntów to trudny temat, którego wystrzega się wiele samorządów. W powiecie suskim udowodniono, że można zdobyć duże środki i realizować zadania z tego zakresu z sukcesem. Powiat był pierwszym obszarem w Małopolsce, na którym przeprowadzono scalenia gruntów sfinansowane ze środków europejskich i rządowych, a na prace te pozyskano do roku 2023 ponad 41 000 000 zł.

Wieloetapowe prace scaleniowe objęły w pierwszym rzędzie Łętownię leżącą w gminie Jordanów. W roku 2007 powiat podpisał umowę na realizację scalenia gruntów na obszarze 206 ha części tej wsi. Łączny koszt prac, wraz z etapem zagospodarowania poscaleniowego, wyniósł ok. 2 000 000 zł. W ramach zadania wybudowano i przebudowano 4,3 km dróg.

W roku 2010 zawarto kolejną umowę na realizację dalszych prac scaleniowych, które objęły obszar 981 ha, a finansowane były ze środków unijnych oraz Skarbu Państwa. Wartość całego zadania wyniosła 7 190 940 zł, z czego 2 800 000 zł stanowiły koszty prac geodezyjnych, a 4 363 168 zł zagospodarowanie poscaleniowe, w ramach którego wybudowano 23,5 km nowych

dróg dojazdowych do gruntów rolnych, a kolejne 23,7 km dróg zmodernizowano.

W 2016 roku powiat pozyskał dotację z funduszu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich pokrywającą 100% kosztów realizacji dwóch dużych projektów scaleniowych obejmujących tereny Łętowni (pozostała część) i Wysokiej w gminie Jordanów. Obszar objęty postępowaniem scaleniowym to odpowiednio: w Łętowni 1065,7207 ha, w Wysokiej 1442,2412 ha. W zaplanowanym zakresie prac zagospodarowania poscaleniowego przewidziano: budowę nowych dróg (Łętownia – 29,39 km, Wysoka – 14,653 km), przebudowę istniejących dróg (Łętownia – 37,29 km, Wysoka – 29,122 km), rekultywację gruntów oraz zadrzewienie wzdłuż niektórych odcinków dróg. Natomiast planowany koszt prac dla projektu dotyczącego Łętowni wynosi – 13 688 971,26 PLN, a projektu dla Wysokiej – 18 571 235,71 zł. Kwoty te uwzględniają już uzyskane w 2023 roku dodatkowe środki projektowe w wysokości 7 000 000 zł, tak że ostateczna wartość projektów zamknięta się kwotą 32 260 206,97 zł.

Powiat na zakończenie drugiego etapu operacji, wykonanie i rozliczenie przyznanych środków na zagospodarowanie poscaleniowe ma czas do 30 czerwca 2025 roku.

Obecnie zakontraktowano wykonawcę na sporządzenie szczegółowej dokumentacji techniczno-budowlanej wraz z uzyskaniem wszelkich wymaganych pozwoleń. Prace są zaawansowane, na bieżąco konsultowane z partnerem – gminą Jordanów oraz Radami Scaleniowymi. Celem jest jak najszybsze przeprowadzenie postępowania przetargowego, aby umożliwić przekazanie placu budowy w terminie umożliwiającym rozpoczęcie od końca I kwartału 2024 roku właściwych robót budowlanych.

Warto zauważyć, że działania powiatu oraz wykonawcy projektu scalenia gruntów w Wysokiej zostały już dostrzeżone i docenione w XLVII Ogólnopolskim Konkursie Jakości Prac Scaleniowych organizowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Sąd konkursowy przyznał projektowi III miejsce.

Łączna wysokość środków pozyskanych przez starostwo do roku 2023, na zadania geodezyjne wynosi aż 63 000 000 zł. Powiat suski pod względem wykorzystania funduszy pozabudżetowych (głównie unijnych i pochodzących z budżetów: Głównego Geodety Kraju, Wojewody Małopolskiego, a także gmin) oraz własnych środków, jak również aktywności w realizacji tego zakrojonego na szeroką skalę i kosztownego przedsięwzięcia, plasuje się w czołówce powiatów małopolskich.

MIENIE POWIATU

Wraz z utworzeniem powiatów, z dniem 1 stycznia 1999 roku zaszła konieczność przejścia przez te jednostki samorządu terytorialnego części mienia wchodzącego wcześniej w zasób Skarbu Państwa. Majątek obejmowany wówczas przez powiat suski, w porównaniu z wieloma innymi, choćby sąsiednimi, powiatami,

prezentował się nader skromnie. W jego skład wchodziły nieruchomości w postaci budynków i gruntów. Wśród przejętych były m.in.:

- w Suchoj Beskidzkiej – budynki: urzędu przy ul. Mickiewicza 19 (budynek B), Zespołu Szkół Ogólnokształcących, Zespołu Szkół Zawodowych im. W. Witosa i Zespołu Szkół Zawodowych im. W. Goetla wraz z internatem, który jest obecnie siedzibą starostwa, udziały w blokach przy szpitalu, a także grunt zabudowany w użytkowaniu szpitala w Suchoj Beskidzkiej (ZOZ-u),
- w Makowie Podhalańskim – budynki: Zespołu Szkół im. św. Jana Kantego, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i Domu Pomocy Społecznej, a także grunt zabudowany w użytkowaniu szpitala,
- w Jordanowie – budynki: Zespołu Szkół im. H. Kołłątaja, Zespołu Szkół im. bł. ks. P. Dańkowskiego, Domu Pomocy Społecznej w Łętowni, który posiadał także nieruchomość w Naprawie, a także grunt zabudowany w użytkowaniu szpitala,
- w Sidzinie – Dom Wczasów Dziecięcych,
- w Zawoi – baza Rejonowego Zarządu Dróg w Zawoi Podpolicach.

Następnie większość tych budynków i gruntów, po uzyskaniu tzw. decyzji komunalizacyjnych, powiat przekazał w trwałą zarząd swoim jednostkom organizacyjnym.

Zgodnie z inwentaryzacją mienia z 1999 roku w zasobach powiatu znajdowało się 31,9640 ha gruntów. Warto to porównać do stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku, który wynosi 273,9598 ha. Różnica jest więc niebagatelna, bo sięgająca 241,9958 ha.

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie stanów inwentaryzacyjnych gruntów będących w posiadaniu powiatu w roku 1999 i w 2023, z rozbiem na poszczególne gminy.

Powierzchnia gruntów powiatu zgodnie z inwentaryzacją		
Gmina	rok 1999 / pow. w ha	rok 2023 / pow. w ha
Sucha Beskidzka	12,8319	19,1626
Miasto i Gmina Maków Podhalański	4,9533	53,1209
Miasto i Gmina Jordanów	11,7202	57,3299
Budzów	0,0381	22,8061
Bystra-Sidzina	1,9188	27,6981
Stryszawa	0,0367	50,2786
Zawoja	0,4650	29,8123
Zembrzyce	0,0000	13,7513
RAZEM	31,9640	273,9598

W trakcie funkcjonowania powiatu podejmowano wiele działań związanych z gospodarowaniem jego majątkiem, do najważniejszych z nich, w ciągu ubiegłych lat, zaliczyć można wymienione poniżej.

W 2001 roku zniesiono współwłasność z województwem działki w Suchej Beskidzkiej. Grunt zabudowany budynkiem sukiego liceum przypadł powiatowi, a budynek Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych województwu. Od 2012 roku województwo użyło część budynku, po byłym już wtedy NKJO, a po latach starań darowizną z 2018 roku powiat przejął tę nieruchomości w całości i przekazał w trwałe zarząd Liceum Ogólnokształcącemu nr I.

W 2004 roku wygaszony został trwałe zarząd ZS im. W. Witosa do części nieruchomości gruntowej, pozostającej w użytkowaniu wieczystym powiatu, a będącej własnością gminy Sucha Beskidzka, po to, by już w 2005 roku ustanowić go na rzecz krytej pływalni. W 2021 roku pozyskano darowizną prawo własności tego gruntu, po wcześniejszym podpisaniu porozumienia z gminą i utworzeniem z dniem 1 stycznia 2021 roku samorządowego zakładu budżetowego pod nazwą Kryta Pływalnia w Suchej Beskidzkiej. Aktualnie prowadzone są czynności związane z wydzieleniem nieruchomości znajdującej się przed obiektem, celem przekazania udziału 1/2 części w prawie własności kompleksu zabudowanego pływalnią, na rzecz gminy Sucha Beskidzka, w myśl przywołanego porozumienia.

W 2005 roku nabyty został od Przedsiębiorstwa Turystycznego „Beskidy-Tourist” sp. z o.o. budynek Powiatowego Urzędu Pracy. W tym samym roku powiat pozyskał od gminy Maków Podhalański zabudowaną działkę, położoną w Juszczyńcu, na której najpierw powstał budynek Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego, używany w 2006 roku na okres 25 lat na rzecz Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koto w Zawoi, a następnie Warsztaty Terapii Zajęciowej oddane w użyczenie w 2015 roku, łącznie na 10 lat, temu samemu podmiotowi.

Starostwo realizuje także zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, w tym związane z gospodarowaniem majątkiem Skarbu Państwa. W latach 2008–2023 powiat pozyskał środki finansowe w wysokości 2 568 219,16 zł na regulację stanów prawnych nieruchomości, zarówno powiatu, jak i Skarbu Państwa, gmin i województwa. W tym czasie uregulowano stan

1049 działek, o łącznej powierzchni ponad 135 ha, z zasobu powiatu, a także 9251 działek, o powierzchni ok. 1684 ha, z zasobu Skarbu Państwa. Dodatkowo wydano wiele decyzji dotyczących odszkodowań i zwrotów nieruchomości, z których jedna była szczególnie istotna dla samego powiatu. Sprawę procedowano na wniosek Parafii pw. Nawiedzenia NMP w Suchej Beskidzkiej, a dotyczyła zwrotu nieruchomości zabudowanej budynkami ZS im. W. Goetla oraz starostwa. Postępowanie to zakończyło się odmową zwrotu utrzymaną przez sąd.

W latach 2012–2023 rozpatrzonych zostało 377 spraw o ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości itp. w celu umożliwienia realizacji inwestycji celu publicznego np. budowy i przebudowy linii energetycznych i w tym zakresie wydano 476 rozstrzygnięć.

Jednymi z ostatnich spraw prowadzonych przez powiat, zakończonych w ubiegłym roku, a dotyczących majątku Skarbu Państwa, były: regulacja stanu prawnego gruntu pod stadionem klubu „Halniak”, zakończona nabyciem własności przez gminę Maków Podhalański, zakończenie postępowania dotyczącego użytkowania wieczystego nieruchomości Związku Harcerstwa Polskiego (ZHP) tzw. Pstrągarni w Suchej Beskidzkiej, a także sprzedaż nieruchomości (z zastosowaniem bonifikaty) na rzecz OSP w Kurowie.

Starosta Suski reprezentuje Skarb Państwa również w postępowaniach toczących się przed sądami. W związku z tym podejmowane są odpowiednie kroki w sprawach: o zasiedzenie, o uwłaszczenie, o rozgraniczenie, o nabycie spadku, o ustanowienie służebności itp. Powiat zajmuje się też aktualizacjami opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego gruntów Skarbu Państwa, a także wydawaniem zaświadczeń potwierdzających przekształcenie prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności nieruchomości. W samym 2019 roku wydano ich 87, a przekształceniu z mocy prawa uległo kilkadziesiąt nieruchomości Skarbu Państwa z terenu powiatu. Zawarto także wiele umów w zakresie wyrażenia zgody na wejście w teren i dysponowanie na cele budowlane nieruchomościami Skarbu Państwa i powiatu.

Na bieżąco Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Mieniem prowadzi sprawy dotyczące m.in. umów najmu, dzierżawy, użyczeń, związanych z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych powiatu, a tylko w latach 2018–2023 było ich 333.

Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe

Sprawami związanymi m.in. z obronnością, zarządzaniem kryzysowym, bezpieczeństwem publicznym, zapobieganiem i zwalczaniem klęsk żywiołowych, a także obroną cywilną zajmuje się w suskim starostwie Wydział Bezpieczeństwa, Administracji i Spraw Obywatelskich. W pierwszych latach funkcjonowania powiatu wydział nosił nazwę Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, a jak można ocenić z pewnej perspektywy, kryzysowe sytuacje związane z klęskami żywiołowymi dały się w tamtym czasie mieszkańcom powiatu najmocniej we znaki. Chociaż bowiem w ciągu minionych 25 lat powiat suski wielokrotnie nawiedzały nawałne deszcze, burze i gradobicia, to zwykle wywoływały one „tylko” lokalne podtopienia, wezbrania rzek i potoków, obrywy ziemi. Natomiast w pierwszym dziesięcioleciu swojego istnienia samorządowy powiat musiał zmierzyć się z kilkoma dużymi powodziąmi, które spowodowały poważne zniszczenia.

Najgroźniejsza w skutkach okazała się prawdziwie wielka woda z lipca 2001 roku. Kilkundniowe, intensywne opady deszczu wywołały powódź, a także uruchomiły procesy osuwiskowe. Najbardziej od zalań ucierpiały wtedy Budzów i Maków Podhalański, a wskutek osuwisk Lachowice i Jachówka. Straty wywołane tą powodzią spowodowały, że pod względem inwestycyjnym kolejne lata były dla lokalnych samorządów ukierunkowane na odbudowę zniszczeń.

Do następnej dużej powodzi doszło w dniach 7–8 września 2007 roku. W wyniku intensywnych opadów deszczu i gwałtownych wezbrań wód uszkodzonych zostało wówczas m.in. 14 dróg

powiatowych. Szkody, w samej tylko infrastrukturze drogowej, oszacowano na 1 300 000 zł. W całym powiecie odnotowano 156 interwencji strażaków. Podtopione zostały domy, szkoły, oczyszczalnie ścieków. Najbardziej dotkniętymi gminami były: Maków Podhalański, Stryszawa, Budzów, Sucha Beskidzka, Zembrzyce, a także Jordanów, gdzie w Osielcu doszło do uruchomienia procesów osuwiskowych na drodze powiatowej Zubrzyca – Łętownia.

Rok 2010 był również bardzo niespokojny pod względem zdarzeń atmosferycznych. Po intensywnych, kilkudniowych opadach deszczu przez powiat suski przeszły trzy duże fale powodziowe. Wskutek fali majowej największą szkodę odnotowano w gminach: Budzów, Maków Podhalański, Stryszawa, Sucha Beskidzka, Zembrzyce oraz w mieście i gminie Jordanów. Oprócz zniszczeń zalewowych znaczne straty spowodowały liczne osuwiska, m.in. kolejny raz w Osielcu. Niespełna miesiąc później sytuacja się powtórzyła, a opady znowu uruchomiły osuwiska (m.in. w Tarnawie Dolnej na os. Biele). Po raz trzeci w tamtym roku nagły spływ dużych mas wody wystąpił na przetomie sierpnia i września obracając w niwecz żmudne i kosztowne remonty prowadzone po wcześniejszych powodziach. Największe straty poniosła gmina Zembrzyce.

Każdorazowo, gdy pojawiają się stany zagrożenia, kluczową rolę odgrywa sprawne zarządzanie kryzysowe. Na szczeblu powiatu zadanie to należy do kompetencji starosty. Odpowiada on m.in. za koordynację działań służb, inspekcji i straży. Wspiera go w tym Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego. W opisanych wcześniej sytuacjach zespół ten pracował bardzo intensywnie, ale taki

Budzów, lipiec 2001

Zembrzyce, wrzesień 2010

sztab kryzysowy zbierał się w reakcji na zagrożenia, które wystąpiły na terenie powiatu w minionych 25 latach, już około 90 razy.

W celu lepszego przygotowania służb, inspekcji i straży powiatu do przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym i likwidacji ich skutków oraz współdziałania w warunkach kryzysowych, przeprowadzono w ciągu ostatnich lat szereg ćwiczeń i treningów, zarówno o zasięgu powiatowym, jak i wojewódzkim. Opracowano i systematycznie aktualizowano strategiczne dokumenty: plan operacyjny funkcjonowania powiatu suskiego w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa w czasie wojny, plan przygotowania podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa, dokumentację HNS – cywilnej i wojskowej pomocy udzielanej sojusznikom sił zbrojnym i organizacjom, instrukcję głównego stanowiska kierownika zarządu powiatu suskiego, instrukcję stałego dyżuru, powiatowy program zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, plan zarządzania kryzysowego oraz powiatowy plan operacyjny ochrony przed powodzią. Na bieżąco są też uzupełniane zasoby powiatowego magazynu przeciwpowodziowego.

Aktywność starostwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego to nie tylko planowanie i ćwiczenia, lecz również organizacja działań powiatu i zapewnienie przepływu informacji w przypadku realnych zdarzeń noszących znamiona sytuacji kryzysowych lub wymagających znacznego i skoordynowanego wysiłku organizacyjnego.

Dobrym przykładem na to ostatnie były niewątpliwie Świato-we Dni Młodzieży odbywające się w dniach 25–31 lipca 2016 roku. W tym czasie powiat ugościł prawie 10 000 pielgrzymów przybyłych m.in. z: Hiszpanii, Kolumbii, Gwatemali, Meksyku, Ekwadoru, Chile, Argentyny, Urugwaju, Portoryko, Salwadoru, Boliwii, Hon-

durasu, Peru, USA, Dominikany, Niemiec, Włoch, Ukrainy, Słowacji, Czech, Gwadelupy, Burkina Faso i Chin, jak też Polaków z różnych stron kraju. Młodych przybyszów, bo takimi byli w większości, zakwaterowano w szkołach, internatach, budynkach OSP i obiektach kościelnych oraz w domach prywatnych. W ramach przygotowań do tej wielkiej imprezy przedstawiciele starostwa uczestniczyli w cyklicznych spotkaniach z powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami, podczas których omawiano strategię dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa pielgrzymów przebywających na Podbabiogórze. W działania organizacyjne zaangażowanych było wiele osób, parafii, instytucji, a także samorządów powiatu suskiego. W dniach trwania ŚDM starosta wprowadził całodobowy dyżur w ramach Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Wielkim wyzwaniem przed jakim stanął powiat na początku lat 20. była pandemia – COVID-19. Pierwszy przypadek zachorowania spowodowany wirusem SARS-CoV-2 został odnotowany w Polsce 4 marca 2020 roku, a w powiecie suskim miesiąc później. W związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego zamknięto szkoły, sklepy, punkty usługowe. Nauka odbywała się w trybie zdalnym. W suskim starostwie nastąpiły zmiany organizacyjne dotyczące bezpośredniej obsługi pacjentów. We współpracy z Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Suchej Beskidzkiej koordynowane były działania związane ze zwalczaniem koronawirusa na terenie powiatu. W ich ramach udzielano wsparcia dla szpitala, dbano o bezpieczeństwo mieszkańców, wdrożono procedury mające ograniczyć ryzyko zakażenia oraz stosowano się do wprowadzonych przez rząd obostrzeń.

Zgodnie z zapisami *Wojewódzkiego planu działania na wypadek wystąpienia epidemii* został uruchomiony obiekt kwarantanny zbiorowej mieszczący się w internacie Zespołu Szkół im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej. Przebywało w nim 15 osób. W sierpniu 2020 roku do pełnienia funkcji obiektu kwarantanny wyznaczono Dom Wczasów Dziecięcych Nr 2 w Sidzinie. Ostatecznie nie zaszła jednak konieczność dokonania zakwaterowań w przygotowanym obiekcie. Powiat aktywnie włączył się w dystrybucję środków ochrony indywidualnej oraz środków do dezynfekcji przekazanych przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych, a kierowanych m.in. do podmiotów udzielających świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), jak również dla mieszkańców powiatu. W Zespole Szkół im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej utworzony został tymczasowy punkt szczepień powszechnych, który funkcjonował od maja do końca sierpnia 2021 roku. W punkcie wykonano 11 427 szczepień przeciwko COVID-19.

DZIAŁANIA POWIATU SUSKIEGO ZWIĄZANE Z POMOCĄ DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

W związku z rozpoczętą 24 lutego 2022 roku inwazją Rosji na Ukrainę Wojewoda Małopolski stosownym poleceniem zobowiązał zarząd powiatu do zorganizowania miejsc czasowego pobytu dla uchodźców skierowanych na teren powiatu suskiego. Zgodnie z tym poleceniem obywatelom Ukrainy przygotowano do końca 2023 roku 1688 miejsc zbiorowego zakwaterowania w hotelach, pensjonatach, strażnicach OSP, gospodarstwach agroturystycznych, obiektach kościelnych i schroniskach młodzieżowych. Powiat zawarł z właścicielami ww. obiektów 74 umowy na zapewnienie tymczasowego zakwaterowania uchodźców i ich wyżywienia.

Obok tych zorganizowanych działań mieszkańcy powiatu, zwłaszcza w pierwszych dniach po inwazji, spontanicznie udzielali pomocy uchodźcom, często samodzielnie odbierając ich spod granicy lub z wyznaczonych punktów recepcyjnych, by gościć ich w swoich domach, a także wspierając materialnie. Skala zaangażowania pomocowego i zakres działań solidarnościowych z ofiarami agresji były i są świadectwem niezwyklej mobilizacji społeczności Podbabiogórza.

Powiat, w ramach swoich działań, uruchomił i prowadził magazyn pomocy. Trafiły do niego dary z różnych źródeł, najczęściej ze zbiórek organizowanych przez organizacje pozarządowe oraz ze zbiórek przeprowadzanych w szkołach i zakładach pracy. Duża część darów pochodziła od podmiotów gospodarczych, które przekazywały potrzebne produkty jako darowiznę na pomoc dla uchodźców. Z magazynu oddano do Agencji Rezerw Strategicznych trzy transporty darów. Ponadto część zebranych rzeczy przekazano uchodźcom przebywającym na terenie powiatu. W magazynie pracowali wolontariusze: ukraińscy studenci z Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii, strażacy OSP, a także pracownicy starostwa.

Największą liczbę uchodźców wojennych z Ukrainy przyjęto na przełomie kwietnia i maja 2022 roku. 9 maja było to 911 osób. Liczba ta obejmuje tylko osoby, których organizacją pobytu zajmowało się bezpośrednio starostwo. Szacuje się, że ogólnie przebywało wówczas na terenie powiatu ponad 2000 osób. Od momentu uruchomienia miejsc czasowego pobytu do końca 2022 roku średnia miesięczna liczba uchodźców wojennych objętych zbiorowym zakwaterowaniem oscylowała między 700 a 800 osób, natomiast w roku 2023 między 500 a 700 osób. Od marca 2023 roku zmieniono zasady pobytu uchodźców. Wprowadzony został

przez państwo obowiązek partycypacji obywateli Ukrainy w kosztach zakwaterowania i wyżywienia, jednak z możliwością uzyskania zwolnienia z tej odpłatności w sytuacjach szczególnych. Powiat na zapewnienie tymczasowego zakwaterowania i wyżywienia uchodźców w latach 2022–2023 otrzymał w ramach Funduszu Pomocy z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego dotację w wysokości 30 771 209 zł i dodatkowo z budżetu państwa 207 353 zł. Uczniowie pochodzenia ukraińskiego zostali objęci edukacją. Końcem września 2023 roku do szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez powiat suski uczęszczało około 30 takich uczniów.

KWALIFIKACJA WOJSKOWA

Do zadań powiatu należy również organizacja i coroczne przeprowadzanie kwalifikacji wojskowej, której celem jest weryfikacja stawających do niej osób, pod kątem ich predyspozycji i stanu zdrowia psychofizycznego, dla potrzeb służby wojskowej oraz wprowadzenie danych do ewidencji.

Starosta przedkłada wojewodzie propozycję składu osobowego powiatowej komisji lekarskiej pracującej podczas kwalifikacji. W powiecie suskim jej skład tworzą pracownicy ZOZ Sucha Beskidzka. Powiat, w ramach swoich działań, zapewnia obsługę administracyjną oraz lokal, w którym pracuje komisja lekarska wraz z przedstawicielami Wojskowego Centrum Rekrutacji i gmin wchodzących w skład powiatu.

Do roku 2008 czynności prowadzone przez powiatową komisję lekarską były określane jako „pobór”, od 2009 roku nazwa ta uległa zmianie na „kwalifikacja wojskowa”.

W latach 1999–2023 przed Powiatową Komisją Lekarską dla powiatu suskiego stanęły 17 703 osoby.

Kultura i ochrona dziedzictwa

Od początku funkcjonowania suskiego starostwa ważne miejsce w jego działaniach zajmują sprawy związane z szeroko rozumianą kulturą i dziedzictwem kulturowym regionu.

Powiat m.in. sprawuje mecenat nad działalnością kulturalną polegającą na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej oraz różnorodnych inicjatyw w tej dziedzinie. Zagadnienia te leżą w kompetencji Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Funduszy.

Spośród najważniejszych inicjatyw podjętych przez powiat w dziedzinie kultury wymienić można zwłaszcza kilka.

28 sierpnia 2000 roku, na mocy porozumienia pomiędzy zarządami powiatu i miasta, zadania biblioteki powiatowej powierzone zostały Miejskiej Bibliotece Publicznej w Suchej Beskidzkiej, która od roku 2006 funkcjonuje pod nazwą Biblioteki Suskiej im. dra M. Żmigrodzkiego. Ta samorządowa instytucja kultury pełniąc funkcję biblioteki powiatowej wykonuje statutowe zadania w tym zakresie, sprawując m.in. nadzór merytoryczny nad placówkami bibliotecznymi działającymi na terenie powiatu. Biblioteka, współpracując ze starostwem, organizuje corocznie kilka konkursów o zasięgu powiatowym. Od roku 2021 Biblioteka Suska ma swoją siedzibę w Centrum Kultury i Filmu w Suchej Beskidzkiej, a jej działalność jest wysoko oceniana nie tylko przez mieszkańców miasta i powiatu, ale także szerzej, dzięki czemu w ostatnich latach stała się jedną z najbardziej rozpoznawalnych małych bibliotek w Polsce. Powiat corocznie dofinansowuje działalność biblioteki. W budżecie na rok 2024 na ten cel przewidziana została kwota 150 000 zł.

W 2003 roku, uchwałą rady powiatu, ustanowiona została Nagroda Starosty Suskiego w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, w uznaniu osiągnięć oraz dorobku twórców, zespołów, działaczy i animatorów. Od roku ustanowienia nagroda ta uroczysto wręczana jest corocznie (z przerwą w roku 2021 spowodowaną COVIDEM-19) podczas sesji rady powiatu. Do roku 2024 przyznano łącznie 55 takich nagród, mających również wymiar finansowy. Kapituła Nagrody nadaje także honorowy tytuł Mecenasa Kultury Powiatu Suskiego. Unikatowa, oryginalna statuetka związana z przyznaniem tytułu uroczysto wręczona została już 19 razy.

Uczestnicy „Podbabiogórskich Posiadów”, Zawoja 2011

Obchody rocznicy wybuchu II wojny światowej, Wysoka 2019

Laureaci Nagrody Starosty Suskiego, 2022

Powiat od roku 2004 corocznie wspomaga finansowo działalność skansenu w Sidzinie, który do roku 2009 funkcjonował jako filia Orawskiego Parku Etnograficznego, a od tego czasu jako jednostka organizacyjna gminy pod nazwą Skansen w Sidzinie – Muzeum Kultury Ludowej. W budżecie powiatu na rok 2024 przewidziano na ten cel 12 000 zł. Wspierane są też prace konserwatorskie przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie powiatu. Pomoc z tego zakresu otrzymały parafie rzymskokatolickie w Zawoi i Lachowicach na prace renowacyjne w zabytkowych kościołach drewnianych znajdujących się w tych miejscowościach, a także Oddział „Ziemii Babiogórskiej” PTTK na prace odtworzeniowe w obiektach skansenu w Zawoi Markowej (dwukrotnie) oraz modernizacyjne w zabytkowej siedzibie oddziału w Suchej Beskidzkiej (także dwukrotnie). W 2023 roku powiat, na podstawie umowy zawartej z gminą Sucha Beskidzka, współuczestniczył w sfinansowaniu prac konserwatorskich grobowca rodziny Gawlików na suskim cmentarzu.

„Dzień Powiatu Suskiego”, Kraków 2016

Dudziarze z „Babiogórskiej Szkoły Muzyk”, 2004

Na pomoc powiatu mogą liczyć ponadto organizacje pozarządowe działające w obszarze kultury. Corocznie ogłaszany jest otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z tego zakresu. Od roku 2008 dofinansowanie z puli środków przeznaczonych na ten cel w budżecie otrzymało 31 projektów.

W realizacji polityki kulturalnej powiat współpracuje z gminami. Począwszy od roku 2000 organizowane są spotkania z udziałem przedstawicieli instytucji kultury z terenu powiatu, podczas których koordynowane są działania i ustalany jest kalendarz imprez w powiecie na każdy kolejny rok. Taki kalendarz jest też publikowany drukiem (od 2001) i w formie cyfrowej. Oprócz współorganizacji licznych cyklicznych imprez o charakterze ponadgminnym udzielana przez powiat jest też pomoc, także finansowa, przy organizacji wielu konkursów, przeglądów, festiwali i uroczystości.

Mając na uwadze m.in. promocję dziedzictwa kulturowego Podbabiogórza zrealizowano w minionych latach kilka dużych wydarzeń kulturalnych w Polsce i za granicą. Można do nich zaliczyć „Dni Powiatu Suskiego” zorganizowane w latach 2000, 2013 i 2016 podczas Międzynarodowych Targów Sztuki Ludowej na Rynku Głównym w Krakowie. Kilkakrotnie prezentacje folkloru spod Babiej Góry odbyły się na Węgrzech, a w roku 2022 powiat suski był gościem specjalnym jubileuszowej, 75. edycji imprezy folklorystycznej „Gorolski Święto” w Jabłonkowie nad Olzą (Republika Czeska).

Na działania z zakresu kultury powiat przeznaczają środki własne, ale też zdobywał fundusze zewnętrzne. W ciągu minionych lat środki takie pozyskane zostały na projekty realizowane z programów: PHARE CBC, INTERREG, Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, z Narodowego Centrum Kultury oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Największymi i najważniejszymi projektami z programów UE, jakie w opisywanym okresie prowadził wydział w ramach swoich działań, były: „Babiogórska Szkoła Muzyk” cz. I i cz. II (2004–2006) i „Na dudziarską nutę” (2017–2018) realizowane we współpracy z partnerami ze Słowacji. Głównym celem tych projektów była ochrona i popularyzacja dawnych form muzykowania. Na tradycyjnych instrumentach muzycznych, takich jak: dudy, skrzypce, heligonki i basy góralskie zakupionych w ramach tych projektów, uczyło się grać podczas zajęć lekcyjnych i spotkań warsztatowych łącznie ponad 60 dzieci z powiatu

suskiego. Wielu uczestników tych projektów zasiliło składy regionalnych zespołów i kapel.

Owoce innych z projektów było wydanie płyty CD „BABIÓRSKIE MUZYKI – kapele góralskie spod Babiej Góry” (2007).

Kolejny ciekawy projekt nosił nazwę „Pakiet babiogórski – blok działań wspierających popularyzację i ochronę dziedzictwa kulturowego Podbabiogórza” (2011–2012). W jego ramach opracowany i wydany został album „Dziedzictwo kulturowe Podbabiogórza. Tradycje i folklor” oraz film „Folklor i tradycje Podbabiogórza” na DVD, zorganizowane zostały również: koncerty, prezentacje folkloru, konferencje naukowe i cykl spotkań – warsztatów szkoleniowych, połączonych z wyjazdami studyjnymi (dwa odbyły się w Polsce, a dwa na Słowacji), w których udział brali przedstawiciele instytucji kultury, stowarzyszeń i zespołów regionalnych z powiatu suskiego.

Dzięki realizacji innych projektów zostały wydane przez powiat dwa następne opracowania albumowe z serii „Dziedzictwo”, a mianowicie „Dziedzictwo kulturowe Podbabiogórza. Zabytki” i „Dziedzictwo przyrodnicze Podbabiogórza”. Publikacje te trafiły m.in. do wszystkich bibliotek gminnych, bibliotek szkolnych i ośrodków kultury w powiecie.

Oryginalny charakter miał przeprowadzony w latach 2020–2021 projekt „Babia Góra – 4 pory roku”, w którym brała udział młodzież z powiatu suskiego. W jego ramach odbyły się cztery plenery fotograficzne połączone ze spotkaniami warsztatowymi przeprowadzone po polskiej i słowackiej stronie Babiej Góry. Najlepsze fotografie wykonane przez uczestników projektu prezentowane były na siedmiu wystawach poplenerowych, a także znalazły się w folderze oraz albumie „Babia Góra 4 pory roku”.

Na projekty realizowane ze środków europejskich, tzw. małe granty, pozyskano łącznie ok. 150 000 EUR.

W 2023 roku powiat uzyskał w drodze konkursowej 90% dofinansowania z programu Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku „Rzeźba w przestrzeni publicznej dla Niepodległej – 2023” na wykonanie pomnika prof. Walerego Goetla. Stanął on przed budynkiem Zespołu Szkół w Suchej Beskidzkiej noszącego jego imię. Uroczyste odsłonięto go 6 listopada 2023 roku.

Publikacje albumowe wydane przez powiat

Uczestnicy pleneru fotograficznego, Oravská Polhora 2021

Odsłonięcie pomnika prof. W. Goetla, Sucha B. 6.11.2023

Promocja powiatu

Pod znakiem „Podbabiogórze – Powiat Suski” prowadzone były od 2000 roku różnorodne działania promocyjne, głównie w Polsce, choć nie tylko, mające na celu budowę turystycznego wizerunku i rozpoznawalności naszego regionu. Działania te ukierunkowano głównie na promocję walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu, bo to one są jego największym atutem. Wszystkie przedsięwzięcia z tego zakresu służyły kreowaniu atrakcyjnego wizerunku powiatu oraz w dużej mierze wzmocnieniu branży turystycznej będącej ważną gałęzią lokalnej gospodarki.

Jednym ze skutecznych narzędzi promocji regionów jest ich udział w targach turystycznych. Tą drogą trafia się nie tylko do turystów indywidualnych, ale też do touroperatorów i biur podróży. W ciągu minionych 25 lat powiat ponad 60 razy urządził swoje stoisko na największych imprezach targowych w Polsce i kilkakrotnie za granicą (Słowacja, Czechy).

Prezentowana była na nich oferta turystyczna Podbabiogórza, głównie: foldery, informatory, broszury i inne materiały promocyjne opisujące bazę noclegową, atrakcje turystyczne i przyrodnicze, zabytki, szlaki piesze, rowerowe i konne, ośrodki narciarskie itp. Materiały te przygotowywane były zarówno przez samo starostwo, jak i podmioty działające w branży turystycznej oraz partnerów: gminy z powiatu suskiego (niejednokrotnie partycypujące również w kosztach organizacyjnych), a także działające na naszym terenie organizacje i instytucje, jak np. Babiogórski Park Narodowy, Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii, Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze” i Stowarzyszenie Gmin Babiogórskich. W ramach akcji promocyjnych podczas targów m.in. wyświetlano filmy i slajdy o atrakcjach powiatu oraz urządzano degustacje produktów regionalnych.

Prowadzenie szeroko zakrojonych działań promocyjnych możliwe było w dużej mierze dzięki pozyskiwaniu środków zewnętrznych, zarówno z funduszy krajowych (PROW), jak i z funduszy europejskich. Od roku 2007 powiat przygotowuje wnioski projektowe i skutecznie aplikuje głównie do programów współpracy transgranicznej Polska–Słowacja. Z tego źródła na projekty związane z promocją udało się pozyskać, w formie małych grantów, fundusze w wysokości około 350 000 EUR, dokładając ze środków własnych 10% tej sumy. Pokłosiem wdrożenia tych projektów, które najczęściej realizowano z partnerskim udziałem

Serwis turystyczny www.visit.powiatsuski.pl

łem słowackiej gminy Oravska Polhora, leżącej na południowych stokach Babiej Góry, były m.in. dziesiątki publikacji promocyjno-informacyjnych (mapy, ulotki, foldery, albumy) wydanych w wielotysięcznych nakładach. W ramach projektów powstały także: przewodnik turystyczny, film promocyjny, prezentacja multimedialna na CD, aplikacja mobilna, wirtualne panoramy, serwis turystyczny oraz „Sieć podbabiogórskich infokiosków it”, która po okresie dziesięcioletniej działalności, z uwagi na szybki postęp w dziedzinie przekazu informacji i dostępność nowszych rozwiązań technologicznych, zakończyła swoje funkcjonowanie w roku 2022.

Z myślą o gościach, którzy odwiedzili nasz powiat w związku ze Światowymi Dniami Młodzieży (2016), starostwo wydało w nakładzie 11 500 szt. specjalny folder informacyjny w kilku wersjach językowych. Folder o Podbabiogórzu dostępny był dla pielgrzymów z wielu krajów również w wersji elektronicznej na stronie internetowej powiatu.

Materiały promocyjne powiatu rozprowadzano też do biur turystycznych i punktów informacji turystycznych. Prowadzona była ponadto wewnętrzna dystrybucja powiatowych

wydawnictw, przekazywanych w ramach działań promocyjnych m.in. szkołom oraz innym instytucjom i stowarzyszeniom. Materiały wydane w wersjach obcojęzycznych niejednokrotnie trafiają także za granicę, w ramach wymian międzynarodowych prowadzonych przez poszczególne instytucje.

W ciągu minionych lat promocja powiatu realizowana była również w sposób pośredni m.in. poprzez Stowarzyszenie „Region Beskidy” i Małopolską Organizację Turystyczną, do których powiat należy, a także poprzez reklamę w mediach. Opublikowanych zostało szereg artykułów i innych materiałów w prasie branżowej (m.in. „Wiadomości Turystyczne”, „Świat – Podróże – Kultura”, „W górach”) i regionalnej. Dzięki temu wzmacniano przekaz budujący wiedzę o bogactwie i walorach przyrodniczo-kulturowych Podbabiogórze.

Warto podkreślić, że materiały informacyjno-promocyjne docierają też do mieszkańców powiatu suskiego, poszerzając i popularyzując wiedzę o regionie, w którym żyją i o ich własnym dziedzictwie.

Ostatnie lata dowiodły, że celowe okazały się, z założenia długofalowe, prowadzone z inicjatywy wydziału od pierwszych lat istnienia powiatu, działania związane z tworzeniem regionalnej marki – Podbabiogórze. Wprowadzenie w obieg tej nazwy oraz jej konsekwentna promocja pozwalają zarówno na efektywniejsze działania zewnętrzne, jak i na skuteczną budowę więzi lokalnych, umożliwiając i ułatwiając identyfikację z regionem wszystkim mieszkańcom powiatu.

Do takich działań integrujących społeczność lokalną, budujących wspólnotę, zaliczyć trzeba przyjęcie przez radę powiatu, na początku roku 2000, uchwały ustanawiającej: herb, flagę i pieczęć powiatu suskiego, które są swoistymi heraldycznymi identyfikatorami tej jednostki samorządu terytorialnego, ale też każdego mieszkańca powiatu. Jako ciekawostkę można podać, że jedną z pierwszych osób, w ręce których trafiła odznaka z herbem powiatu, był Ojciec Święty Jan Paweł II.

Z różną częstotliwością i w różnych formach wydawany był przez powiat „Biuletyn Podbabiogórski” (od roku 2000) i „Biuletyn informacyjny Starostwa Powiatowego w Suchej Beskidzkiej”, a od roku 2004, pod adresem www.powiatsuski.pl, działa oficjalna strona starostwa. Dzięki tym mediom możliwa jest właściwa komunikacja z mieszkańcami powiatu oraz ze wszystkimi zainteresowanymi naszym regionem. Specjalnie z myślą o turystach od roku 2013 uruchomiony został, działający pod adresem www.visit.powiatsuski.pl, dedykowany im serwis internetowy.

Współpraca powiatu

Najważniejszymi partnerami, z którymi współpracuje powiat suski, są samorządy podbabiogórskich gmin, a także różne instytucje, organizacje i inne podmioty, działające na terenie powiatu i pełniące rozmaite funkcje w życiu powiatowej wspólnoty. Taka współpraca realizowana jest na co dzień i pozwala na osiągnięcie wielu celów rozwojowych, natomiast mniej lub bardziej okazjonalny charakter ma współpraca powiatu z samorządami zagranicznymi.

Pierwsze porozumienie z partnerem z zagranicy, w tym przypadku niedalekiej, podpisane zostało 28 stycznia 2000 roku ze słowackim powiatem Namestovo, i chociaż niedługo potem tamtejsze powiaty straciły większość swoich kompetencji, to na bazie nawiązanych wówczas kontaktów rozwija się owocnie do dzisiaj współpraca z samorządami gminnymi z tego rejonu i realizowane są wspólnie projekty unijne.

18 listopada 2003 roku zawarta została umowa o współpracy z węgierskim województwem Jász-Nagykun-Szolnok, która zainicjowana została przez Wyższą Szkołę Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej. Jest ona ukierunkowana głównie na dziedzinę kultury, turystyki i promocji. Na bazie tej współpracy kilka gmin z naszego powiatu nawiązało partnerskie kontakty z węgierskimi gminami właśnie z tego województwa.

Podpisanie umowy z województwem Jász-Nagykun-Szolnok, Szolnok 18 listopada 2003

30 czerwca 2008 roku podpisano porozumienie o współpracy z francuskim departamentem Pas-de-Calais. W jego ramach, przez kilka kolejnych lat, możliwy był udział grupy uczniów ze szkół średnich z powiatu w zajęciach Uniwersytetu Letniego w Boulogne-sur-Mer. Kontakty ze stroną francuską pozwoliły również na wymianę doświadczeń w pracy samorządowej.

6 maja 2009 roku została podpisana umowa o współpracy z niemieckim powiatem Südwestpfalz. Partnerstwo ze stroną niemiecką ukierunkowane jest przede wszystkim na współpracę w dziedzinie edukacji i wymiany młodzieży, a wspólne projekty przygotowywane i realizowane są przez ZS im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej i szkołę z Rodalben. Przy pośrednictwie i pomocy powiatu partnerskie kontakty nawiązali też przedstawiciele służb pożarniczych z obu regionów.

Przez kilka lat trwała współpraca powiatu z gminą Storfors (Szwecja), która wiązała się głównie z organizowanymi przez stronę szwedzką pobytami młodzieży szkolnej na terenie powiatu suskiego. Bazą noclegową dla grup był początkowo, od roku 2002, internat Zespołu Szkół im. bł. ks. Piotra Dańkowskiego w Jordanowie, a w następnych latach schroniska młodzieżowe w Suchej Beskidzkiej i Stryszawie.

Sprawy związane ze współpracą międzynarodową koordynowane są przez Wydział Promocji, Kultury, Sportu i Funduszy.

Podpisanie umowy z powiatem Südwestpfalz, Sucha Beskidzka 6 maja 2009

Sport i kultura fizyczna

Jednym z głównych zadań powiatu w zakresie kultury fizycznej jest organizowanie i prowadzenie współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sportu.

Od początku funkcjonowania suskiego starostwa udało się, dzięki dobrej współpracy ze szkołami i kadrami nauczycieli wychowania fizycznego, wypracować formułę działania pozwalającą na sprawne organizowanie sportowej rywalizacji uczniów. Duże znaczenie miało również to, że jako jeden z pierwszych w województwie powstał w Suchoj Beskidzkiej Powiatowy Szkolny Związek Sportowy, który stał się od razu partnerem powiatu w organizacji szkolnego współzawodnictwa.

Od roku 1999 corocznie przeprowadzanych jest w każdym roku szkolnym ponad 100 zawodów w kategoriach: Igrzyska Dzieci dla klas 1–6, Igrzyska Młodzieży Szkolnej (w przeszłości Gimnazjada) dla klas 7–8 oraz Licealiada dla szkół średnich. W szczytowym momencie notowano ok. 5000 startów uczniów w zawodach w danym roku szkolnym. Wyniki uzyskiwane przez uczniów podczas zawodów są podstawą do podliczania punktacji i klasyfikacji szkół w ramach współzawodnictwa sportowego we wspomnianych kategoriach. Podczas corocznie organizowanych przez powiat spotkań podsumowujących współzawodnictwo nagradzane są szkoły, ale także pracujący w nich nauczyciele wychowania fizycznego.

Przy organizacji zawodów, starostwo obok Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego współpracuje też ze szkołami, gospodarzami obiektów sportowych i stowarzyszeniami kultury fizycznej z terenu naszego powiatu. Aktualnie finały powiatowe odbywają się najczęściej w Suchoj Beskidzkiej, ale goszczą również w: Zawoi, Stryszawie, Makowie Podhalańskim, Lachowicach czy Zembrzycach. W przeszłości odbywały się także w Jordanowie i Jachówce.

W ramach współzawodnictwa uczniowie mają możliwość startów w najpopularniejszych dyscyplinach sportowych, takich jak: lekkoatletyka, piłka nożna, pływanie, siatkówka, koszykówka, biegi przetajowe czy kolarstwo górskie. W ciągu lat oferta zawodów była rozszerzana o takie zawody jak: halowa piłka nożna, koszykówka 3x3, Mały Mistrz (klasy 1–3), trójbój lekkoatletyczny, siatkówka plażowa i szachy.

Podczas powiatowych zawodów w konkurencjach indywidualnych uczniowie otrzymują dyplomy i medale, a na zakończenie finałów powiatowych w grach zespołowych wręczane są indywidualne statuetki dla najskuteczniejszego zawodnika oraz MVP (najbardziej wartościowy zawodnik drużyny).

Z zawodów powiatowych można awansować do zawodów rejonowych, następnie wojewódzkich i, po osiągnięciu dobrych wyników, do ogólnopolskich.

W październiku 2013 roku Rada Powiatu Suskiego uchwaliła regulamin przyznawania Nagród Powiatu Suskiego za osiągnięte wyniki sportowe, w oparciu o który wyróżniani są m.in. medaliści zawodów wojewódzkich organizowanych przez Małopolski Szkolny Związek Sportowy. Nagrody dla uczniów początkowo były wręczane w trakcie uroczystego podsumowania sportowego roku szkolnego, a obecnie ma to miejsce podczas sesji Rady Powiatu Suskiego.

Nagrody Powiatu Suskiego są również adresowane do sportowców reprezentujących powiat suski na krajowych i światowych arenach w zawodach o randze mistrzostw Polski, Europy czy świata. Od roku 2013 przyznano już 143 Nagrody Powiatu Suskiego dla sportowców i 12 dla trenerów (niektórzy otrzymywali je wielokrotnie). Nagrody te od 2016 roku wręczane są podczas gali „Sportowiec Roku Powiatu Suskiego”.

Wielu laureatów Nagród Powiatu Suskiego zaczynało swoją przygodę ze sportem zawodów powiatowych i to oni są teraz najlepszymi ambasadorami szkolnych zawodów w powiecie.

Starostwo wspiera nie tylko sport szkolny, ale także szereg imprez sportowych odbywających się na terenie całego powiatu, dofinansowując ich przeprowadzenie i fundując nagrody dla uczestników. Wśród takich zawodów są m.in.: „Międzynarodowy Bieg Uliczny po Ziemi Makowskiej”, „Memoriał Henryka Łasaka” (do 2019 roku), „Bieg Górski pamięci Wojtka Pazdura”, skoki narciarskie amatorów w Skawicy, szereg zawodów strażackich i strzeleckich, czy najświeższe „Valvoline Rajd Małopolski” i „Suska Piątka”. Zawody te na stałe wpisały się w sportowy krajobraz powiatu suskiego, przyciągając na start również wielu zawodników spoza Podobiogórza.

Powiat wspiera ponadto rozwój sportowy dzieci, finansując program nauki pływania dla uczniów klas czwartych szkół podstawowych.

Inną formą pomocy w organizacji różnych aktywności sportowych, jest ogłaszany corocznie przez powiat, kierowany do organizacji pozarządowych, otwarty konkurs ofert na zadania

z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. Do roku 2023 wsparte zostały tą drogą 52 projekty, w których przewidziano przeprowadzenie zawodów. Ich realizacja wzbogaciła dodatkowo ofertę sportową powiatu suskiego.

Relacje z zawodów, zdjęcia, wyniki, punktacje szkół i inne ciekawostki ze sportu są dostępne na powstałej w styczniu 2013 roku stronie internetowej, pod adresem www.sport.powiatSuski.pl.

Starostwo i jego wewnętrzna organizacja

Starostwo powiatowe to urząd i siedziba starosty oraz władz powiatu. Jest ono jednostką pomocniczą obsługującą organy powiatu, którymi są zarząd powiatu i rada powiatu. Przewodniczącym zarządu jest starosta, który pełni jednocześnie funkcję kierownika urzędu.

Starostwo realizuje swoje zadania w oparciu o komórki organizacyjne, którymi są wydziały, biura i samodzielne stanowiska pracy. Na przestrzeni ćwierćwiecza ich nazwy oraz zakres działania nieco się zmieniały, obecnie w starostwie funkcjonują następujące wydziały: Wydział Architektury, Budownictwa i Gospodarki Przestrzennej, Wydział Bezpieczeństwa, Administracji i Spraw Obywatelskich, Wydział Edukacji, Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Mieniem, Wydział Komunikacji i Transportu, Wydział Organizacyjny, Wydział Promocji, Kultury, Sportu i Funduszy, Wydział Środowiska i Wydział Zamówień Publicznych, Rozwoju i Dróg.

W pierwszej części tej publikacji przedstawione zostały w dużym zarysie najważniejsze zadania zrealizowane przez poszczególne wydziały w ciągu minionych lat.

Do właściwego działania poszczególnych komórek starostwa i wypełniania wszystkich powierzonych im zadań niezbędne jest również sprawne funkcjonowanie samego urzędu. Tym zajmuje się głównie Wydział Organizacyjny, który zarządza budynkami starostwa, prowadzi sekretariat i dziennik podawczy, a także sprawy z zakresu organizacji pracy zarządu oraz kadr. Wydział zapewnia też m.in. obsługę korespondencji, wewnętrzną sieci informatycznej i elektronicznej platformy usług administracji publicznej (ePUAP).

Oprócz wydziałów częścią struktury organizacyjnej starostwa są także biura i samodzielne stanowiska pracy.

Zadania Biura Obsługi Rady Powiatu obejmują obsługę wszystkich działań ustawowych rady, w tym m.in.: prowadzenie spraw kancelaryjno-biurowych rady i jej komisji, przygotowanie

sesji rady i posiedzeń komisji oraz sporządzanie protokołów z ich obrad. Z kolei do podstawowych zadań Biura ds. Budżetu, kierowanego przez skarbnika powiatu, należy obsługa finansowo-księgowo-budżetu powiatu w zakresie: planowania budżetowego, wykonania budżetu, rachunkowości budżetowej, obsługi bankowo-kasowej i rozliczeń podatku od towarów i usług.

W starostwie urzęduje Powiatowy Rzecznik Konsumentów działający na rzecz mieszkańców powiatu suskiego od 1999 roku, zapewniając bezpłatne poradnictwo konsumenckie i pomagając prowadzić sprawy związane z ochroną ich praw i interesów. Rocznie dokonuje on kilkudziesięciu interwencji oraz udziela kilkuset porad z zakresu ochrony praw konsumentów. Inną formą wsparcia jest nieodpłatna pomoc prawna (NPP) świadczona mieszkańcom powiatu w przygotowanych dla nich trzech punktach. Jeden z nich znajduje się w budynku suskiego starostwa, a pozostałe w Makowie Podhalańskim (budynek urzędu miejskiego) i w Jordanowie (budynek urzędu gminy). Porad prawnych udzielają w nich adwokaci i radcy prawni. W okresie funkcjonowania punktów NPP, tj. od 2016 roku, udzielono około 7700 porad (stan na koniec roku 2023), a suma środków przekazanych powiatowi przez wojewodę na realizację tego zadania wyniosła 1 762 092 zł.

W urzędzie funkcjonują też: kancelaria materiałów niejawnych, archiwum zakładowe, w którym przechowywana jest dokumentacja wytworzona w starostwie, a także samodzielne stanowisko ds. kontroli i samodzielne stanowisko ds. windykacji.

W budynku starostwa od 16 stycznia 2023 roku działa również Terenowy Punkt Paszportowy Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Do końca ubiegłego roku przyjęto w nim 5983 wnioski paszportowe i wydano 5463 paszporty.

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POWIATU, POWIATOWE SŁUŻBY, INSPEKCJE I STRAŻE

Do jednostek organizacyjnych powiatu należą:

- szkoły i placówki oświatowe:**

Liceum Ogólnokształcące nr I im. M. Skłodowskiej-Curie w Suchej Beskidzkiej, Zespół Szkół im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej, Zespół Szkół im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej, Zespół Szkół im. H. Kołłątaja w Jordanowie, Zespół Szkół im. bł. ks. P. Dańkowskiego w Jordanowie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Makowie Podhalańskim, Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Sidzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Podhalańskim,

- podmioty działające w obszarze zdrowia i pomocy społecznej:**

Zespół Opieki Zdrowotnej w Suchej Beskidzkiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Suchej Beskidzkiej, Dom Pomocy Społecznej w Łętowni, Dom Pomocy Społecznej w Makowie Podhalańskim,

- oraz Powiatowe Centrum Usług Wspólnych w Suchej Beskidzkiej, Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej i Kryta Pływalnia w Suchej Beskidzkiej.

Na poziomie powiatu działają też służby, inspekcje i straż, których jednostki organizacyjne – wraz ze Starostwem Powiatowym i Powiatowym Urzędem Pracy – wchodzi w skład powiatowej administracji zespolonej. W powiecie suskim zaliczamy do nich: Komendę Powiatową Policji w Suchej Beskidzkiej, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Suchej Beskidzkiej, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Suchej Beskidzkiej i Powiatową Stację Sanitarно-Epidemiologiczną w Suchej Beskidzkiej.

Na kolejnych stronach publikacji przedstawione zostały informacje o wybranych jednostkach organizacyjnych powiatu oraz Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Suchej Beskidzkiej i Powiatowym Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Suchej Beskidzkiej, które są jednostkami budżetowymi powiatu (Komenda Powiatowa Policji i Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna takimi jednostkami nie są).

Powiatowy Urząd Pracy

Powiatowe Urzędy Pracy (PUP), będące elementami publicznych służb zatrudnienia, są jednostkami budżetowymi wchodzącymi w skład powiatowych administracji zespolonych, realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania bezrobociu oraz pozostałych usług rynku pracy. Suski PUP działał do końca roku 1999 jako Rejonowe Biuro Pracy i miał wówczas swoją siedzibę w budynku po dawnym hotelu, gdzie wynajmował pomieszczenia od Przedsiębiorstwa Turystycznego „Beskidy-Tourist”. Dopiero z chwilą nabycia tego budynku przez powiat, co nastąpiło w roku 2005, przeprowadzone zostały w nim gruntowniejsze prace remontowo-adaptacyjne dostosowujące obiekt do pożądanego standardów.

Początki działalności PUP w Suchej Beskidzkiej przypadły na lata, w których w powiecie suskim, podobnie jak w całej Polsce, skala problemów gospodarczych i społecznych wywierają-

cych wpływ na rynek pracy była na tyle duża, że główny nacisk w działaniach służb zatrudnienia został położony na tagodzenie skutków bezrobocia, czyli na tzw. pasywną politykę rynku pracy. W okresie obejmującym lata 1999–2023, Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej wydatkował na ten cel kwotę 86 000 000 zł, finansując świadczenia i zasiłki. Najwyższą stopę bezrobocia w powiecie suskim odnotowano w marcu 2004 roku. Jej poziom wyniósł wówczas 16,2%, a liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne zbliżyła się do 5000.

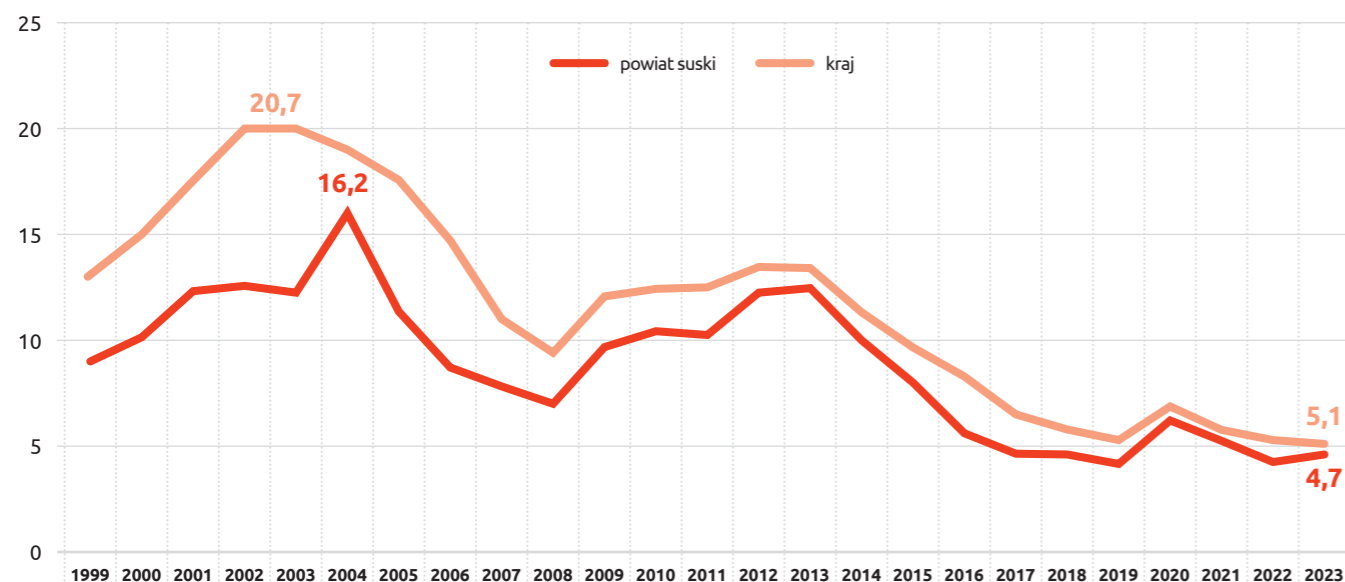
Po roku 2004, po wejściu naszego kraju do Unii Europejskiej, zdecydowano o przeniesieniu ciężaru interwencji z rozwiązań osłonowych na działalność o charakterze aktywizującym, co pozwalało skuteczniej reagować na nowe wyzwania rynku pracy. Tak też działo się w powiecie suskim, a PUP wydatkował coraz więcej środków na tzw. aktywną politykę rynku pracy. Realizowanych było też szereg projektów umożliwiających osobom bezrobotnym oraz biernym zawodowo skorzystanie z szerokiego wachlarza usług i instrumentów aktywizacyjnych, począwszy od doradztwa zawodowego poprzez szkolenia indywidualne i grupowe, staże, a skończywszy na kompleksowym wsparciu zakładania własnej działalności gospodarczej.

W latach 1999–2023 PUP wydatkował 277 000 000 zł. Na działania aktywizujące przeznaczono powyżej 146 000 000 zł, a 43 000 000 zł pozyskano ze środków Unii Europejskiej. Pozwoliło to zaktywizować ponad 20 000 osób. Ogółem pracy za pośrednictwem PUP poszukiwało ponad 96 000 osób, z czego niemal połowa ją podjęła (47 000). Najniższy poziom bezrobocia w powiecie suskim wyniósł 4,2%, a odnotowany został w czerwcu 2019 roku.

W ciągu ostatnich lat efektywność zatrudnieniowa instrumentów stosowanych przez PUP poprawiła się i wzrosła z poziomu 68% do 92%, co zostało zauważone i docenione zarówno przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, jak i Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W uznaniu osiągniętych wyników Powiatowemu Urzędowi Pracy w Suchej Beskidzkiej przyznano kilka nagród i wyróżnień.

Misją Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej Beskidzkiej, niezmiennie od lat, jest rozwój rynku pracy i gospodarki powiatu suskiego dzięki aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, partnerskiej współpracy na rzecz zatrudnienia i wysokiej jakości usług.

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku w latach 1999–2023

Zespół Opieki Zdrowotnej w Suchej Beskidzkiej

Zespół Opieki Zdrowotnej (ZOZ) w Suchej Beskidzkiej jest jednostką organizacyjną powiatu działającą w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, prowadzącą działalność w zakresie leczenia szpitalnego, specjalistycznej opieki ambulatoryjnej, pomocy doraźnej, opieki długoterminowej, świadczeń rehabilitacyjnych oraz usług diagnostycznych. ZOZ świadczy usługi w budynkach zlokalizowanych w Suchej Beskidzkiej, Makowie Podhalańskim i Jordanowie.

Największym podmiotem w strukturze ZOZ-u jest, cieszący się zastrzeżoną renomą, Szpital im. dra Jana Gawlika w Suchej Beskidzkiej. W jego strukturze organizacyjnej funkcjonują oddziały: Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Reumatologiczny, Pediatriczny, Wewnętrzny z Pododdziałem Nefrologicznym, Kardiologiczny, Urologiczny, Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym, Ginekologiczno-Położniczy wraz z Blokiem Porodowym, Neonatologiczny, Urazowo-Ortopedyczny, Chirurgiczny z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej, Blok Operacyjny, Szpitalny Oddział Ratunkowy, Oddział Dzienny Chemioterapii Onkologicznej, a także Stacja Dializ.

Szpital w Makowie Podhalańskim, który jest prekursorem opieki zdrowotnej w regionie, obecnie zapewnia pacjentom

opiekę w zakresie trzech dziedzin leczenia stacjonarnego i uzupełniającej działalność poradni AOS (ambulatoryjna opieka specjalistyczna). W szpitalu działają: oddział Medycyny Paliatywnej oraz Zakład Opiekuńczo-Lecznicy.

Najmniejsza placówka ZOZ-u znajduje się w Jordanowie. Stacjonuje w niej Zespół Ratownictwa Medycznego, działa tam punkt pobrań Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej i świadczona jest nocna i świąteczna opieka zdrowotna.

Corocznie w placówkach ZOZ-u hospitalizowanych jest powyżej 14 000 pacjentów. Wykonuje się ponad 3000 zabiegów operacyjnych i przyjmuje około 1000 porodów. W zakresie ambulatoryjnego leczenia specjalistycznego rocznie realizowanych jest ponad 110 000 porad specjalistycznych. W zakresie pomocy doraźnej funkcjonują cztery Zespoły Ratownictwa Medycznego oraz działa nocna i świąteczna opieka medyczna. Suski szpital dysponuje zapleczem kompleksowej diagnostyki w zakresie badań laboratoryjnych, obrazowych, endoskopowych i innych specjalistycznych. W Zakładzie Diagnostyki Laboratoryjnej średnio rocznie wykonywanych jest około 1 000 000 badań laboratoryjnych.

ZOZ w Suchej Beskidzkiej posiada certyfikaty poświadczające utrzymywanie wysokiego standardu świadczonych usług medycznych, tj.: *Certyfikat Akredytacyjny Ministra Zdrowia* (od 2000 roku), *Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001:2008* i *Systemu Zarządzania Środowiskiem ISO 14001:2004* (od 2002 roku), „Szpital Przyjazny Dziecku” (od 1996 roku) i „Szpital bez bólu” (od 2010 roku).

W tabeli przedstawione zostały dane statystyczne umożliwiające porównanie wybranych wskaźników z roku 1999 i 2023.

	1999 rok	2023 rok
Zatrudnienie	932 osoby	946 osób
Liczba łóżek	471	381
Liczba hospitalizacji	14 025	13 560
Łóżeczka noworodkowe	28	27
Liczba urodzeń	1066	946
Liczba wykonanych dializ	6558	8813
Przychodnia Specjalistyczna – liczba porad	82 777	114 675
Przychody ogółem	31 954 859 zł	233 588 000 zł <i>(planowane na rok 2024)</i>

Zespół Opieki Zdrowotnej (ZOZ) w Suchej Beskidzkiej, dążąc do podnoszenia standardów udzielania świadczeń zdrowotnych i poziomu świadczonych usług oraz objęcia pacjentów możliwie najszerszym zakresem specjalistycznych świadczeń, zrealizował w latach 1999–2023 szereg inwestycji. Do najważniejszych z nich należą:

- uruchomienie Dziennego Oddziału Chemioterapii (1999),
- uruchomienie Oddziału Reumatologicznego (2001),
- uruchomienie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego (2003),
- remont Bloku Operacyjnego wraz z dobudową charakterystycznego, widocznego z zewnątrz, przeszklonego korytarza (2004),
- remont i doposażenie pracowni laboratoryjnych wraz z modernizacją pomieszczeń Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej oraz montaż platformy analitycznej i laboratoryjnego systemu informatycznego (LIS) (2005–2010),

- termomodernizacja obiektów ZOZ: budynków w Suchej Beskidzkiej, Makowie Podhalańskim i Jordanowie, wraz z wymianą okien (2006–2007),
- modernizacja i wyposażenie w sprzęt medyczny Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii oraz przebudowa i wyposażenie Centralnej Sterylizatorni (2009–2011),
- modernizacja Szpitalnego Oddziału Ratunkowego i budowa nowoczesnego lądowiska (2011–2012),
- modernizacja i wyposażenie Dziennego Oddziału Chemioterapii, modernizacja i wyposażenie Oddziału Neonatologicznego i Oddziału Ginekologiczno-Położniczego wraz z Blokiem Porodowym (2018–2020).

Od momentu powstania powiat wspiera działalność Zespołu Opieki Zdrowotnej w Suchej Beskidzkiej przekazując środki na inwestycje realizowane w celu podnoszenia jakości udzielanych przez niego świadczeń medycznych. W przybliżeniu, na prace z tego zakresu, powiat przekazał ponad 4 250 000 zł. Z myślą o poprawie funkcjonalności suskiego szpitala i obniżeniu kosztów eksploatacyjnych wykonana została w 2012 roku, staraniem powiatu, instalacja solarna do przygotowania ciepłej wody użytkowej składająca się ze 123 kolektorów słonecznych o pow. 300 m². Powiat pozyskał na ten cel blisko 1 000 000 zł. Powiat dofinansował też kilka programów profilaktycznych kierowanych do kobiet, realizowanych przez ZOZ, przeznaczając na ten cel około 100 000 zł.

Władze powiatu skutecznie wspomagają również dykcję suskiego ZOZ-u w jej staraniach o pozyskanie dodatkowych środków budżetowych, a także nowego sprzętu.

Ważną rolę w działalności Zespołu Opieki Zdrowotnej w Suchej Beskidzkiej pełni Rada Społeczna, która jest statutowym organem inicjującym i opiniodawczym powiatu oraz organem doradczym dyrektora ZOZ. Rada Społeczna powoływana jest przez Radę Powiatu Suskiego, a od początku swojej działalności przewodniczy jej starosta.

Zespół Opieki Zdrowotnej w Suchej Beskidzkiej, jako najważniejsze ogniwo w systemie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Podbabiogórza, ale też jeden z największych zakładów pracy w powiecie, jest zawsze w centrum uwagi zarówno zarządu, jak i rady powiatu.

Kryta Pływalnia w Suchoj Beskidzkiej

Już w pierwszych latach funkcjonowania powiatu zrodziła się idea budowy krytego basenu w Suchoj Beskidzkiej. Mieszkańcy Podbabiogórza, chcąc skorzystać z takiej formy rekreacji i aktywnego wypoczynku jaką daje pobyt w obiekcie tego typu, musieli w tamtym czasie wyjeżdżać do sąsiednich powiatów. Za budowę basenu nie przemawiały więc ambicje lokalnych władz, ale rzeczywiste potrzeby mieszkańców sygnalizowane przez nich m.in. radnym powiatowym.

Działania zmierzające do realizacji inwestycji zainicjowały władze powiatu i podjęły w tym zakresie współpracę z władzami miasta. Zapadły decyzje o współfinansowaniu przedsięwzięcia. Powiat przejął na siebie organizację budowy – przygotowanie dokumentacji, przetarg i prowadzenie robót. Zaprojektowany został obiekt, który ze względu na zakres przewidzianej funkcjonalności, mógł zostać nazwany krytą pływalnią. Zapewniono finansowe zabezpieczenie inwestycji. Prace budowlane prowadzone były w latach 2003-2004. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł 8 560 000 zł. W tej kwocie udział powiatu to 39,40% (3 373 000 zł), udział miasta wyniósł 37,31% (3 194 000 zł). Pozostałe środki na budowę, tj. 2 013 000 zł, powiat pozyskał z Ministerstwa Edukacji i Sportu oraz od gmin i firm z terenu powiatu suskiego.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że była to wówczas w Polsce pierwsza, lub jedna z pierwszych, tego typu inwestycji realizowanych przez samorząd powiatowy.

Kryta Pływalnia w Suchoj Beskidzkiej została uroczystie otwarta 19 stycznia 2005 roku. Od samego początku swojej działalności pływalnia cieszy się dużą popularnością wśród mieszkańców powiatu. W ciągu roku notowano dotąd średnio około 155 000 wizyt, a w całym okresie 2005–2023 było około 2 700 000 wejść na pływalnię.

Oprócz świadczenia usług ogólnodostępnych, pływalnia realizuje również programy celowe.

W trakcie roku szkolnego, w ramach programów nauki i doskonalenia pływania, a także w ramach organizacji zajęć sportowych dla uczniów i zagospodarowania czasu wolnego dzieci szkół podstawowych, z basenu korzystają uczniowie ze szkół z terenu powiatu suskiego.

W latach ubiegłych organizowane były też specjalne programy dla mieszkańców niektórych gmin z powiatu, finansowane z budżetów poszczególnych samorządów. Przykładowo gmina Sucha Beskidzka realizowała program „Pływanie dla zdrowia” adresowany do dzieci i młodzieży oraz program „Jesteśmy nadal aktywni” adresowany do emerytów i rencistów.

Przy suskiej pływalni działa nieprzerwanie od 2008 roku Uczniowski Klub Sportowy „Jasień”, którego wychowankowie odnoszą sukcesy na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Corocznie organizowane są na basenie liczne zawody pływackie m.in.: Mistrzostwa Powiatu Suskiego, Zawody o Puchar Starosty Suskiego, Rodzinne Mikołajkowe Zawody Pływackie.

Kryte pływalnie są obiektami wymagającymi dużych nakładów finansowych przeznaczanych zarówno na bieżące utrzymanie, jak również na ciągłe remonty powodowane intensywną eksploatacją (wszystkie urządzenia pracują 24h na dobę). W ciągu 19 lat funkcjonowania obiektu przeprowadzonych zostało szereg prac modernizacyjnych, niejednokrotnie związanych z dostosowaniem do bieżących przepisów i utrzymaniem wody o jakości zgodnej z aktualnymi rozporządzeniami. Wykonano m.in. instalację solarną do podgrzewania wody basenowej i renowację niecki basenowej. Zmodernizowano kotłownię, system wentylacyjny i technologię uzdatniania wody basenowej. Takie prace związane były z dużymi wydatkami, które mocno obciążały coroczny budżet pływalni, jednak wynikający z tego ujemny bilans nigdy nie zagrażał istnieniu zakładu budżetowego Kryta Pływalnia.

Realne zagrożenie pojawiło się wraz z wprowadzeniem w marcu 2020 roku stanu epidemii oraz restrykcji, które obowiązywały do zamknięcia obiektu. Utrzymanie nieczynnej pływalni generowało wysokie koszty (osobowe i eksploatacyjne) i wymusiło podjęcie przez radę powiatu decyzji o likwidacji jednostki. Po okresie kilkumiesięcznej przerwy w działalności pływalni, wykorzystanej m.in. na wykonanie szeregu prac remontowych i adaptacyjnych oraz przeprowadzenie wszystkich koniecznych przeglądów, udało się znaleźć rozwiązanie, korzystne przede wszystkim dla mieszkańców, bo pozwalające na ponowne otwarcie obiektu po okresie obowiązywania największych obostrzeń sanitarnych.

12 listopada 2020 roku, po wcześniejszym podjęciu uchwały o współpracy w przedmiocie współfinansowania działalności Krytej Pływalni w Suchoj Beskidzkiej przez rady powiatu i miasta, podpisane zostało porozumienie pomiędzy zarządem powiatu i burmistrzem Suchoj Beskidzkiej, dające zabezpieczenie finan-

sowe umożliwiające ponowne uruchomienie pływalni, funkcjonującej jako jednostka organizacyjna powiatu. Po złagodzeniu obostrzeń związanych z pandemią możliwe stało się stopniowe udostępnianie pływalni dla użytkowników.

Obecnie pływalnia jest kompleksem, na który składają się: basen główny, basen rekreacyjny wyposażony w: tryskacze wodne brzegowe, kaskadę brzegową i masaż ścienny czterodyszowy, mała niecka dla dzieci wyposażona w grzybek wodny, zjeżdżalnia wewnętrzna, jacuzzi, a także oddana ostatnio do użytku strefa saun (sauna fińska, łaźnia parowa i sauna na podczerwień) oraz siłownia. Pływalnia posiada również widownię dla publiczności ze 174 miejscami siedzącymi.

Kryta Pływalnia jest chętnie odwiedzana zarówno przez mieszkańców powiatu, jak i przebywających na Podbabiogórzu turystów.

Uroczyste otwarcie, 19 stycznia 2005

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Suchej Beskidzkiej jest jednostką organizacyjną powiatu, która została powołana do życia uchwałą Rady Powiatu Suskiego z dnia 19 stycznia 1999 roku i realizuje zadania w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej, w szczególności w obszarze pomocy społecznej, pieczy zastępczej, wsparcia osób niepełnosprawnych, orzekania o niepełnosprawności i interwencji kryzysowej.

W strukturach PCPR mieści się m.in. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Zespół Interwencji Kryzysowej, Zespół ds. Pieczy Zastępczej. Pracownicy PCPR zajmują się również realizacją zadań powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, poprzez udzielanie dofinansowań ze środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, oraz kierowania osób do Domów Pomocy Społecznej i Środowiskowego Domu Samopomocy.

W powiecie suskim do roku 2007 funkcjonowały trzy domy pomocy społecznej: w Makowie Podhalańskim, Jordanowie i Łętowni, który miał filię w Naprawie. Po dokonanej wówczas reorganizacji i zamknięciu filii w Naprawie obecnie działają dwa, przy czym w skład DPS w Łętowni w 2022 roku został włączony jako jego filia, prowadzony wcześniej przez zgromadzenie zakonne, DPS w Jordanowie. W ciągu minionych lat wykonano w obiektach DPS-ów szereg prac inwestycyjnych, w tym modernizacyjnych, podnoszących standard świadczonych usług i umożliwiających obniżenie kosztów bieżącego funkcjonowania (termomodernizacje, instalacje solarne i fotowoltaiczne). W roku 2022 zakończono rozbudowę ośrodka w Łętowni.

Obecnie Dom Pomocy Społecznej w Makowie Podhalańskim dysponuje 75 miejscami dla osób przewlekle psychicznie chorych, a Dom Pomocy Społecznej w Łętowni wraz z filią w Jordanowie – 107 miejscami w tym: 51 dla osób w podeszłym wieku, 15 dla osób niepełnosprawnych fizycznie i 41 dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

Ponadto w powiecie działają: Warsztaty Terapii Zajęciowej w Juszczyńcu, Kukowie i Zembrzycach, które zajmują się rehabilitacją społeczną i zawodową niepełnosprawnych podopiecznych i mogą przyjąć w sumie 124 osoby, Środowiskowy Dom Samopomocy w Jordanowie z 30 miejscami dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i psychicznie chorych oraz placówka

opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego – Dom Dziecka w Łętowni dla 8 wychowanków.

W latach 2000–2023 PCPR objęło opieką 204 rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka, w których przebywało łącznie 390 dzieci. Natomiast w placówce opiekuńczo-wychowawczej, od jej uruchomienia w 2010 roku, zostało objętych opieką 25 dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzin naturalnych. W tym czasie usamodzielniało się, po ukończeniu 18 roku życia, 250 wychowanków instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej. W tym okresie na szeroko rozumianą pieczę zastępczą wydatkowano 26 324 000 zł.

PCPR koordynuje także pomoc dla osób niepełnosprawnych w ramach środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). W latach 1999–2023 środki pochodzące z tego funduszu rozdysponowano zgodnie z poniższym zestawieniem:

- dofinansowanie funkcjonowania Warsztatów Terapii Zajęciowej, wydatkowano kwotę 30 662 278 zł,
- dofinansowanie utworzenia WTZ – 161 000 zł,
- turnusy rehabilitacyjne, skorzystało z nich 4149 osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, przeznaczono na ten cel 2 829 763 zł,
- likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, wydatkowano 5 937 847 zł, skorzystało 1797 osób,
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny, skorzystało 7520 osób niepełnosprawnych, wydatkowano 5 510 363 zł,

- dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych – skorzystało 8428 osób niepełnosprawnych, przeznaczono na ten cel kwotę 539 456 zł,
- tworzenie nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, 415 569 zł – dla 19 osób,
- zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne dla zatrudnionych osób niepełnosprawnych – 538 884 zł,
- udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej, kwota 77 000 zł – dla 3 osób niepełnosprawnych,
- jednorazowe dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, kwota 22 289 zł – dla 1 osoby niepełnosprawnej,
- szkolenia dla osób niepełnosprawnych, kwota 2292 zł dla 2 osób,
- zwrot kosztów poniesionych na usługi i instrumenty rynku pracy, kwota 194 666 zł – dla 28 osób.

W ramach programu „Aktywny Samorząd” w latach 2012–2023 wsparcie uzyskało 501 osób niepełnosprawnych, przeznaczono na ten cel kwotę 2 594 452 zł.

Łącznie ze środków PFRON wydatkowano kwotę 49 485 859 zł, co pozwoliło pozytywnie rozpatrzyć około 22 500 wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, działający w ramach PCPR w Suchej Beskidzkiej, jest organem pierwszej instancji orzekającym w sprawach o stwierdzenie niepełnosprawności. W latach 2000–2023 zespół ten wydał: 28 272 orzeczenia o niepełnosprawności, 3542 karty parkingowe i 5592 legitymacje osoby niepełnosprawnej.

W ramach działalności dotyczącej interwencji kryzysowej w okresie 2009–2023 udzielono lub przeprowadzono kilka tysięcy porad psychologicznych, pedagogicznych, rodzinnych, prawnych oraz mediacji na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu z powodu konfliktów rodzinnych, problemów wychowawczych, myśli samobójczych czy innych trudności życiowych.

W szczególnie trudnych przypadkach osobom doświadczającym przemocy i innych kryzysów życiowych zapewniano czasowe schronienie w uruchomionym w tym celu hostelu.

W ostatnich latach Zespół Interwencji Kryzysowej PCPR przeprowadzał również kampanie społeczne pod nazwą „Niebieski Tydzień”, kierowane do ofiar przestępstw, szczególnie tych związanych z przemocą w rodzinie. W ramach kampanii organizowane były wspólne dyżury specjalistów pracujących w obszarze pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, a prowadzone równoległe działania informacyjne miały na celu podniesienie świadomości obywateli w zakresie praw i obowiązków osób pokrzywdzonych. Zrealizowanych zostało też kilkanaście cykli programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc.

Osoby, które z różnych powodów znalazły się w trudnej sytuacji życiowej zawsze mogą liczyć na pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Suchej Beskidzkiej, którego działalność ukierunkowana jest na wsparcie mieszkańców powiatu, ale także pozwala zapobiegać trudnym sytuacjom, w jakich mogą się oni znaleźć.

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego

Nadzór budowlany w obecnej formie działa od czasu reaktywacji powiatów. Funkcjonującą do roku 1999 administrację budowlaną podzielono wtedy na administrację architektoniczną i nadzór budowlany. Ta pierwsza weszła bezpośrednio w urzędową strukturę starostw, zajmując się głównie wydawaniem pozwoleń na budowę, a kompetencje nadzoru i zadania inspekcyjno-kontrolne przejęły nowo utworzone Powiatowe

Inspektoraty Nadzoru Budowlanego (PINB), wchodzące, jako jednostki budżetowe, w skład powiatowych administracji zespolonych, ale pozostające poza strukturą urzędów.

Początki funkcjonowania PINB w Suchej Beskidzkiej nie należały do łatwych. Skala zadań, którymi musiano się zająć była znaczna, bo wiele rozpoczynanych spraw było zaszczościami jeszcze z lat wcześniejszych. Siedziba PINB mieściła się początkowo

w pomieszczeniach budynku przy ul. Mickiewicza 19 w Suchej Beskidzkiej. Baza lokalowa była skromna, a na czynności inspekcyjno-kontrolne dojeżdżano samochodem używanym ze starostwa lub komunikacją publiczną. W 2001 roku udało się uzyskać fundusze na pierwszy samochód służbowy, który z uwagi na długie lata służby w 2019 roku został zastąpiony nowym.

Od pierwszych lat działalności suski nadzór budowlany konsekwentnie realizuje swoje zadania, z których jednym z najważniejszych jest prowadzenie czynności inspekcyjno-kontrolnych oraz działań prewencyjnych (w myśl maksymy „lepiej zapobiegać niż leczyć”). Efekty tych działań w widoczny sposób przekładają się na zmniejszenie ilości powstających w powiecie suskim samowoli budowlanych. Z roku na rok odnotowuje się coraz mniej postępowań związanych z pomijaniem procedur wskazanych w prawie budowlanym. Tendencje te obrazuje wykres 1.

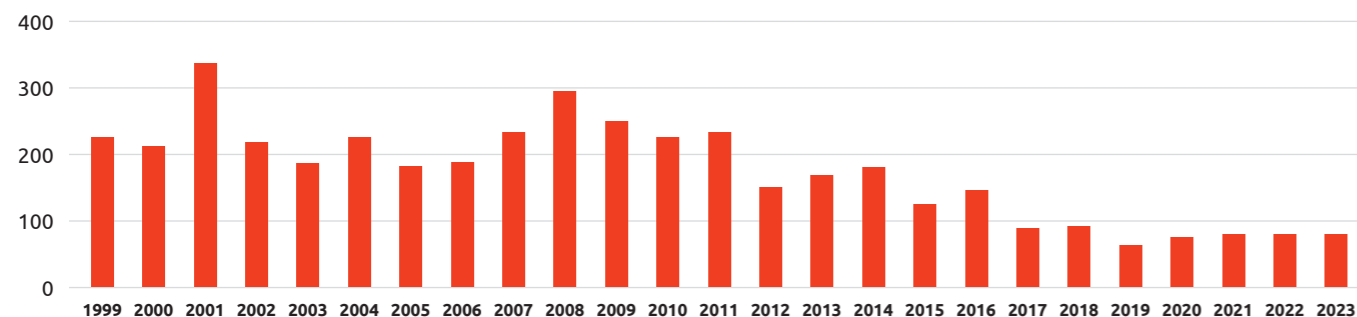
Na ilość spraw z zakresu zadań będących w kompetencjach PINB bezpośredni wpływ ma stały rozwój budownictwa notowany w ciągu ostatnich lat w powiecie. Rozwój ten potwierdza zarówno liczba zgłoszeń rozpoczynanych budów (wykres 2), jak i liczba obiektów oddawanych do użytkowania (wykres 3).

Otrzymanie pozwolenia na budowę skłania inwestorów do jej zakończenia zgodnie z obowiązującym prawem, czyli uzyskania od organu nadzoru budowlanego pozwolenia na użytkowanie.

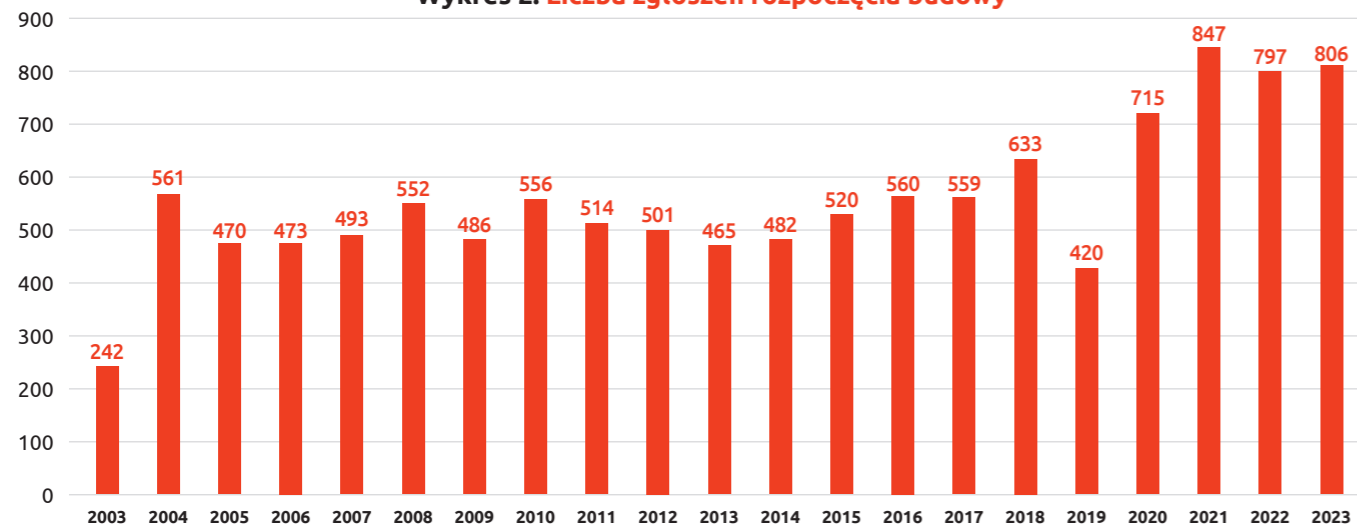
Postępowania prowadzone przez PINB przynoszą korzyści całej społeczności powiatu. Dbłość o ład przestrzenny i działania wymierzone w jego naruszenie, to także forma ochrony środowiska, dziedzictwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych Podbabiogórza, które od lat stara się o zachowanie atrakcyjnego turystycznie wizerunku. Z kolei działania związane z eliminacją zagrożeń powodowanych złym stanem technicznym obiektów budowlanych służą zapewnieniu bezpieczeństwa ich użytkownikom, ale też osobom postronnym.

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Suchej Beskidzkiej, wykonując swoje ustawowe zadania i egzekwując przepisy obowiązujące inwestorów, właścicieli i zarządców budynków, które obligują ich do spełniania wymogów związanych z zachowaniem bezpieczeństwa budowy i użytkowania obiektów budowlanych, nie kładzie nacisku na dolegliwość stosowanych środków, ale bardziej na ich skuteczność. PINB jest otwarty na dialog i służy pomocą wszystkim zainteresowanym.

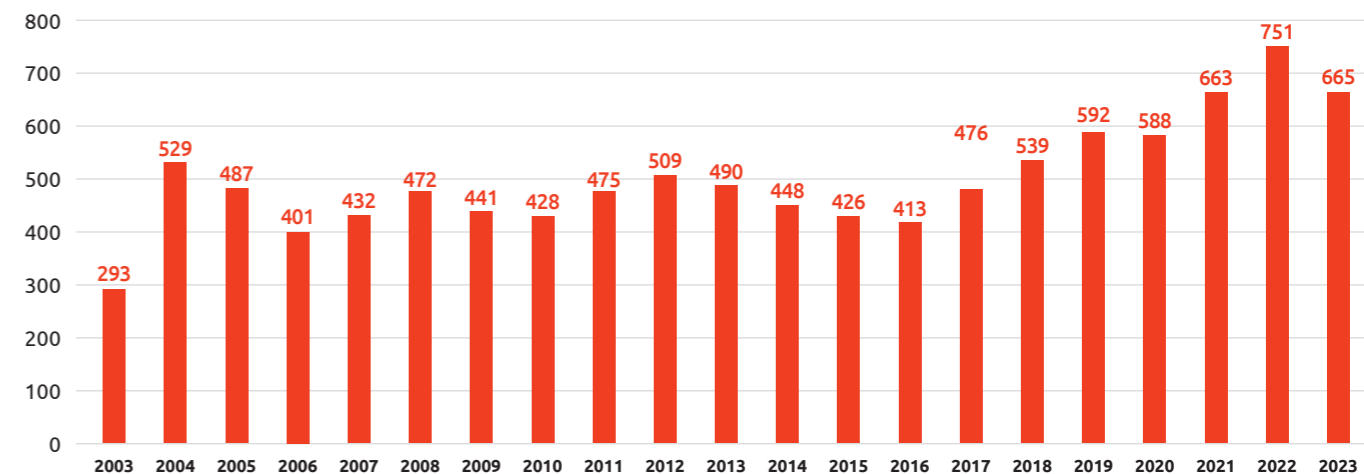
Wykres 1. Liczba stwierdzonych samowoli budowlanych

Wykres 2. Liczba zgłoszeń rozpoczęcia budowy

Wykres 3. Liczba obiektów oddawanych do użytkowania

Powiatowe służby pożarnicze

Z dniem 1 stycznia 1999 roku nastąpiła w Polsce reorganizacja systemu pożarnictwa. W jej wyniku utworzone zostały Komendy Powiatowe Państwowej Straży Pożarnej. Jedną z nich była Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Suchej Beskidzkiej (KP PSP), która powstała na bazie działającej tu wcześniej Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej.

Początkowo siedzibą Komendy Powiatowej PSP, głównie jej części administracyjnej, zostały pomieszczenia w budynku przy ul. Juliusza hr. Tarnowskiego, wynajęte od Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej, a rolę bazy operacyjno-sprzętowej komendy pełniła remiza przy suskim rynku, niespełniająca już wtedy wymogów profesjonalnego pożarnictwa.

Priorytetową sprawą, niezbędną dla sprawnego funkcjonowania powiatowego systemu pożarnictwa, była w tamtym czasie budowa obiektu, który byłby nową siedzibą komendy i spełniał wszystkie standardy nowoczesnych strażnic PSP. Realizację ta-

kiej inwestycji udało się rozpocząć już w listopadzie 1999 roku. Na przekazanej przez miasto działce, mającej dobrą lokalizację (przy drodze krajowej 28), w kolejnych trzech latach trwały intensywne prace budowlane, a uroczystego oddania obiektu do użytku dokonano 24 maja 2003 roku. Inwestycja była prowadzona przez służby powiatu suskiego. Jej końcowy koszt wyniósł ponad 5 000 000 zł, pochodzących ze środków budżetu państwa. Nowo powstała powiatowa strażnica PSP była wówczas jedną z najnowocześniejszych tego typu placówek w Polsce.

W całym szeregu zadań wchodzących w zakres działań powiatowych służb pożarniczych za najważniejsze można uznać te związane z organizowaniem i prowadzeniem akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń, rozpoznawaniem zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń oraz wykonywaniem pomocniczych, specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk

żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze.

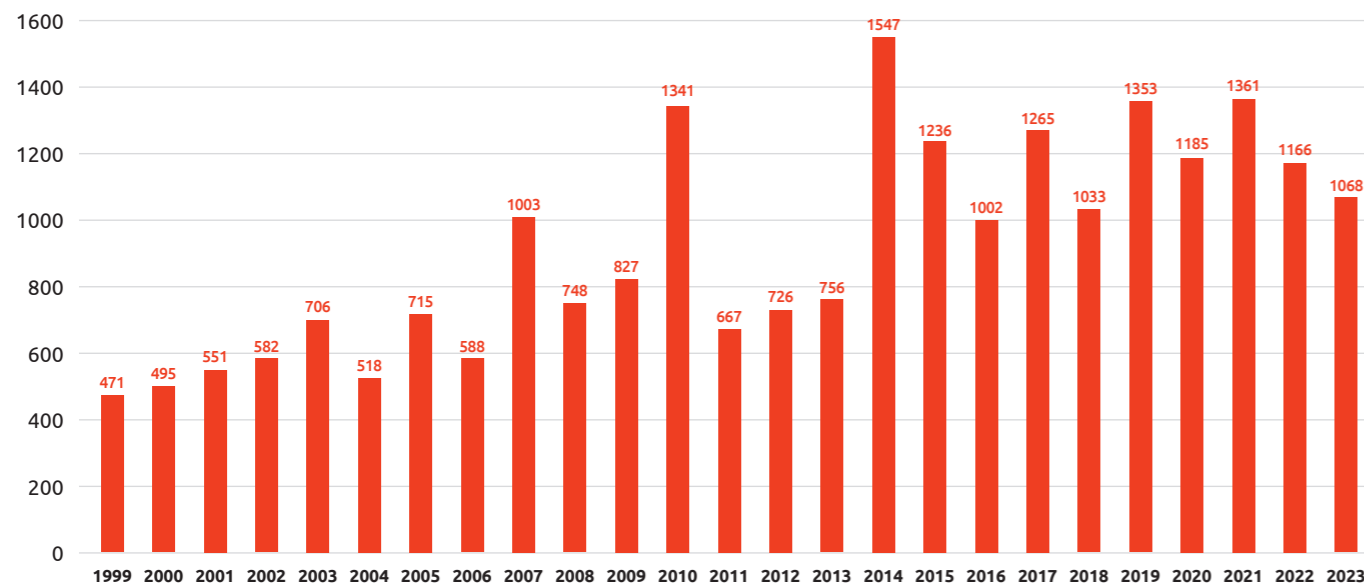
W ciągu 25 lat działalności Komendy Powiatowej PSP były tysiące zdarzeń, do których zadysponowane zostały zastępy straży pożarnej. Do wyjazdów dochodziło niemal każdego dnia. Najczęściej interwencje strażaków związane były ze zdarzeniami drogowymi, usuwaniem skutków zdarzeń atmosferycznych, pożarami i pomocą udzielaną innym służbom.

W przeszłości miały miejsce również akcje, które można uznać za nietypowe. Były to m.in.: ewakuacja narciarzy podczas awarii kolei linowej w Ośrodku Turystyczno-Narciarskim „Mosorny Groń” w Zawoi (2004), akcja ratownicza w związku z katastrofą lotniczą awionetki na Babiej Górze (2013), akcje związane

z wybuchami butli z gazem w Suchej Beskidzkiej i Osielcu (2018) i akcja związana z uszkodzeniem płaszcza zbiornika z kwasem solnym w zakładach FABIOS S.A. w Białce (2023).

W swoich działaniach strażacy zawodowi otrzymują znaczące wsparcie ze strony jednostek ochotniczych. Aktualnie na terenie powiatu działają 44 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnej, które zrzeszają 2326 członków OSP (1973 mężczyzn i 353 kobiety) oraz 765 członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (460 chłopców, 305 dziewcząt). Część z tych jednostek tworzy Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy na poziomie powiatowym. Obecnie w jego struktury włączone są 23 jednostki, co daje jeden z najwyższych w kraju wskaźnik 52,3 % (stosunek do ogółu jednostek OSP w powiecie). Powiatowe jednostki

Liczba interwencji

OSP z roku na rok rozbudowują i modernizują posiadany przez siebie sprzęt pożarniczy. Na koniec roku 2023 na ich wyposażeniu znajdowało się 145 tzw. jednostek sprzętowych, przede wszystkim samochodów ratowniczo-gaśniczych, oraz znaczne ilości sprzętu specjalistycznego.

Oprócz zadań związanych ze służbą typowo pożarniczą Komenda Powiatowa PSP w Suchej Beskidzkiej realizuje też przedsięwzięcia mające na celu popularyzację wiedzy o bezpieczeństwie i przepisach przeciwpożarowych, a także organizuje lub włącza się w organizację wielu imprez o charakterze zawodów sportowych na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim, podczas których podnoszona jest sprawność i gotowość uczestniczących w nich strażaków do codziennych działań interwencyjnych.

Dużym sukcesem organizacyjnym KP PSP w Suchej Beskidzkiej (i współpracujących z nią instytucji i stowarzyszeń) były cztery edycje Mistrzostw Polski w Ratownictwie Medycznym i Drogowym Podmiotów Tworzących i Wspierających Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy, które odbyły się w latach 2005-2008 na terenie powiatu suskiego (głównie w Kurowie). Pewną formą kontynuacji tych mistrzostw są organizowane corocznie Podbabiogórskie Zawody Ratowniczo-Gaśnicze w Lachowicach.

Natomiast sztandarową imprezą suskiej PSP są Zawody w Ratownictwie Technicznym i Medycznym dla strażaków Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej powiatu suskiego. W zawodach tych biorą udział zastępy OSP i PSP specjalizujące się w działaniach na drogach powiatu suskiego.

Strażacy KP PSP w Suchej Beskidzkiej mogą też pochwalić się kilkoma znaczącymi sukcesami odniesionymi w zawodach rozgrywanych w kraju i za granicą, z których największymi były: dwukrotne (w 2014 i 2018) I miejsce w klasyfikacji generalnej Mistrzostw Medycznych i Ratowniczych JR-G województwa małopolskiego, IV miejsce w II Ogólnopolskich Zawodach Strażaków w Ratownictwie Technicznym (2023) i II miejsce w Memoriale Jindřicha Šmausa (Republika Czeska, 2023).

W Państwowej Straży Pożarnej w Suchej Beskidzkiej pełni obecnie służbę 51 strażaków, w tym 10 w systemie codziennym, 5 w systemie zmianowym 12 x 24 (Stanowisko Kierowania Komendanta Powiatowego PSP), 36 w systemie zmianowym 24 x 48 (Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza). Wśród nich znajduje się 17 oficerów, 15 aspirantów, 16 podoficerów oraz 2 strażaków. Ponadto 3 osoby zatrudnione są na stanowiskach cywilnych w biurze komendy.

Składy Rad i Zarządów Powiatu Suskiego

Starostowie Powiatu Suskiego

Andrzej Pająk
1998–2011

Tadeusz Gancarz
2011–2014

Józef Bałos
2014–nadal

RADA POWIATU SUSKIEGO I KADENCJI (1998–2002)

Przewodniczący Rady

Zdzisław Najder

Wiceprzewodniczący Rady

Krzysztof Niżnik
Jan Woźny (do 14.12.1999)

Radni

Tomasz Babicz
Józef Bałos
Jacek Bednarz
Jan Białończyk
Stefan Chadziński
Krzysztof Chudzik
Marek Cogiel

Stanisław Czernik
Krzysztof Działek
Józef Fortuna

Jan Kłapyta
Zbigniew Kolecki
Kazimierz Korzec
Alina Kuś

Ryszard Listwan
Władysław Łazarski
Czesława Madoń
Stanisław Mazur (I)
Stanisław Mazur (II)
Jan Najdek
Zdzisław Najder
Krzysztof Niżnik

Andrzej Pająk
Jan Pawłowski
Zbigniew Podsadecki
Krystyna Polak
Stanisław Pudo
Marian Reciak
Andrzej Sikora
Eugeniusz Stypuła
Krystyna Szczepaniak
Henryk Święchowicz
Zofia Wągiel
Jan Woźny
Wojciech Żak

ZARZĄD POWIATU SUSKIEGO (1998–2002)

Starosta

Andrzej Pająk

Wicestarosta

Zbigniew Kolecki

Józef Bałos
Ryszard Listwan
(do 19.10.1999)
Krystyna Polak
Zofia Wągiel
Jan Woźny (od 14.12.1999)

RADA POWIATU SUSKIEGO II KADENCJI (2002–2006)

Przewodniczący Rady

Tadeusz Gancarz

Wiceprzewodniczący Rady

Marek Boryczko

Radni

Józef Bałos
Jan Banaś
Feliks Bargiel (2003–2006)
Marek Boryczko
Stanisław Czernik
Krzysztof Działek
Tadeusz Gancarz
Halina Gibas
Barbara Gruca
Zbigniew Kolecki (2002–2003)
Kazimierz Korzec

Alina Kuś
Zbigniew Lasa
Władysław Łazarski
Tomasz Maciejowski
Zdzisław Najder
Andrzej Pająk
Artur Piórkowski
Marian Reciak
Wit Sarlej
Marian Strączek
Jan Woźny

ZARZĄD POWIATU SUSKIEGO (2002–2006)

Starosta

Andrzej Pająk

Wicestarosta

Józef Bałos

Władysław Łazarski
Artur Piórkowski
Marian Reciak

RADA POWIATU SUSKIEGO III KADENCJI (2006–2010)

Przewodniczący Rady

Tadeusz Gancarz

Wiceprzewodniczący Rady

Stanisław Czernik

Radni

Tomasz Babicz
 Józef Bałos
 Jan Borys
 Ryszard Czaicki (2007–2010)
 Stanisław Czernik
 Stanisław Dyrzc
 Józef Fortuna
 Tadeusz Gancarz
 Barbara Gruca (2010)
 Zbigniew Kolecki (2006–2009)
 Bogusław Kołodziejczyk
 Andrzej Książek

Arkadiusz Kucia
 Alina Kuś
 Andrzej Kwaśny
 Władysław Łazarski
 Stanisław Łuczak
 Czesława Madoń
 Andrzej Pająk
 Artur Piórkowski
 Marian Reciak †
 (2006–2007)
 Wit Sarlej
 Jan Woźny

ZARZĄD POWIATU SUSKIEGO (2006–2010)

Starosta

Andrzej Pająk

Wicestarosta

Józef Bałos

Władysław Łazarski
 Stanisław Łuczak
 Artur Piórkowski (od 2007)
 Marian Reciak † (do 2007)

RADA POWIATU SUSKIEGO IV KADENCJI (2010–2014)

Przewodniczący Rady

Arkadiusz Kucia

Wiceprzewodniczący Rady

Józef Fortuna (2010–2013)
 Ryszard Hadka (2013–2014)

Radni

Józef Bałos
 Jan Borys
 Stanisław Czernik
 Piotr Firek
 Józef Fortuna (2010–2013)
 Tadeusz Gancarz
 Barbara Gruca
 Ryszard Hadka
 Sławomir Hajos
 Zbigniew Jordanek
 Aniela Kochaniewicz
 Bogusław Kołodziejczyk

Artur Kruźlak
 Arkadiusz Kucia
 Rafał Lubaszka
 Czesława Madoń
 Mieczysław Matyasik
 (2011–2014)
 Andrzej Pająk (2010–2011)
 Wit Sarlej
 Barbara Sochacka
 (2013–2014)
 Michał Surmiak
 Zofia Wągiel
 Jan Woźny

ZARZĄD POWIATU SUSKIEGO (2010–2014)

2010–2011

Starosta

Andrzej Pająk

Wicestarosta

Paweł Dyrzc

Józef Bałos
 Jan Borys
 Czesława Madoń

2011–2014

Starosta

Tadeusz Gancarz

Wicestarosta

Jan Woźny
 Barbara Gruca
 Wit Sarlej
 Zofia Wągiel

RADA POWIATU SUSKIEGO V KADENCJI (2014–2018)

Przewodniczący Rady

Ryszard Hadka

Wiceprzewodniczący Rady

Tomasz Spannbauer

Radni

Jan Banaś
 Józef Bałos
 Stanisław Czernik †
 (2014–2016)
 Marek Drobny
 Ryszard Hadka
 Sławomir Hajos
 Zbigniew Hutniczak
 Gabriela Korbel
 Artur Krużlak
 Sławomir Kudzia

Alina Kuś (2016–2018)
 Rafał Lubaszka
 Czesława Madoń
 Artur Piórkowski
 Wit Sarlej
 Tomasz Spannbauer
 Joanna Stypuła
 Michał Surmiak
 Piotr Surzyn
 Adam Szwed
 Piotr Talaga
 Jan Woźny

ZARZĄD POWIATU SUSKIEGO (2014–2018)

Starosta

Józef Bałos

Wicestarosta

Zbigniew Hutniczak

Sławomir Hajos
 Czesława Madoń
 Piotr Surzyn

RADA POWIATU SUSKIEGO VI KADENCJI (2018–2024)

Przewodniczący Rady

Ryszard Hadka †
 (2018–2020)
 Jan Banaś (2020–2024)

Wiceprzewodniczący Rady

Czesława Madoń
 Tomasz Spannbauer

Radni

Renata Babicz
 Józef Bałos
 Jan Banaś (2020–2024)
 Krzysztof Chudzik
 Jadwiga Czarny
 Marek Drobny
 Ryszard Hadka †
 (2018–2020)
 Zbigniew Hutniczak
 Gabriela Korbel
 Artur Krużlak
 Sławomir Kudzia

Alina Kuś
 Czesława Madoń
 Stanisław Pudo
 Wit Sarlej
 Tomasz Spannbauer
 Joanna Stypuła
 Piotr Surzyn
 Andrzej Szramowiat
 Piotr Talaga
 Jan Woźny
 Jacek Zajęc

ZARZĄD POWIATU SUSKIEGO (2018–2024)

Starosta

Józef Bałos

Wicestarosta

Zbigniew Hutniczak
 Krzysztof Chudzik
 Joanna Stypuła
 Piotr Surzyn

Kadra kierownicza Starostwa Powiatowego w Suchej Beskidzkiej w latach 1999–2024

SKARBNIK POWIATU

Stanisława Łagosz-Mirocha	1.01.1999–31.12.2002
Zofia Ślusarz	1.01.2003–24.01.2007
Barbara Tatar	25.01.2007–31.05.2007
Krystyna Kozina	31.05.2007–30.09.2020
Dominika Żywczak	01.10.2022–nadal

SEKRETARZ POWIATU

Andrzej Krzyś	1.01.1999–31.12.2007
Krzysztof Kołacz	1.01.2008–nadal

WYDZIAŁ ARCHITEKTURY, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

Marek Kołodziejczyk	18.01.1999–28.02.2007
Lucyna Grabowska	1.03.2007–30.04.2007 (p.o. naczelnika)
	1.05.2007–28.12.2018
Marian Kaleta	1.01.2019–nadal

WYDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA, ADMINISTRACJI I SPRAW OBYWATELSKICH

Wacław Dereń	1.05.2003–31.01.2004, 1.06.2005–13.09.2006
Krzysztof Płonka	1.03.2008–31.08.2008
Adam Kania	16.01.2009–31.12.2015
Krzysztof Kołacz – Sekretarz Powiatu	1.01.2016–nadal (kierujący pracą wydziału)

WYDZIAŁ EDUKACJI

Danuta Kukła	15.02.1999–31.08.2002
Józef Bałos – Wicestarosta Suski	1.09.2002–10.06.2007 (kierujący pracą wydziału)
Agata Spyrka-Trzop	11.06.2007–nadal
Jan Madej	18.06.2012–13.08.2013 (p.o. naczelnika)
Anna Skrzypek	9.09.2015–22.12.2016 (p.o. naczelnika)

WYDZIAŁ KOMUNIKACJI I TRANSPORTU

Jadwiga Knapczyk	1.01.1999–31.12.2003
Jarosław Jaźwiec	1.01.2004–28.02.2020
Sabina Lipka	1.03.2020–nadal

WYDZIAŁ GEODEZJI, KARTOGRAFII, KATASTRU I GOSPODARKI MIENIEM

Wit Bober	1.01.1999–31.12.2007
Marian Brożyna	1.01.2008–31.01.2011
Robert Szewczyk	1.02.2011–31.07.2011 (p.o. naczelnika)
Rafał Hajdyta	1.08.2011–nadal

WYDZIAŁ ORGANIZACYJNY

Andrzej Krzyś – Sekretarz Powiatu	1.01.1999–14.02.2006 (kierujący pracą wydziału)
Iwona Krupiak	15.02.2006–09.04.2006 (p.o. naczelnika)
	10.04.2006–31.08.2012
Stanisław Pawlik	1.06.2013–31.12.2014
Sylwia Karkula	1.01.2015–nadal
Magdalena Mamcarz	2.10.2017–31.03.2018 (p.o. naczelnika)

WYDZIAŁ PROMOCJI, KULTURY, SPORTU I FUNDUSZY

Janusz Kociotek	1.04.2000–nadal
------------------------	------------------------

WYDZIAŁ ŚRODOWISKA

Paweł Dyrzc	18.01.1999–31.08.1999 (p.o. naczelnika)
	1.09.1999–26.02.2011
Marek Mrugacz	1.03.2011–10.08.2011 (p.o. naczelnika)
Paweł Dyrzc	10.08.2011–nadal

WYDZIAŁ ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH, ROZWOJU I DRÓG

Witold Bartyzel	1.04.2000–31.03.2001 (p.o. naczelnika)
	1.04.2001–26.08.2001
Stanisław Bednarz	28.08.2001–27.02.2002 (p.o. naczelnika)
	28.02.2002–31.05.2012
Igor Głuc	11.06.2012–31.12.2013 (p.o. naczelnika)
	1.01.2014–nadal

W latach 1999–2007 zarządzaniem drogami powiatowymi zajmował się Powiatowy Zarząd Dróg funkcjonujący jako jednostka organizacyjna powiatu. Kierownikiem PZD był Kazimierz Kachnic.

Kadra kierownicza powiatowych służb, inspekcji i straży oraz dyrektorzy i kierownicy jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Suchej Beskidzkiej w latach 1999–2024

ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

Marek Haber	1999–2008
Janusz Baczewski	2008–2012
Marek Haber	2012–nadal

KOMENDA POWIATOWA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ Komendanci Powiatowi PSP

st. bryg. Bogusław Patera	1999–2011
st. bryg. Piotr Harańczyk	2011–2014
st. bryg. Krzysztof Okrzesik	2014–nadal

KOMENDA POWIATOWA POLICJI Komendanci Powiatowi Policji

nadinsp. Dariusz Biel	1999–2001
mł. insp. Józef Przerzywacz	2001–2003
insp. Stanisław Żuber	2003–2006
insp. Zbigniew Maryon	2006–2016
insp. Dariusz Drobny	2016–2023
insp. Robert Michna	2023–nadal

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni

Maria Dorosz-Rogozzińska	1999–2017
Janina Gołuszka	2017–nadal

POWIATOWY INSPEKTORAT NADZORU BUDOWLANEGO Powiatowi Inspektorzy Nadzoru Budowlanego

Zygmunt Jońca	1999–2005
Ryszard Kukawka	2006–2007
Andrzej Jaworowski	2009–2011
Maksymilian Głowacz	2013–nadal

POWIATOWE CENTRUM USŁUG WSPÓLNYCH

Małgorzata Mirocha	2017–nadal
---------------------------	-------------------

POWIATOWY URZĄD PRACY

Janusz Spannbauer	1999–2023
Rafał Wróbel	2023–nadal

KRYTA PŁYWALNIA

Olgierd Kierski	2005–2020
Tomasz Głuszek	2021–nadal

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

Agata Fajak	1999–2002
Krzysztof Cieżak	2002–nadal

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ W MAKOWIE PODHALAŃSKIM

Andrzej Żelazny	1999–2000
Stanisław Szczęśniak	2000–2006
Agata Kopacz	2006–nadal

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ W ŁĘTOWNI

Roman Rodzik	1999–2006
Stanisław Szczęśniak	2006
Roman Dyrzc	2006–nadal

I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. M. SKŁODOWSKIEJ-CURIE W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

Włodzimierz Waryto	1999–2002
Jan Zadora	2002–2017
Anna Sala	2017–nadal

ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. W. WITOSA W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

Alojzy Szczęśniak	1999–2002
Adam Bałos	2002–2007
Marek Kwak	2007–2017
Aneta Drobny	2017–nadal

ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. W. GOETLA W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

Czesław Haliżak	1999–2002
Ewa Kawończyk	2002–2017
Stawomir Kudzia	2017–nadal

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W MAKOWIE PODHALAŃSKIM

Stanisław Pawlik	1999–2000
Beata Sobaniak	2000–2001 (p.o. dyrektora)

ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. ŚW. JANA KANTEGO W MAKOWIE PODHALAŃSKIM

Teresa Kasprzycka	1999–2008
Magdalena Chromy	2008–2019

W 2001 roku doszło do połączenia dwóch makowskich szkół – Liceum Ogólnokształcącego oraz Zespołu Szkół Zawodowych. Nowa placówka oświatowa działała odtąd jako Zespół Szkół im. św. Jana Kantego w Makowie Podhalańskim. W 2019 roku ZS im. św. Jana Kantego wszedł w skład Zespołu Szkół im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej.

ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. H. KOŁŁĄTAJA W JORDANOWIE

Maria Jeziorska	1999–2002
Rafał Rapacz	2002–nadal

ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. BŁ. KS. P. DAŃKOWSKIEGO W JORDANOWIE

Bogusław Mazur	1999–2007
Zbigniew Kołat	2007–2022
Iwona Turchan	2022–nadal

SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY W MAKOWIE PODHALAŃSKIM

Halina Rączka	1999–2002
Grażyna Borzestowska	2002–nadal

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA W SUCHEJ BESKIDZKIEJ / MAKOWIE PODHALAŃSKIM

Małgorzata Uras-Gierczyńska	1999–2006
Renata Spisak-Sowa	2006–2021
Iwona Sobel	2021–nadal

DOM WCZASÓW DZIECIĘCYCH NR 2 W SIDZINIE

Tadeusz Szwancyber	1999–2008
Maciej Zimoń	2008–2022

W 2022 roku Dom Wczasów Dziecięcych nr 2 został przekształcony w Szkolne Schronisko Młodzieżowe.

SZKOLNE SCHRONISKO MŁODZIEŻOWE W SIDZINIE

Karol Krawczyk	2022–nadal
-----------------------	-------------------

SZKOLNE SCHRONISKO MŁODZIEŻOWE W ZAWOI

Krzysztof Jordanek	1999–2001
Janusz Trzebuniak	2001–2007
Jan Lach	2007–2010
Marek Kołacz	2010–2012

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Zawoi działało jako jednostka organizacyjna powiatu w latach 1999–2012. Od roku 2003 posiadało ono swoją filię w Suchej Beskidzkiej, która następnie, w latach 2012–2016, funkcjonowała jako odrębna, samodzielna jednostka organizacyjna.

SZKOLNE SCHRONISKO MŁODZIEŻOWE W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

Janusz Maciejowski	2012–2016
--------------------	-----------

Opracowano na podstawie materiałów dostarczonych przez wydziały starostwa i jednostki organizacyjne powiatu.

Redakcja: Janusz Kociotek

Opracowanie graficzne: Maciej Hojda

Wydawca:

Powiat Suski
ul. Kościelna 5b, 34-200 Sucha Beskidzka

ISBN 978-83-947037-6-9

Sucha Beskidzka 2024